

ธรรมพเนจร

เรื่องในงานถวายเพลิงสรีระสังขาร

หลวงปู่จันทา ถาวโร

พระประทีป ธมฺมวีป ภาวนา
กรุงเทพฯ ๒๕๖๓

ธรรมพเนจร

เรื่องในงานถวายเพลิงสรีระสังขาร

หลวงปู่จันทา ถาวโร

วัดป่าเขาน้อย

ตำบลวังทรายพูน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

หนังสือ

ธรรมพเนจร

หลวงปู่จันทา ถาวโร

พิมพ์ครั้งที่ ๑

กันยายน ๒๕๕๑

จำนวน

๓,๓๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๒

มีนาคม ๒๕๕๕

จำนวน

๑๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

พิมพ์ที่ บริษัท ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด
๖๑ ถนนเสียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ (เพชรเกษม ๖๙) แขวงหนองแขม

เขตหนองแขม กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

โทรศัพท์ ๐๒-๔๔๔-๓๓๕๑-๙ โทรสาร ๐๒-๔๔๔-๐๐๓๘

e-mail: silpasiaamprinting@hotmail.com

คำนำ

“ธรรมพจนานุกรม” ชื่อหนังสือที่ดึงดูดความสนใจ เบื้องต้น สำหรับผู้ที่ได้พบเห็นและจินตนาการไปตามความคิดของตนเอง

ธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในบทหนึ่ง จะต้องศึกษาให้เข้าใจ นำมาใช้ในการดำรงชีวิต ทำมาหาเลี้ยงชีพ ของมนุษย์ทั้งหลายเพื่อบรรเทาความทุกข์ที่ต้องประสบพบเจอ โดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตลอดสิ้นอายุขัย

ธรรมอีกบทหนึ่ง ต้องศึกษาโดยสละทางโลกเข้าสู่เพศ บรรพชิตเป็นนักบวช ออกปฏิบัติอย่างอุกฤษฏ์เพื่ออุตุรงค์เร่ร่อน พจนานุกรม โดยอาศัยปาเขาลำเนาไพร ถ้ำเงี้ยวผา ป่าช้า เป็น สนามต่อสู้ ใช้ศรัทธาความเพียรเป็นเครื่องกระตุ้นจิตใจดวงที่ ดิ้นรน เปลี่ยนสภาพชาติขึ้นสูงสุดสู่ภูมิเทวดา อินทร์ พรหม ตกต่ำลงสู่ภูมิสัตว์เดรัจฉาน เปרט อสุรกาย สุดท้ายนรกอเวจี วนเวียน มองไม่เห็นทางออก ใช้ความอดทนต่อสู้ความยาก ลำบาก คำโหนอนอนนั้น หยุดพิจารณาค้นหาตัวเองตัวตนที่ยัง ลุ่มหลงคอยเฝ้าเลี้ยงดูให้เป็นไปตามความต้องการ ต้านทาน การแก่ชรา ความเจ็บไข้ และไม่ยอมรับความตายที่จะมาถึง อาศัยบุญบารมีที่สร้างสมต่อเนืองมายาวนานเป็นพลังผลักดัน ช่วยสนับสนุน ก่อเกิดสติปัญญาความรู้ เปิดดวงจิตที่ถูกหุ้มห่อ ฉาบเทาจากกิเลสตัณหาเข้าสู่ความสงบร่มเย็น วิมุติหลุดพ้นถึง พระนิพพาน ไม่มาเกิดมาตาย เจริญรอยตามพระพุทธองค์และ เหล่าพระอรหันต์ทั้งหลายที่ผ่านๆ มา

“ธรรมพเนจร” ธรรมภาคปฏิบัติ อีกตัวอย่างหนึ่งเพื่อ
ใช้เป็นแนวทางเฉพาะผู้ที่ได้เกิดเป็นมนุษย์และได้บวชใน
พระพุทธศาสนาเท่านั้น

คณะผู้จัดทำ

นตฺถิ สนฺติ ปริํ สุขํ
ความสุขอื่นเสมอด้วยจิตสงบไม่มี

ประวัติหลวงปู่จันทา ถาวโร

หลวงปู่จันทา ถาวโร

เกิดวันเสาร์ ที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕ ที่บ้านแดง ตำบล
เหนือเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นบุตร
ของนายสังข์ และนางเลียม ชมพูวิเศษ มีพี่น้องทั้งหมด ๕ คน
เป็นพี่ชาย ๑ คน พี่สาว ๑ คน และน้องชาย ๒ คน

พ.ศ. ๒๔๙๐

ได้อุปสมบทเป็นภิกษุที่บ้านเกิดวัดบ้านแดง (วัดมหา
นิทาย) ได้ศึกษาพระธรรมวินัยและมีความสนใจที่จะเป็น
พระปฏิบัติอยู่ป่า

พ.ศ. ๒๔๙๓

ได้ตัดสินใจเป็นพระปฏิบัติอยู่ป่า โดยปฏิบัติเป็นธรรม
ยุตที่อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ปฏิบัติธรรมอยู่กับ
หลวงปู่ทับ ที่วัดร้างเป็นวัดป่าช้า ตั้งใจทำความเพียรอย่าง
อุกฤษณ์ไม่หวั่นไหวตลอดไตรมาส ๓ เดือน โดยไม่นอน
ปฏิบัติอิริยาบถ ๓ เติบ ยืน นั่ง แล้ว ๒-๓ วัน ฉ้นอาหารครั้ง
หนึ่ง เมื่อออกพรรษาก็ทำความเพียร เช่นเดินแต่ไม่ถึงชั้น
อุกฤษณ์

พ.ศ. ๒๔๙๔

ได้จำพรรษาที่บ้านเฉลียงลับ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์
ปฏิบัติธรรมอยู่กับพระอาจารย์จันทร์

พ.ศ. ๒๔๙๖

ได้ไปวิเวกที่ดงพระลาด บ้านหนองแปน อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยไปกับพระ ๑ รูป เณร ๑ รูป พักอยู่กลางดง ห่างจากหมู่บ้านประมาณ ๒ กิโลเมตร

พ.ศ. ๒๔๙๗

ได้ไปวิเวกที่ดงหม้อทอง อำเภอกวนรนิวาส จังหวัดสกลนคร อยู่กับหลวงปู่ขาว อนาลโย และพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ

พ.ศ. ๒๕๐๑

ไปภาวนาที่วัดถ้ำกลองเพล อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี อยู่กับหลวงปู่ขาว อนาลโย และหลวงปู่หลุย จันทสาโร ตั้งใจทำความเพียรด้วยการอดนอนผ่อนอาหารตลอดไตรมาส ๓ เดือน

พ.ศ. ๒๕๐๓

ได้ไปจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าช้าบ้านหัวดง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ไปกับอาจารย์อ่ำ อัมมกาโม ตั้งใจไม่นอนตลอดไตรมาส ๓ เดือน เติบ ยืน นั่ง แล้วผ่อนอาหารแล้วมาอยู่จำพรรษากับหลวงปู่ขาว อนาลโย ตลอด

พ.ศ. ๒๕๐๘

ได้มาจำพรรษาที่สำนักสงฆ์ป่าเขาน้อย มาพร้อมกับพระอาจารย์อ่ำ อัมมกาโม ได้ร่วมมือกับพระภิกษุสามเณรในสำนักสงฆ์ และประชาชน ช่วยกันพัฒนาสำนักสงฆ์จน

สามารถสร้างเป็นวัดที่มีอาคารเสนาสนะมั่นคง และสร้าง
กำแพงล้อมรอบวัด ให้ความสะดวกแก่พระภิกษุสามเณร และ
ประชาชนที่มาปฏิบัติธรรม

หลวงปู่จันทา ถาวโร ได้จำพรรษาอยู่ที่วัดป่าเขาน้อย
เรื่อยมา ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ประชาชนทั่วไปเลื่อมใสศรัทธา
บริจาคเงินเพื่อพัฒนาวัด ทำให้วัดมีอาคารเสนาสนะสมบูรณ์
เมื่อพัฒนาวัดสมบูรณ์แล้ว ปีพ.ศ. ๒๕๓๘ ได้เชิญชวนให้
ประชาชนร่วมกันบริจาคเงินเพื่อสร้างอาคารผู้ป่วย จำนวน ๓๐
เตียง ให้โรงพยาบาลวังทรายพูน หลวงปู่จันทา ถาวโร จึง
เป็นพระที่มีบารมีสูง ประชาชนเลื่อมใสศรัทธามาก

วัดป่าเขาน้อย

หมู่ที่ ๕ ต.วังทรายพูน อ.วังทรายพูน จ.พิจิตร

สารบัญ

ธรรมพเนจร	๑
ออกบวช	๕
ญาติที่เป็นธรรมยุต	๑๒
เห็นทูตนรกที่บ้านเฉลียงลับ	๑๙
สิ้นลมที่บ้านตะเปาะ	๓๗
ฝึกินผี	๔๓
เวทดาสาธูการ.....	๔๗
ผียักษ์กลับใจ	๕๒
ธรรมะภูไท.....	๕๕
ภวานาสู้เสือ	๕๘
ผีไปบ้านผาฮีเมย	๖๑
ช้างมาหา	๖๔
หญิงเปรต	๖๖
เปรตเลี้ยงควาย	๗๓
พระเปรต	๗๘
เณรเปรต	๘๕
เทศน์โปรดเวทดา	๘๗
เห็นสาวสวรรค์	๘๙
ถวายชีวิตพรหมจรรย์	๙๔
บุพเพชาติปางก่อน	๙๙
ธรรมปฏิบัติ	๑๐๘
ทางพันทุกข์	๑๔๕

ธรรมพเนจร

ธรรมะที่จะเทศน์ในวันนี้ เป็นธรรมะที่เกิดจากการประพฤติปฏิบัติตามคำแนะนำพร่ำสอนของครูบาอาจารย์บ้าง และเกิดขึ้นจากตัวเองบ้าง ธรรมะจะเกิดขึ้นได้นั้นมัน ก็เกิดจากการภาวนา และการทำความเพียร ไม่ใช่เกิดขึ้นลอยๆ

ธัมโม หะเว รักขะติ ธัมมะจาริง ผู้ประพฤติธรรม
ธรรมย่อมรักษา

ธัมโม สุขิณโณ สุขะมาวะหาติ ธรรมที่ประพฤติดีแล้ว
นำสุขมาให้

การประพฤติธรรมปฏิบัติธรรมนั้น จะทำอย่างไร มันก็มีหลายประเด็น เช่น โอวาทคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ๓ อย่าง ได้แก่

๑. จงงดเว้นด้วยทุจจริต คือ ประพฤติชั่วด้วยกาย วาจา ใจ

๒. จงประกอบสุจจริต คือ ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ

๓. จงทำจิตใจหมจดจาดจากเครื่องเส้าหมอง คือ โลก
โกรธ หลง นั้น

อันนี้เป็นโอวาทคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ขึ้นต้น
ถ้าเราทุกคนตั้งใจรักษาโอวาททั้ง ๓ ประการนี้ให้บริสุทธิ์
บริบูรณ์แล้ว ก็จะเป็นไปในการที่จะเจริญธรรม จะรู้ธรรม
เห็นธรรมเป็นไปได้ เพราะนี่เป็นต้นทาง คือว่าต้องรักษา
ต้นทางทั้ง ๓ ไว้ให้ดี มันจึงจะไม่มีโทษ ต้นทางทั้ง ๓ ได้แก่

๑. ทางกาย คือ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติ
ผิดในกาม

๒. ทางวาจา คือ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียดยุยง
ส่งเสริมให้บุคคลแตกร้างสามัคคีจากกัน ไม่พูดคำหยาบคำ
ด่าชาติตระกูลของบุคคลผู้อื่นด้วยการป้อยพาด่าผี(สาปแช่ง)
ไม่พูดจาหาประโยชน์มิได้ ไม่พูดส่ารอกเพื่อเจ้อ อันไปรย
เสียซึ่งประโยชน์ อันนี้แหละทางวาจาที่พระองค์เจ้าสอน
ให้เราละ งตเว้นด้วยการเป็นผู้มีสติเป็นผู้มีปัญญา

สติ ปัญญา นี้เป็น โสภณเจตสิกธรรม ประคอง
ดวงจิตที่เป็นกุศลไว้ รักษาจิตไว้ไม่ให้ส่ายสไปไปในทางชั่วด้วย
กาย วาจา ใจ รักษาไว้ให้มันเรียบร้อยดี มันจึงจะใช้ได้

๓. ทางใจ ใจคือเรา เราคือใจ ภิภษุทั้งหลายควรที่
จะงดเว้นสิ่งที่ชั่ว รักษาชำระใจให้มันดี ถ้ารักษาใจดีแล้ว
กาย วาจา ก็ดีด้วย โทษภัยร้ายก็ไม่มี คือ

๓.๑ ใจไม่คิดโลกเอาของคนอื่นมาเป็นของๆ ตน

จงตั้งตนอยู่ในสันตฎฐิธรรม ประคองดวงจิตไว้ให้มีแต่ความมักน้อยสันโดษ สันโดษ มักน้อยในปัจจุบันเครื่องอาศัยที่มีอยู่เท่านั้น ของที่ไม่มีนั้น อย่าเพิ่งขวนขวาย

๓.๒ ใจ ไม่คิดพยายาบ คือ การเบียดเบียนทำลายล้างผลาญชีวิตของสัตว์ทั้งหลายให้ตกไปด้วยตนเอง กิติ และไม่ใช้ให้ผู้อื่นทำด้วย เรารักชีวิตของเราฉันใดคนอื่นสัตว์อื่นก็ฉันนั้น จงให้ชีวิตซึ่งกันและกัน

๓.๓ จงมีจิตประกอบไปด้วยสติปัญญาเห็นชอบ ว่าโลก คือหมู่สัตว์ มีกรรมเป็นของๆ ตน มีกรรมเป็นผู้ให้ผล ทำดีให้ผลเป็นสุข สุขโย ปุญญัสสะ อัจจะโย การสะสมซึ่งความดีนั้น นำมาซึ่งความสุขความเจริญ ทั้งชาตินี้และชาติหน้า ทั้งตนและบุคคลผู้อื่น

ทุกโย ปาปัสสะ อัจจะโย การสะสมซึ่งบาปพยายาบช้ำลามกด้วยกาย วาจา จิต วิปริตแปรผันจากธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้านั้นเป็นบาปทุกขโทษภัยน้อยใหญ่นำชาติภพดวงจิตนี้ไปสู่ทุกคติ คือ นรก เปรต อสุรกายและสัตว์เดรัจฉาน ๔ อบายนี้เป็นที่ไปเบื้องหน้าของจิตที่ทำบาป ฉะนั้นจงงดเว้น

นั่นแหละเห็นว่าโลก คือหมู่สัตว์ มีกรรมเป็นของ ๆ ตน มีกรรมเป็นผู้ให้ผล ดีชั่วเกิดขึ้นจากกรรมทั้งนั้น นอกจากกรรมแล้ว ไม่มีสิ่งที่ทำให้โลก คือหมู่สัตว์ พายาบ ปานกลาง ประณีต เลวทรามนั้น ก็คือกรรม **กรรม คือ การกระทำ ฉะนั้น**

จงรักษาดวงใจ คือจิตนี้ให้มั่นคง อย่าให้บาปอกุศลชั่วช้าลามก
เข้าฉาบทาใจ คือ โลก โกรธ หลง นั้นเป็นรากเหง้าเค้ามูล
ของบาป จงชำระจิตให้ผ่องใส มี หิริ โอตตปปะ เมตตา กรุณา
มูทิตา อุเบกขา

สูกัง ธัมมัง ภาวถะ ปณฺทิตโต บัณฑิตผู้มีธรรมอัน
ขาวผ่องที่ใจแล้ว ใจนั้นก็มิหลงทำความชั่วจนสุดหัวสุดขา มีสติ
ระลึกร่วมอยู่เสมอ เมื่อบาปจะเกิดขึ้นที่ใจนั้น เตือนตรึง
อยู่เสมอ ไม่หย่อนยานหลงไปตามความชั่วช้าลามก

อันนี้แหละ เมื่อเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติธรรมทั้ง ๓ นี้
ให้เรียบร้อยบริบูรณ์แล้ว จึงได้ชื่อว่า

ธัมโม หะเว รักษะติ ธัมมะจาริง ผู้ประพฤติธรรม
ธรรมย่อมรักษา ไม่ให้ตกไปในโลกที่ชั่ว

ธัมโม สุขุณฺโณ สุขะมาวะหาติ ธรรมที่ประพฤติดีแล้ว
นำสุขมาให้แน่นอน

ออกบวช

ที่นี้ก่อนอื่นที่จะออกบวชในศาสนานั้น แต่ก่อนมาโน้น ก็ยังไม่ได้ไฝ่ฝันในการบวชหรือก ได้เห็นพระตามสถานที่ ต่างๆ นั้น ก็มีใจยินดีอยู่ แต่ยังไม่คิดว่าอยากจะบวช ต่อเมื่อ ได้สร้างโลก (มีครอบครัว) จบสิ้นลงไปแล้วที่นี้ก็เลยคิด อยากจะออกบวช ทั้งนี้เพราะมีความคิดถึงผู้บังเกิดเกล้าเหล่า มารดาบิดาผู้มีพระคุณอย่างสุดยิ่ง คิดว่าจะบวชบำเพ็ญอุทิศ ไปให้ท่าน เพราะนักปราชญ์ทั้งหลายท่านพูดว่า จะทำอะไร เพื่อทดแทนบุญคุณของบิดามารดานั้นทำได้แสนยากนัก จะไปทำอะไรทำนาค้าขายหารายได้จากสิ่งเหล่านั้นมาตอบแทน ก็ไม่สมดุลงกับบุญคุณนั้น จะเอาบิดามารดาขึ้นมาตั้งบนบ่า ถ้ายราดหนักเบา ให้ท่านอยู่เย็นสบายทั้งวันคืนก็ยังไม่ สมดุลงกับบุญคุณของท่าน บุญคุณของมารดาเท่ากับแผ่นดิน บุญคุณของบิดาเท่ากับแผ่นฟ้าอากาศกว้างกลางหาว จะหา สิ่งใดมาตอบแทนได้ไม่เสมอเหมือน

ปี ๒๔๙๐ ก็เลยได้ออกบวช ครั้นเมื่อออกบวชแล้วก็ ตั้งใจบำเพ็ญสมณธรรมด้วยการเดินจงกรม ยืนภาวนานั่งสมาธิ ไหว้พระสวดมนต์ เสร็จแล้ว ๔ ทุ่ม ๕ ทุ่ม ก็อุทิศ

หลวงปู่จันทา ถาวโร ๕

ส่วนบุญไปให้ทุกวันว่า “แม่ข้าพเจ้าชื่อว่า นางเสียม ชมพวิเศษ ตายแล้วไปตกอยู่สถานที่ใดหนอ เป็นสุขหรือทุกข์ประการใด ขอบุญกุศลส่วนนี้จงไปถึง และช่วยเหลือให้พ้นจากสถานที่ ทุกข์ร้อนด้วยเถิด”

นั่นแหละ กระทำอยู่อย่างนั้นตั้งแต่ปี ๒๔๙๐ มาเป็น ระยะๆ จนอายุพรรษาล่วงมาได้ ๘ พรรษา

ในสมัยหนึ่งได้ไปภาวนาอยู่ที่ วัดป่าหนองแขง อ.หนองบัวขอม จ.อุดรธานี กับ หลวงปู่บัว สิริปุณโณ ซึ่งเป็น เจ้าอาวาสในขณะนั้น วันนั้นทำความเพียรอย่างหนัก ไม่ฉัน อาหาร เติมน้ำจนวันยังค่ำ พอค่ำมาก็เข้าที่นั่งสมาธิ ตลอด ทั้งคืน ไม่ยอมนอน พอสว่างไปถึง ๔ ทุ่ม ความทุกข์เกิดขึ้น ความร้อนเกิดขึ้น จนถึงเที่ยงคืนจึงดับพอดี ๑ ความร้อน แสบเย็นเกิดขึ้นอีกเป็นระยะๆ จนกระทั่งแจ้งเป็นวันใหม่ นั่งอยู่อย่างนั้น ไม่กระตุกกระตัก

มาวันหลังเข้าที่นั่งสมาธิอีก จิตก็สงบ พอจิตสงบลง ไปก็เกิดนิมิตเห็นสัตว์ทั้งหลาย มีกบ เขียด ปู หอย นก หนู ปูปึกที่ตนได้ฆ่าเขามาแล้วนั้น ทั้งวัวและหมูก็ได้ทำมาแล้ว แต่ควายไม่ได้ทำ และมนุษย์ก็ไม่ได้ทำ สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น หลังไหลมาเต็มสถานที่นั้น จึงกำหนดจิตถามไปว่า

“มาทำอะไรกันมากมายเช่นนี้ ?”

เขาก็ตอบว่า “ได้ทราบข่าวว่าท่านมาบวชในศาสนา แล้ว จึงมาขอรับส่วนบุญ ขอท่านจงแบ่งส่วนบุญให้ด้วย

เพราะท่านเมื่อสมัยที่เป็นฆราวาสนั้นได้ฆ่าพวกข้าพเจ้ากินเป็นอาหาร ฉะนั้น ถ้าไม่แบ่งส่วนบุญให้ จะขोजองเวรจองกรรมนะ ขอให้เป็นผู้ได้ประสบพบปะแต่เหตุเภทร้ายอายุสั้นพลันตาย ประกอบด้วยโรคภัยนานาชนิด ไม่มีวันจบสิ้น”

เมื่อเห็นเป็นเช่นนั้น ก็เลยตั้งจิตอุทิศแบ่งส่วนบุญไปให้และให้เขารับพระไตรสรณคมน์ และศีล ๕ แล้วก็บอกให้เขามารับทุกวัน

เขาก็ว่า “ดีแล้ว นับว่าเป็นโชคลาภอันดี จะได้มีโอกาสไปเกิดเป็นมนุษย์ เพราะภพชาติของพวกข้าพเจ้านี้ต่ำช่าลามก ไม่มีอิทธิพลใดๆ ทั้งสิ้น”

ก็เลยอุทิศส่วนบุญไปให้อย่างนั้น ไม่ลดละ จนกระทั่งอายุพรรษาล่วงมาได้ ๒๐ พรรษา ไม่พบเห็นสัตว์เหล่านั้นมาหาอีกเลย จึงได้ไปกราบเรียนถามหลวงปู่ว่า

ท่านก็ว่า “ผมเองก็เหมือนกัน เมื่อภาวนาจนจิตสงบลงไปแล้ว จะเห็นฝูงสัตว์ทั้งหลายมากันสนั่นหวั่นไหวหลังไหลมาขอรับส่วนบุญ เมื่ออุทิศให้แล้ว เขาก็รับ แล้วก็ไปเกิดเป็นมนุษย์ เขาไม่มาจองกรรมอีกต่อไปเพราะเขาเห็นว่า ภพชาติสังขารของเขานั้นมันต่ำช่าลามก ไม่เหมือนกับพวกมนุษย์ มนุษย์เป็นภพชาติสูงส่งยิ่งกว่าใดๆ ทั้งหมดสามารถทำคุณงามความดีได้ถึงเลิศประเสริฐทุกอย่าง”

นั่นแหละ ที่เรียกว่า การบวชบำเพ็ญบุญล้างบาป เมื่อเห็นเป็นเช่นนั้นแล้วก็สิ้นสงสัย

ที่นี้เรื่องการอุทิศส่วนบุญไปให้แม่ฉัน พ่ออายุพรรษา
ล่วงมาได้ ๒๕ พรรษา แม่ก็พ้นจากนรกมีตมาเกิดกับหลานสาว
พ่ออายุได้ ๒ ปี ก็พูดจาได้ความรู้เรื่อง

แม่ยายเขาเรียกใช้ว่า “อีห้ำ ไปหีบของมาให้แม่
หน่อย”

“มึงอย่ามาเรียกกูว่า อีห้ำ กูเป็นแม่มึงนะ”

“เป็นแม่ได้อย่างไร เพิ่งเกิดมาได้ ๒ ปี”

“สมบัติร่างกายนี้ไม่ใช่แม่หรอก เป็นหลาน แต่ว่าใจ
ของฉันทันเป็นแม่ของพวกท่าน”

นั่นแหละ เขาก็เลยมานิมนต์ให้ไปชักใช้ใต้ตามคูก็เลย
ได้ความว่า เคยเป็นแม่ในชาติก่อน เมื่อถามว่าเป็นแม่ฉันมี
บุตรกี่คน

เขาก็ตอบได้ว่า มีบุตร ๖ คน คนที่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕ และ
๖ เขาก็ไล่ชื่อเสียงเรียงนามได้ทั้งหมด รวมทั้งสามีภรรยา
ญาติมิตรสายโลหิต ปู่ ย่า ตา ยาย เพื่อนบ้านเขาบอกได้
ถูกต้องทุกอย่าง ตลอดจนเรื่องเรือกสวนไร่นาฉัน ก็บอก
ได้ถูกต้อง รวมทั้งหลักฐาน เครื่องหมายต่าง ๆ ก็บอกได้ไม่ผิด
แต่แล้วก็ยังไม่ลงเอยกันนะ จึงได้ถามเขาต่อไปอีกว่า

“หลวงพ่อก็คิดถึงเจ้านั้นแหละ จึงได้ออกบวช แล้ว
อุทิศส่วนบุญไปให้ ได้รับหรือไม่?”

เขาว่า “ได้รับ ได้รับแต่ตอนกลางคืน ๕ ทุ่ม ได้รับ
ทุกคืน แต่ตอนเช้าไม่ได้รับ ไปอยู่ที่ไหนแล้ว?” เขาต่อว่ากลับ
มาอีก

“โอ้...ตอนเช้าหลวงพ่อบำบุญน้อย พอตี ๒ ก็ลุกขึ้นมาทุกวัน แล้วนั่งสมาธิตั้งแต่นั้นไป จนกระทั่งรุ่งเช้าของวันใหม่ แล้วก็สวดมนต์ทำวัตรเช้า จากนั้นก็ไปทำกิจวัตร จึงไม่ได้อุทิศส่วนบุญไปให้ อุทิศให้เฉพาะตอนเย็นเพราะตอนเย็น เดินจงกรมตั้งแต่ ๖ โมงเย็นไปจนถึง ๕ ทุ่ม ทุกวัน แล้วก็หยุดยืนนั่งสมาธิ ไหว้พระสวดมนต์อุทิศส่วนบุญไปให้ เพราะตอนเย็นนั้น ได้บำเพ็ญบุญมาก”

เขาว่า “ถ้าได้ทั้งเช้าและเย็น ก็คงจะพ้นจากนรกมืดได้เร็วกว่านี้”

ก็เลยถามเขาต่อไปว่า “ไปอยู่ในนรกมืดนั้นเป็นอย่างไร?”

เขาก็ว่า “เมื่อขาดใจแล้ว นายนิริบาลมากุมตัวไปฝากไว้ในนรกมืด ไม่มีแสงสว่างเลย มีดทั้งวันคืน ไม่ได้เห็นแสงพระอาทิตย์ พระจันทร์เลย”

“ในนรกมีคนมากเท่าไร ?”

“โอ้...ดวงวิญญาณในนรกมืดนั้นแน่นขนัด อัดแอกัน อยู่เหมือนข้าวสารยัดกระสอบนั่นแหละ”

ทีนี้เมื่อพวกท่านอุทิศส่วนบุญไปให้ จ่ายมบาลก็ว่า

“นางเสียม ชมพู่วิเศษ จงมารับเอาส่วนบุญ ที่ลูกบวชในศาสนาอุทิศมาให้ทุกวันคืน”

นั่นแหละ จันก็ดีใจ เมื่อรับเอาบุญทุกวันคืน ตั้งแต่ปี ๒๔๙๐ ไปถึง ๒๕ พรรษา ก็เลยพ้นจากกรรมชั่วช้าลามกทั้งหลายทั้งปวงนั้น มาอยู่เหนืออำนาจการบังคับของ

จ่ายมบาล เพราะอำนาจของบุญนั้นตัดกระแสของบาปกรรมในนรกออกได้ เขาก็ปล่อยไปตามเรื่อง หมตกรรมเวรแล้ว ขอแม่เจ้าจงไปตามเรื่องเถิด จงไปเกิดที่เมืองมนุษย์ แล้วเขาก็เปิดประตูเหล็กให้ เสียงประตูดังสนั่นเหมือนฟ้าร้อง ได้เห็นแสงพระอาทิตย์สว่างจ้าก็ดีใจ แล้วก็หันหน้าไปร้องบอกลาพวกที่ยังอยู่ในนรกว่า

“พี่น้องทั้งหลาย ฉันขอลาไปเกิดเมืองมนุษย์ก่อนนะ”

พวกที่เหลืออยู่ที่ร้องไห้สนั่นหวั่นไหว เหมือนอึ่งอ่างในฤดูฝน ไปไหนไม่ได้ เพราะบาปกรรมรังรัดผูกมัดไว้กับสถานที่นั้น บาปไม่อนุญาตให้ไป เพราะยังไม่หมดเขตเวรกรรม

จากนั้น จ่ายมบาลก็ว่า “ขอให้ไปดี โชคแม่มีแล้ว เพราะได้ลูกเป็นนักปราชญ์ชาติเมธี ใจดีมีศีลธรรม ออกบวชบำเพ็ญบุญสงมาให้กัตติมาก นับว่าหาได้ยากในโลกนี้”

นั่นแหละ ก็เห็นอำนาจของการบวชบำเพ็ญบุญ อุทิศส่วนบุญไปให้ แม่ไปตกนรกมีด บุญก็ไปช่วยเหลือให้มาเกิดตระกูลเดิมได้ ก็หมดความห่วงใยอาลัยแล้ว ได้เห็นผลประจักษ์อย่างนั้น

ที่นี้ก็ย้อนมาถามพี่สาวบ้างว่า “ไม่ได้ทำบุญอุทิศไปให้แม่บ้างหรือ ?”

พี่สาวก็ว่า ทำ ๓ ครั้ง น้ำสาว(น้องแม่) เขาคิดถึงพี่สาว เขาก็เลยพาหลานสาวทำบุญอุทิศไปให้แม่ ทำถึง ๓ ครั้ง

“ทำอย่างไรเล่า ?”

น้ำสาวพาทำบุญใส่เหล้าลงไปครึ่งละไหละ ครั้งละ

โหลใหญ่ๆ ฟังไว้ในป่าสัปดาห์ ปากกล้วย ฆ่าวัว ฆ่าควาย สมัยนั้นวัวควายราคาถูก ทำบุญแต่ละครั้งหมดวัวควายไป ๔-๕ ตัว ตัวละ ๑๐ สลึงก็มี ตัวละ ๖ สลึงก็มี บาทหนึ่งก็มี ๕๐ สตางค์ก็มี สมัยนั้นวัวควายไม่มีราคา

“แล้วพระที่ไปทำบุญด้วยนั้น มีการประพฤติปฏิบัติอย่างไร ?”

“โอ้...พระเหล่านั้น กินข้าวแฉ่งแฉ่งร้อน (กินข้าวมือเย็น) เล่นสีกงสีกานารี ขุดดิน ฟันไม้ ถือเงินบายทอง (ใช้จ่ายเงินทองเยี่ยงฆราวาส) และที่วัดนั้นมีหมาพรานอยู่คู่หนึ่ง เย็นค่ำขึ้นมาก็พาหมาเข้าป่าไปล่าสัตว์ อีเห็นกระต่าย ได้มาก็เอามาทำอาหารกิน กินเหล้า กินยาต่างๆ นานา”

ถ้าทำบุญอย่างนั้นก็ได้บุญหรือ หอก ถึงจะอุทิศไปให้ก็ไม่ได้รับหรือ เหตุที่อุทิศให้ไม่ถึงก็เพราะ

๑. ฆ่าวัว ฆ่าควาย กรรมของสัตว์นั้นไปขวางไว้

๒. ผู้รับทานนั้น เป็นพระทุศีล พระทุศีล อุทิศให้ไม่ถึงนะ เพราะเครื่องส่งคือศีลนั้นมันขาด ขาดศีลเป็นเครื่องส่งบุญ แม้ตัวพระเองก็ไม่ได้รับ เพราะมีแต่บาป จะรับไทยทานส่งไปให้ผู้อยู่โลกหน้าก็ไม่ถึงทั้งนั้น

นั่นแหละ เรื่องการบวชใช้หนี้แทนสินพ่อแม่ผู้บังเกิดเกล้า ก็จบสิ้นบริบูรณ์ทุกอย่างแล้ว ก็เบาใจ เบากายนี้แหละ เรื่องการบวชก็ต้องมีเครื่องยึดเครื่องอุบายได้มันจึงจะบวชได้ ยึดอุบายได้สวรรค์นิพพาน มันจึงพอใจออกบวชได้นอกนั้นไม่มี

ญัตติเป็นธรรมยุต

ครั้นต่อมาปี ๒๔๙๓ ได้ญัตติเป็นธรรมยุต แล้วไปอยู่กับ หลวงปู่ทับ (เขมโก) เจ้าอาวาสวัดป่าแพ่งศรี อ.กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์ วัดนั้นเป็นวัดป่าช้า ปีนั้นก็ตั้งใจทำความเพียร อย่างเต็มที่ อยู่ด้วยอิริยาบถ ๓ คือ เดิน ยืน นั่ง เท่านั้น เพราะอยากรู้ธรรม เห็นธรรม ไปศึกษาหลวงปู่ทับ ท่านก็ว่า

“ถ้าทำความเพียรอ่อน ก็ไม่เป็นไป เพราะกิเลสกับธาตุขันธ์นั้นมันเหนียวแน่น ผูกมัดรัดดดวงจิตไว้ พร้อมทั้งกรรมชั่วช้ำลามกนั้น ฉะนั้นจึงต้องทำความเพียรชนิดเอาตายเข้าว่า อย่างอุกฤษฏ์ ไม่ห่วงใยในชีวิตสังขาร เห็นว่าสังขารร่างกายนี้นั้น เป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เป็นอสรพิษตัวร้ายกาจขบกัดให้เป็นทุกข์อยู่ทุกกาลสมัย นับตั้งแต่วันเกิดเป็นต้นมา”

“อสรพิษใหญ่ นั่นคือ ความแก่ ความเจ็บ ความตาย นี่แหละอสรพิษใหญ่ตัวร้ายกาจ ทีนี้จึงทำความเพียรเผาจิตให้เราร้อนทั้งวันคืน ยืน เดิน นั่ง นอน เพื่อว่าจะเผากิเลสให้

มันเร้าร้อน จะนำดวงจิตเข้าสู่สมาธิธรรมได้ เมื่อจิตเข้าสู่สมาธิธรรมได้แล้วนั้น แสงสว่างแห่งธรรมจะเกิดขึ้นแล้วจะได้เปลื้องตนออกจากอสรพิษใหญ่ และจิตจะได้บรรลุธรรมนอกนั้นไม่มี ไม่เป็นไป”

เมื่อ **หลวงปู่ทับ** ว่าอย่างนั้นแล้ว ก็พอใจ เร่งทำความเพียรในปีแรก (๒๔๙๓) ตลอดไตรมาส ๓ เดือนไม่นอน เดิน ยืน นั่ง เอาอิริยาบถ ๓ เท่านั้นแหละ ข้าวก็ ๒ - ๓ วัน ฉันครึ่งหนึ่ง ฉันก็ฉันน้อย พอยังชีวิตให้เป็นไปเท่านั้นเดินจงกรม บางวันมันเหนื่อยล้า ก็ยืนภาวนา มันจะหลับหรืออย่างไร ไม่ทราบ ปัสสาวะไหลออกมาไม่รู้ตัวนะนี่แหละการทำความเพียรอย่างอุกฤษฏ์ ไม่หวั่นไหว พอออกเดินไปรู้สึกว่ามีผ้าเปียก กำผ้ามาดมจึงรู้ว่าเป็นกลิ่นปัสสาวะ นั่นแหละ การทำความเพียรเป็นอย่างนั้น เดือนที่ ๑ ผ่านไป เดือนที่ ๒ ก็ผ่านไป พอเดือนที่ ๓ จวนจะผ่านไป จิตจึงสงบ เพราะการทำสมาธิเพียรเผากิเลสให้เร้าร้อน เปร่าร่างกายให้เร้าร้อน อ่อนเพลียละเอียดใจ อาหารของธาตุขันธ์คือกินกับนอนนั้นไม่มี มีแต่ทำความเพียรอย่างนั้น ทีนี้บางคน เดินแล้วก็ยืนนั่น ยืนนั่น หายใจเข้า ว่า พุท หายใจออก ว่า โธ ผ่อนลมหายใจเข้าออกให้น้อยลง กายสังขารคือลม (เครื่องปรุงร่างกาย) **อานาปานสติ** คือลม (สติกำหนดลม) นั่นแหละ ต่อแต่นั้นมา จิตก็อ่อนลง ๆ ละเอียดลงไปทุกที สติกับจิต กับลมหายใจเข้า ออกมันละเอียดเข้าทุกที บางทีจิตก็สงบ ก่อนที่จิตจะสงบนั้น

จิตก็วางพุทโธ พอวางพับ จิตก็รวมพับลงถึงชั้นขณิกสมาธิ (จิตสงบเล็กน้อย) พอถึงขั้นนั้นความอ่อนเพลียละเอียดใจ หิวโหย เหนื่อยล้าของร่างกายก็หายไปหมด รู้สึกสดชื่น แข็งแรงขึ้น นั้นแหละ อำนาจของความสงบเป็นอย่างนั้น เป็นของอัศจรรย์เลิศประเสริฐสุด แล้วศรัทธาก็เกิดขึ้น พร้อม วิริยะเกิดขึ้นพร้อม สติปัญญาเกิดขึ้นพร้อม เกิดความ เห็นชอบว่า

“โอ...วิริเยนะ ทุกขะมัจเจติ นั้นจริงแท้ ผู้มีความเพียร จะต้องมิทุกข์ ทุกขะมัจเจติ ความทุกข์นั้นมันเผาธาตุขันธ์ แล้วก็เผาใจด้วย นั้นแหละ จะล่วงทุกข์ได้ก็เพราะความเพียร เห็นธรรมได้ก็เพราะความเพียร นอกนั้นไม่มี”

นั้นแหละ แน่นอนเป็นของดีเลิศประเสริฐอย่างนั้น รสชาติของความสงบนั้นแสนอร่อยลึกซึ้ง จึงสมกับนามที่ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า

“นัตถิ สันติ ประรัง สุขัง ความสุขอื่นเสมอด้วยจิต สงบไม่มี”

ต่อแต่นั้นจิตก็ไม่หวั่นไหวในโลก ธาตุขันธ์นี้จะ แปรปรวนอย่างไรก็ไม่หวั่นไหว เพราะอาหารของจิตเกิดขึ้นแล้ว ในขณะที่นั้นก็เฟ่ง เฟ่งกายนั้น เฟ่งอนิจจตา ไม่เที่ยง มันเป็นอย่างใดคือ มันแก่ ทุกขตา เป็นทุกข์มันเป็นอย่างไรคือ มันเจ็บ อนัตตตา เป็นอย่างไร คือ มันตาย นี่เฟ่งอนุโลมปฏิโลม เดินหน้าถอยหลัง กลับขึ้นกลับลงอยู่อย่างนั้น นั้นแหละ

แต่แล้วก็ยังไม่เห็นมรณะ อสุภะเพราะอินทริย์อ่อน ก็เร่ร่อน
อยู่อย่างนั้น

ทีนี้ก็ได้ยินเสียงพูดกัน เสียงร้องครางก็มี มองไป
ข้างหน้าโน้น เห็นผีทั้งหลายยืนอยู่เป็นกลุ่ม ๆ บางตัวก็คอ
ขาด หัวไม่มี มีตาอยู่ที่หน้าอก บางตัวก็มีตาแหกขึ้นข้างบน
น่ากลัวนะ แต่เห็นแล้วก็ไม่กลัวทั้งนั้น เพราะอำนาจจิตสงบ
ไม่กลัวใครทั้งนั้น ร้อนหิวหนาวไม่มี ไม่กลัวทั้งนั้น อยากให้
ทุกข์เกิดขึ้น เพราะได้เห็นผลของความสงบเยือกเย็นเกิดขึ้น
จากทุกข์ ถ้าความเพียรมีทุกข์แล้ว ก็ต้องมีผลคือสุขนั้น จะ
นำธรรมแปลกๆ มาให้รู้ให้เห็น ถ้าความเพียรอ่อน ติดสุขแล้ว
ไม่เห็นไม่เป็นไป นี่ข้อสำคัญนะ

จากนั้นก็กำหนดถามผีเหล่านั้นว่า “พวกท่าน ทำไมจึง
เป็นอย่างนี้ ?”

“โอ...ท่านเอ๋ย พวกข้าพเจ้าสมัยเมื่อเป็นมนุษย์นั้น
วัดไม่เข้า พระเจ้าไม่คบ (ไหว้) ทาน คีล ภาวนา พุทโธ อัมโม
สังโฆ ไม่มี ถือศานาก็ถือตามเพื่อนบ้านลอยลมไปอย่างนั้น
หาขอบเขตความจริงไม่ได้ ช้องดเว้นอย่างจริงจังก็ไม่มี รับ
พระไตรสรณคมน์ และ คีล ๕ ต่อหน้าพระ พอให้หลังก็
กินเหล้า ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตไปเลยตามธรรมดา อยู่กินหลับนอน
เหมือนกับวัวควาย นั้นแหละความดีไม่ห่วงใยอาลัยทั้งนั้น
ก็ทำไปตามธรรมดาของโลกที่เขาทำกันอย่างนั้น อ้อ...โทษที่
ไม่มีคือนั้น ก็เพราะไปตัดคอเขา นั้นแหละเป็นเปรต ทั้งหญิง

ชายก็เป็นอย่างนั้น”

ถามแล้วก็ได้ความว่า เป็นผี เป็นเปรต มาตั้งแต่เริ่มตั้ง อ.กมลาไสย อยากจะพ้นจากเวรกรรมทุกขัยากนี้ แต่ก็ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร

นั่นแหละ เมื่อเห็นกรรมทั้งหลายเหล่านั้น ก็เกิดความสังเวชสลดใจ แล้วก็น้อมมาเป็นเรื่องของตน เขาเป็นอย่างไรก็เพราะทำความไม่ดีด้วยกาย วาจา จิต นั่นแหละ จึงได้รับผลเป็นอย่างนั้น

กิเลสวัฏฏ์ กรรมวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ กิเลส เป็นเหตุให้ทำกรรมชั่วช้ำลามกด้วยกาย วาจา ใจ ต่อไป **กรรมวัฏฏ์** ก็ได้กระทำการกรรมชั่วช้ำนั้น และ**วิปากวัฏฏ์** ก็ได้เสวยวิปากแห่งกรรมอย่างนั้น

ก็น้อมมาเป็นเรื่องของเรา เขาเป็นฉันใด เราก็เป็นฉันนั้น เพราะเหตุใด เพราะแต่ชาติปางก่อนโน้นเราก็คงเป็นอย่างนี้ หรือในชาตินี้เราประมาทอยู่อีกต่อไป ภพเบื้องหน้าของเราโน้น ถ้าเรายังตัดกระแสของวัฏฏ์สงสารไม่ได้เมื่อไร จะต้องเป็นเปรตในวัฏฏ์สงสารอย่างเขานี้

เบโตะ แปลว่า **เปรต** หมายถึง เป็นผู้ต้องเวียนเกิดดับในภพน้อยภพใหญ่ และได้เสวยวิบากอย่างนี้ บางทีก็โชคไม่ดีไปพบพาลสันดานหยาบ ชักพาให้ทำความชั่วช้ำด้วยกาย วาจา ใจ ผิดศีลธรรม เป็นเปรตอย่างนี้ไม่ได้ตามใจหวังทั้งนั้น อันนี้ข้อสำคัญ สอนตนอย่างนั้นก็เลยเร่งรีบทำความดีต่อไปอย่าง

ไม่ลดละ

พอรุ่งขึ้นตอนกลางวันก็ไปศึกษากับ หลวงปู่ทับ ว่า “ผมจิตสงบเมื่อคืนนี้ ผมทำความเพียรมา ๒ เดือน พอเดือนที่ ๓ นี้จะจนจะหมดจิตจึงสงบ เมื่อจิตสงบแล้วเห็นฝูงเปรตทั้งหลายหญิงชายเต็มไปหมด ผมเองก็ไม่กลัวนะ น้อมมาเป็นพี่เป็นน้องทั้งนั้น แล้วก็ศึกษาเป็นธรรมะสอนผมเองว่าต่อไปก็จะเป็นอย่างนี้ หรือที่ผ่านมามีอาจจะเคยเป็นอย่างนี้มาแล้ว นั่นแหละเห็นอย่างนั้นแล้วจะให้ทำอย่างไร”

หลวงปู่ท่านก็บอกว่า “เห็นแล้วก็ให้ชักใช้ไต่ถามเขาให้ได้ความสังเวชสลดใจ โอ้...หนอ อนิจจา น่าสังเวชสัตว์บก สัตว์น้ำทุกถ้วนหน้าที่อยู่ในโลกทั้งสาม (กามโลก รูปโลก อรูปโลก) นี่แหละ เพราะทำความชั่วช้าลามกใส่ตนแล้ว ก็ลงสู่อบาย หากความสุขความเจริญไม่มี ก็จะเกิดความสังเวชสลดใจ แล้วจะได้ไม่ประมาท เร่งรีบสะสมคุณงามความดีใส่ตนให้รอดพ้นไปจากวิภวทุกขเสีย ถึงแม้ไม่ได้ธรรมชั้นสูง ก็ขอให้ได้ตัดกระแสของวิภวสงสาร คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาสตัดได้ ๓ อย่าง นี้ก็พอแล้ว แปลว่า ตัดวิภวสงสารได้แล้วตัดวิภวทุกขขั้นต้นได้แล้วแน่นอน อบายไม่ได้ไป โปนรกไม่ได้ไหม้ จิตสูง จิตเด่น จิตเลิศ ประเสริฐแท้ในขั้นนี้” ท่านว่าอย่างนั้น นั่นแหละเป็นเหตุจะได้เป้าหมาย คือ พระนิพพานต่อไปในเบื้องหน้า อบายอย่างเขาไม่มี

จากนั้นท่านก็บอกว่า “จงเมตตาเขา ให้เขามารับ
พระไตรสรณคมน์ และ ศีล ๕ แล้วก็แบ่งส่วนบุญให้เขาเขาจะ
ได้พ้นจากกำเนิดเป็นเปรต แปลว่า เราเป็นผู้มีเมตตาธรรม
ส่งสารให้ส่วนบุญเขา เราก็จะได้ อีก คือ ได้สติปัญญา”

นั่นแหละ ทำความเพียรขำกันอยู่อย่างนั้น ตั้งแต่
นั้นมาจิตใจกล้าแข็ง ก็อ่อนโยนลง เพราะเห็นสัตว์อื่น มวล
มนุษย์ นาค ครุฑ ที่ประพฤติไม่ดีแล้วได้รับผลอย่างนั้น
นั่นแหละ จิตนั้นก็ไฝฝนขยันในการทำความเพียร ไม่ลดละ
จนกระทั่งออกพรรษา

เห็นทูตนรก ที่บ้านเฉลียงลับ

เมื่อออกพรรษาแล้วได้กราบลา หลวงปู่ทับ ออกเที่ยว
วิเวกไปกับท่านพระอาจารย์จันทร์ซึ่งเป็นคนบ้านกะโตใหญ่
จ.ยโสธร ท่านอาจารย์จันทร์ ได้ ๑๑ พรรษา เป็นหัวหน้า
พาไป ขณะนั้นเป็นฤดูแล้ง ปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้ไปพักอยู่ที่
วัดบ้านเฉลียงลับ อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์

อยู่มาวันหนึ่งก็เลยตั้งใจฝึกจิตตามวิธีการที่ หลวงปู่ทับ
สอนให้มีหลายประเด็น ประเด็นหนึ่งก็ ตั้งสัจย์ไว้ว่า จะไม่นอน
วันหนึ่งกับคืนหนึ่ง ข้าวก็ไม่ฉันทำความเพียรอยู่ในอิริยบถ ๓
คือ เติณ ยิน นัง เท่านั้นแล้วก็ตั้งใจมั่น อธิษฐานว่า

“ถ้านรก สวรรค์ นิพพานมีจริง ก็ขออำนาจพระพุทธ
พระธรรม พระสงฆ์ จงทรงบันดาลให้ได้เห็นในวันนี้หรือ
คืนนี้ จะได้สิ้นสงสัยว่าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็น
นายะโก ผู้นำโลกคือหมู่มสัตว์ออกจากวิภวทุกขได้แท้จริง”

จากนั้นก็ออก เติณจงกรม ก้าวขวาว่า พุทโธ ก้าวซ้าย
ว่า ธัมโม ก้าวขวาว่า สังโฆ เมื่อครบ ๓ รอบแล้วก็ยื่นคำ

บริกรรมเป็น ก้าวขวาว่า พุท ก้าวซ้ายว่า โธ ทำอยู่อย่างนั้น ไม่ได้กำหนดเวลา มีแต่เดินกับยืนวันยังค่ำ จนกระทั่งถึง ๖ โมงเย็นจึงหยุด ไปอาบน้ำชำระร่างกาย เสร็จแล้วก็ฉันทน้ำ ร้อน จากนั้นเวลาเกือบ ๖ โมง ๓๐ นาที แสงอาทิตย์จวนจะหมดแล้ว ก็เอากลตไปกางบนศาลา แล้วเข้าที่อธิษฐานตั้งใจ มั่นว่า “คืนนี้จะนั่งภาวนาเพื่อบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เออบุญ และฝึกจิตรู้แจ้งเห็นจริงในสังขารธรรมต่างๆ นรก สวรรค์ นิพพาน มิโหมขอให้รู้เห็นเป็นไป จะได้สิ้นสงสัย”

อธิษฐานแล้วก็ไหว้พระสวดมนต์ เสร็จแล้วก็อุทิศส่วนบุญ จากนั้นเข้าที่ นั่งสมาธิ ชำระจิตใจให้ผ่องใสปล่อยวาง อารมณ์ทั้งหลายทั้งปวงให้หมดเสียสิ้น นั่งเอา ขาขวาทับ ขาซ้าย มือขวาวางทับมือซ้าย ทำกายให้ตรงดำรงสติให้มั่น เฉพาะหน้า บริกรรม พุทโธ เป็นอารมณ์ของสติ หายใจเข้าว่า พุท หายใจออกว่า โธ

พอจิตยึดมั่นกับ พุทโธ ได้ไม่นาน จิตก็ปล่อยวาง พุทโธ เหลือแต่ผู้รู้อยู่กับสติ พอจิตรวมลงไปนั้น จะไปถึงฐานอะไร ก็ไม่ทราบเป็นฐานใหญ่กว่า ขณิกสมาธิ ที่เคยเป็นมาแล้ว จิตก็วางกาย วางลม วางขันธ ลงถึงฐานใหญ่แสงสว่าง กระจางแจ้งเกิดขึ้น กลางคืนเหมือนกลางวันสว่างรุ่งโรจน์

ในขณะนั้น มีความสุขและความเยือกเย็นว่าเรื่อง บันเทิงเกิดขึ้นกล้าแข็ง จนรู้สึกแปลกประหลาดใจ นั้นแหละ พอลงไปถึงฐานนั้นแล้ว จิตก็เสวยสุขอยู่ในที่นั้นนานพอสมควร

ที่นี้ผู้รู้พูดขึ้นมาในหัวใจว่า

“**นัตถิ สันติประรัง สุขัง** ความสุขอื่นเสมอด้วยจิตสงบ
ไม่มี”

นี่แหละ พูดขึ้นมาอย่างนั้น อันนี้เป็น ภาวังคภพ ภาวังคจรณะ ภาวังค์ใหญ่กว่าเมื่อครั้งที่อยู่ อ.กมลลาไสย อันนี้ใหญ่กว่านั้น จะเป็นอะไรเล่า ถ้าพูดตามศัพท์หลักธรรมก็เรียกว่า **อุปจารสมาธิ** พูดขึ้นมาอย่างนั้นว่า นี่แหละคือ **อุปจารสมาธิ** สมาธิธรรมอันมั่นคงหนาแน่นนะซึ่งเป็นผลเกิดจากการเจริญสมณธรรม

ที่นี้ผู้รู้พูดขึ้นมาอีกว่า “ความสุขนี้ยังเป็นโลกียสุขอยู่ซึ่งไม่แน่นอน เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป แสงสว่างนี้คือ แสงพระนิพพาน แต่ยังไม่ใช่ตัวจริง เป็นรูปเปรียบเทียบเฉยๆ ฉะนั้นอย่าเพิ่งติดสุข นักปราชญ์ พระโยคาวจรเจ้าทั้งหลายผู้ได้พระนิพพานนั้น เป็นผู้ทำความเพียรเวียนหาความพ้นทุกข์ไม่ติดสุขทั้งนั้น”

นั่นแหละ เมื่อตั้งมั่นพอสมควรแล้ว ก็มาพิจารณาธาตุขันธ์ ธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ น้อมลงสู่ไตรลักษณ์ **อนิจจตา**ไม่เที่ยง มั่นไม่เที่ยงแปรปรวนเปลี่ยนแปลงอยู่เป็นนิจแปรปรวนเปลี่ยนแปลงยกย้ายกลายมาเป็นอื่น ตั้งแต่วันเกิดมาโน้นจนถึงวันนี้ จากวันนี้ก็จะแปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปอีกข้างหน้า โน้น **ทุกขตา** ก็เป็นทุกข์ ทุกข์ถ้วนหน้า โลกคือหมู่สัตว์ไม่ได้ตามใจหมายทั้งนั้น เพราะเป็นทุกข์เพราะใจห้วงใจยึด **อนัตตตา**

ไม่ใช่เขา ไม่ใช่เราเสียสิ้นนั่นแหละ พิจารณาน้อมลงสู่ไตรลักษณ์เห็นแจ้งประจักษ์เสมอ มันจึงจะเบื่อหน่ายคลายความกำหนัดยึดธาตุดังนี้ว่า ชันธุ์เป็นตน ตนเป็นชันธุ์ ชันธุ์มีในตน ตนมีในชันธุ์ไม่ใช่หรือ เป็นแต่เพียงสัมภาระปัจจัยเครื่องอาศัยชั่วคราวไม่แน่นอน ไม่นานก็พลัดพรากจากกันไปเท่านั้น เพราะเกิดแก่เจ็บตายทอดทิ้งไว้ อย่าเพิ่งสงสัย ยึดมันอยู่เลยยึดไว้พอเป็นปัจจัย เครื่องอาศัยชั่วคราว เพื่อให้มันได้ตนได้ธรรมได้บุญได้กุศล มรรคผลเกิดขึ้นจากสมบัติอันนี้แล้ว ก็พิจารณาอย่างนั้น อนุโลมปฏิโลม เดินหน้าถอยหลัง ตัวเองก็แจ้งชัด คนอื่นภายนอกก็แจ้งชัด ก็สิ้นสงสัย

อัชฌา เจวะ ทะหิททา จะ สัพเพ มัจจุประายะนา
ทั้งจนและมี ดีและชั่ว นอกบ้านในบ้าน นอกเมืองในเมือง ใต้ฟ้าบนบก ใต้ดินบนอากาศทุกถ้วนหน้า เกิดมาแล้วก็แปรปรวนเปลี่ยนแปลง แก่เจ็บตายทอดทิ้งไว้ทุกถ้วนหน้า ทั้งหมด นั่นแหละ ได้ยินได้ฟังได้เห็นอย่างนั้น จิตก็สังเวทสลัดใจจนน้ำตาไหล เกิดความขยันหมั่นในการทำ ความเพียรไม่ลดละ

จนกระทั่งล่วงไปถึงตีสอง ๓๐ นาที มีนิมิตผ่านเข้ามาเป็น **นายนิริยบาล** ๘ คน เดินทางออกมาจากบ้าน เฉลียงลับ รูปร่างสูงใหญ่มหึมา ขนาดมนุษย์เรา ๖ คน จึงจะเท่ากับเขา ๑ คนนะ ผิวเนื้อดำแดง สวมเสื้อผ้าสีแดง และมีผ้าแดงเคียนที่ศีรษะ มือถือง้าวปลายแหลม เดินเข้า

มาหยุดยืนอยู่ตรงหน้าห้องประมาณ ๒-๓ วา เท่านั้น

คนที่เห็นหัวหน้าก็กล่าวว่า “ท่านอาจารย์ พวกข้าพเจ้า ทั้ง ๘ คนนี้เป็น **นายนิริยบาล** มาจากเมืองนรกมาเอา บุคคลผู้สิ้นอายุสังขาร ซึ่งเป็นหญิงสาวอายุ ๑๖ ปีหมด เกษียณภพชาติแล้ว พวกข้าพเจ้าได้ไปทำลายธาตุขันธ์ให้ สิ้นลมแล้ว เตียวเขาจะตามมาภายหลัง”

“พวกท่านเป็น **นายนิริยบาล** มาจากเมืองนรกจริง หรือ ?”

“จริง!...ผู้ที่ทำงานอยู่ในเมืองนรกเหมือนกับพวก ข้าพเจ้านี้ เรียกว่า **นายนิริยบาล** นายนิริยบาลเปรียบเสมือน กับพลตำรวจและมี **จ่ายมบาล** ซึ่งเปรียบเสมือนอธิบดี กรมตำรวจ คอยควบคุมบัญชาการอีกที”

ถามเขาไปอีกว่า “พวกท่านที่ได้ไปทำงานอยู่ในเมือง นรานั้น ทำคุณงามความดีหรือความชั่วอย่างไร ?”

เขาก็บอกว่า “ความดีก็ทำ ความชั่วก็ทำ เอาหมด ทั้งนั้น ไม่เลือก เมื่อสิ้นชีวิตแล้วกรรมดีและชั่วนั้นจึงพาไป อุบัติบังเกิดเป็น **นายนิริยบาล** ทำงานอยู่ในเมืองนรก”

จากนั้นก็ถามเขาอีกว่า “นรานั้นอยู่ที่ไหนเล่า ?”

เขาก็บอกว่า “นรานั้นอยู่ใต้ภูเขาทเวดตาลงไป เป็นอีก เมืองหนึ่งต่างหาก อยู่ระหว่างกึ่งกลางของ ๓ จังหวัด คือ เลย ชัยภูมิ และเพชรบูรณ์

“นรานั้น เป็นสุข หรือ เป็นทุกข์ ประการใด ?”

“เป็นทุกข์ หาสุขไม่มี”

“ทุกข์อย่างไร?”

“ทุกข์เพราะถูกต้มด้วยน้ำร้อน และถูกสังหารด้วย
หอกด้ามกล้า พรวด้ามคม ของนายนิริยบาล เป็นทุกข์อย่างนั้น
หาสุขไม่มี”

“พวกท่านที่ทำงานอยู่ในเมืองนรกนั้นเล่า เป็นสุขหรือ
เป็นทุกข์ ประการใด?”

“เป็นทุกข์ครึ่งหนึ่งของสัตว์นรกเหล่านั้น”

“เป็นทุกข์อย่างไร?”

“เป็นทุกข์ในขณะที่ไปสังหารสัตว์นรก ตรวจตราสัตว์
นรกถูกไฟนรกปลิวขึ้นมาไหม้ ถูกน้ำร้อนกระเด็นขึ้นมาลวก
แทบตาย นี่เป็นเพราะกรรมชั่วที่สะสมไว้เมื่อครั้งยังชาติเป็น
มนุษย์นั้น จึงให้ผลเป็นทุกข์อย่างนั้น ครั้นพอเลิกจากงาน
ก็กลับมาอยู่ปราสาทราชมณฑลเชียร กินของทิพย์อยู่สุขสบาย
เพราะบุญกรรมดีสะสมไว้แต่ครั้งยังชาติเป็นมนุษย์นั้น”

“คนในเมืองไทยนี้ ก็คงจะไปนรก กันหมดทุกคน
ใช่ไหม?”

“เปล่า!... คนที่มี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และ
ศีลธรรมนั้น ไม่ได้ไป ถึงไปแล้วก็ไม่ได้นรก”

“ฉะนั้น แสดงว่า คนในเมืองไทยนี้ไม่ว่าอยู่ใกล้หรือไกล
เมื่อตายแล้ว พวกท่านไปนำเขามาทั้งหมดใช่หรือไม่?”

“ใช่!... คนในเมืองไทยนี้ ไม่ว่าชาติใด ภาษาใดทั้งนั้น

มีรายชื่ออยู่ในบัญชีของจำยมบาลทั้งหมด เขาไปจดไว้
หมดแล้ว ไม่ว่าจะอยู่ในที่ลึกลับซับซ้อนอย่างไรก็ตามที่
จะโกหกปกปิดไม่ได้ทั้งนั้น”

ถามเขาไปอีกว่า “นรกนั้นมีมากน้อยเท่าไร ?”

เขาก็ตอบว่า “เฉพาะในเมืองไทยนี่ก็มีหลายขุม ๔
ภาค ก็คงจะ ๔ ขุมใหญ่ๆ นั้นแหละ” อาตมาก็เคยเห็นใน
มหาวิบากสูตร และใน พระมัลลยสูตร กล่าวว่า นรกในโลก
มนุษย์นี้มีทั้งหมด ๔๕๖ ขุม ที่นี้ก็เลยถามเขาต่อไปอีกว่า

“เอาเฉพาะคนในเมืองไทยนี้แหละ เพราะต่างคนต่าง
อวดว่า ศาสนาของตัวเองนั้นเป็นของดีเลิศประเสริฐแท้ ศาสนา
พุทธ ก็ว่า ผู้ถือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งแล้ว
อบายไม่ได้ไป ไพนรกไม่ได้ไหม้ ส่วนศาสนาอื่นๆ เขาก็ว่า
ฆ่าสัตว์ไม่บาป และไปสวรรค์ได้ เมื่อทำบาปหยาบช้าทั้งหลาย
ทั้งปวงลงไป พระผู้เป็นเจ้าของสวรรค์นั้นจะเป็นผู้รับแทน
ทั้งหมด และว่าพระผู้เป็นเจ้าของสวรรค์เป็นผู้สร้างโลก มันจะ
เป็นจริงอย่างเขาวานั้นหรือไม่ ?”

“ไม่หรอกท่าน...พูดอย่างนั้นก็เป็นเรื่องของคนหูหนวก
ตาบอดพูด พูดหลงกลวงโลก และคนอื่นให้หลงตามกัน
เท่านั้น เพราะเมื่อทำความชั่วลงไปแล้ว ก็ต้องได้รับผลของ
ความชั่วนั้น และเมื่อทำความดีลงไปแล้ว ก็ต้องได้รับผลของ
ความดีนั้น เรื่องของกรรมดีหรือบุญนั้นจะส่งผลให้เห็นว่า
ทางไปมนุษย์และสวรรค์นั้นสะอาดเตียนดี เหมือนกับเขาถาง

ไว้ให้เรียบร้อยแล้ว ส่วนเรื่องของบาปหรือกรรมชั่วนั้น จะส่งผลให้เห็นไปว่าทางไปนรกนั้นสะอาดเตียนดี เปลวไฟในนรกที่ลุกรุ่งโรจน์ ก็สำคัญว่าเป็นกองดอกไม้ สัตว์ร้องครางร้องให้คร่ำครวญ เลือดอาบตัวอยู่ ก็สำคัญว่าเป็นสายสร้อยสังวาลย์สนุกสนาน นั่นก็เพราะบาปกรรมทำให้เห็นเป็นอย่างนั้น ส่วนทางไปมนุษย์หรือไปสวรรค์นั้นกลับมองเห็นเป็นป่ารกชัฏ เป็นขวากหนาม นั่นแหละเรื่องของบาป”

ได้ซักถามเขาต่อไปอีกว่า “สัตว์ทั้งหลายเหล่านี้ ต่างศาสนา กัน เมื่อตายไป และถูกท่านนำไปสู่เมืองนรกแล้วทำอย่างไรต่อไป ?”

เขาตอบว่า “เมื่อถึงสถานที่นั้นแล้ว จำมบาลจะถามว่า เมื่อครั้งเป็นมนุษย์ทำกิจการงานใดเลี้ยงชีพ บางคนก็ตอบว่าค้าขาย บ้างก็ว่าทำไร่นา บ้างก็ว่ารับราชการต่างๆ กันไป”

จากนั้น **จำมบาล** จะถามต่อไปว่า “นับถือศาสนาอะไร ?” บางพวกก็ตอบว่าศาสนาพุทธ บางพวกก็ว่าศาสนาคริสต์ อิสลาม ซิกข์ และฮินดู แตกต่างกันไป

ที่นี้ **จำมบาล** จะถามถึง **เทวทูตทั้ง ๕** (ทูตฯ แปลว่า เครื่องส่ง เครื่องรับรอง) คือ ๑. **ชาติ** ความเกิด ๒. **ชรา** ความแก่ ๓. **พยาธิ** ความปวดไข้ ๔. **มรณะ** ความตาย และ ๕. **นักโทษในเรือนจำ** นั้น ท่านพิจารณาเห็นเป็นอย่างไร โดยถามไปที่ละศาสนา ตอนแรกก็ถามศาสนาพุทธก่อน

ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธทั้งหญิงชายก็ตอบว่า “เป็นทุกข์”
ทั้งนี้เพราะอำนาจของ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นั้นฝัง
อยู่ที่ใจของเขา จึงดลบันดาลจิตใจให้เป็นปราชญ์ฉลาดรู้
สิ่งทั้งปวงนั้น โดยไม่ก่อเขิน ไม่เดือนร้อนอาทรใจ อดอาจ
กล้าหาญชาญชัยอย่างนั้น

ต่อจากนั้น จำมบาล ก็จะถามอีกว่า “วัตร ๖ กก ๕
และสีมาทั้ง ๘ นั้นเป็นอย่างไร ตลอดจนหลักของพุทธศาสนา
อื่น ๆ อีก เช่น วัตร ๓ วัตร ๔ วัตร ๕ วัตร ๖ โพชฌงค์ ๗
สมถวิปัสสนากรรมฐาน และ ศีล สมาธิ ปัญญา นั้น ท่าน
พิจารณาเห็นเป็นอย่างไร

ด้วยอำนาจของ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
ฝังอยู่ในใจ ของผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ เขาก็ตอบได้ว่า

“วัตร ๓ คือ	พุทโธ ธัมโม สังโฆ”
“วัตร ๓ คือ	ทาน ศีล ภาวนา”
“วัตร ๓ คือ	ศีล สมาธิ ปัญญา”
“วัตร ๓ คือ	กาย (กายสุจจริต) วาจา (วจีสุจจริต) ใจ (มโนสุจจริต)”
“วัตร ๔ คือ	อริยสัง ๔ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค”
“วัตร ๕ คือ	อินทรีย์ ๕ ได้แก่ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา”

“กก ๕ คือ หัว ๑, แขน ๒, ขา ๒”

“กก ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร
วิญญาณ”

ศาสนาพุทธสอนว่า เป็น อนิจจตา ไม่เที่ยง ทุกขตา
ก็เป็นทุกข์ อนัตตตา ก็ไม่ใช่เขา ไม่ใช่เรา

วัตร ๖ คือ อินทรีย์ ๖ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ
ศาสนาพุทธสอนว่า ให้สำรวจให้ดี ตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูก
ดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรสเปรี้ยวหวานมันเค็ม กายจับต้องสัมผัส เย็น
ร้อนอ่อนแข็ง มโนอ่อนนิกในธรรมารมณีนั่น ๆ ศาสนาพุทธ
สอนให้สำรวจให้ดี ไม่ให้ยินดียินร้ายในของเหล่านั้น ถ้ายินดี
ยินร้ายก็เป็นเหตุให้ใจเศร้าหมอง เป็นทุกข์

วัตร ๗ คือ โพชฌงค์ ๗ เป็นองค์เครื่องตรัสรู้ ได้แก่
สติสัมโพชฌงค์ อัมมวิจยะสัมโพชฌงค์ วิริยะสัมโพชฌงค์
ปิติสัมโพชฌงค์ ปัสสัทธิสัมโพชฌงค์ สมาธิสัมโพชฌงค์
และอุเบกขาสัมโพชฌงค์

วัตร ๗ คือ อริยทรัพย์ ๗ ได้แก่ ศรัทธา ศีล หิริ
โอตตปปะ พากุสลัจจะ จาคะ และปัญญา

สีมา ๘ คือ มรรค ๘ เป็นเครื่องดำเนินให้ถึงความ
ดับทุกข์ มรรค ๘ ได้แก่ สัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบ
สัมมาสังกัปป ความดำริชอบ สัมมาวาจา กล่าววาจาชอบ
สัมมากัมมันโต การงานชอบ สัมมาอาชีโว เลี้ยงชีวิตชอบ
สัมมาวาจาโม เพียรละบาปบำเพ็ญบุญชอบ สัมมาสติ ระลึก

ชอบ และ สัมมาสมาธิ ตั้งใจมันชอบ มรรค ๘ เป็นคำสอน
ของพระพุทธเจ้า ผู้ใดดำเนินตามจะนำไปถึงซึ่งความดับทุกข์
ไปถึงปรมาตตสุข คือพระนิพพานเป็นที่แล้ว

สมถวิปัสสนากรรมฐาน เป็นที่ตั้งสำหรับฝึกกายและ
จิต ให้จิตมีสติ มีปัญญา นำจิตเข้าสู่ความสงบได้และเป็น
เครื่องกลั่นกรองกิเลสทั้งหมดออกจากดวงจิตได้

นั่นแหละ ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ เขาก็ตอบได้ถูกต้อง
ทุกอย่าง จากนั้น **จ่ายมบาล** จึงว่า

“พวกท่านเป็นนักปราชญ์ฉลาดรู้ รู้จักศาสนาที่ดีเป็น
ศาสนาที่ล้างบาป เป็นศาสนาที่กลั่นกรองกิเลส เป็นศาสนาที่
บำเพ็ญบุญกุศลคุณงามความดีให้เกิดมีขึ้นเป็นศาสนาที่
ป้องกันโลกคือหมู่มสัตว์ไม่ให้ไปอบาย ถึงไปก็ไม่ได้เสวยทุกข์
วิบากในอบายนั้น ฉะนั้น พวกท่านจึงไม่ต้องตกนรกแต่จะได้
กลับไปเกิดเมืองมนุษย์อีก”

นี่แหละ เพราะอำนาจของพระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์ และศีลธรรมที่ได้ประพฤตินั้นติดตามรักษาอยู่
เป็นนิจ จึงสมกับคำกล่าวที่ว่า

ธัมโม หะเว รักษะติ ธัมมะจาริง ผู้ประพฤติธรรม
ธรรมย่อมรักษา ไม่ให้ตกไปในโลกที่ชั่ว

ธัมโม สัจฉิณเณ สุขะมาวะหาติ ธรรมที่ประพฤติดีแล้ว
อบายไม่ได้ไป โพนรอกไม่ได้ไหม้ จะมีแต่สุคติเป็นที่ไปล้วน ๆ

จากนั้น **จ่ายมบาล** ก็สั่งให้ **นายนิริยบาล** นำผู้ที่นับถือ

ศาสนาพุทธนั้นกลับไปเกิดยังเมืองมนุษย์อีก

ต่อมา **จำยมบาล** ก็หันมาซักถามผู้ที่นับถือศาสนา
อื่นๆ ว่า “ศาสนาของท่านสอนอย่างไร ?” ผู้ที่นับถือศาสนา
อื่นนั้นก็ตอบว่า “ไม่รู้”

จำยมบาล ก็ถามเรื่อง **วัตร ๖ กก ๕ สิมา ทั้ง ๘** และ
หลักพระพุทธศาสนาทั้งหมด ก็ตอบเขาไม่ได้ ดังนั้น **จำยมบาล**
จึงว่า

“พวกท่านทั้งหลายจะถูกหรือผิดก็เป็นเรื่องของ
พวกท่านนะ วันนี้จะได้ลงนรกแล้ว เพราะกรรมของพวกท่าน
ทำเอง”

อัตตะนา วะ กะตัง ปาปัง อัตตะนา สังกิวิสสะติ

อัตตะนา อะกะตัง ปาปัง อัตตะนา วะ วิสุขมมะติ

ทำบาปเองยอมเคราะห์หมองเองนะ ไม่ทำบาปเอง
ยอมหมดจดเอง ความหมดจดและความเคราะห์หมองเป็นของ
เฉพาะตน คนอื่นยังคนอื่นให้หมดจดเคราะห์หมองหาได้ไม่
จะนั่นบุญก็ดี บาปก็ดี ตนของตนเองนะเป็นผู้สะสมใส่ตนไว้
เมื่อสะสมใส่ตนไว้แล้วนั้น บุญนั้นแหละจะนำพาไปสู่สุคติ
คือ สวรรค์ ส่วนบาปนั้นจะพาดวงจิตของโลกคือหมู่สัตว์ไปสู่
ทุกคติ มีอบายภูมิเป็นที่ไปเบื้องหน้า คือ นรก เปรต อสุรกาย
และสัตว์เดรัจฉาน ๔ สถานนี้เป็นที่ไปของบุคคลผู้ทำบาป
ไม่มีศีล ไม่มีธรรม จะนั้น พวกท่านวันนี้จะได้ลงนรกแน่นอน
ไม่ได้กลับเมืองมนุษย์แล้ว เพราะเครื่องรบบรองป้องกัน คือ

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่มีในหัวใจของพวกท่าน
ศีลธรรมคำสอนของนักปราชญ์ผู้ดีทั้งหลายไม่มีในหัวใจ
ของท่านพวกท่านเป็นโมฆฆมนุษย์ เพราะเมื่อไปเกิดเป็นมนุษย์
ก็ไปพบกับคนพาลสันดานหยาบชักนำให้ทำความชั่วซ้ำลามาก
ถือศาสนาผิด ศาสนามหาใจใหญ่ นั่นแหละหลอกลวงตน
และบุคคลอื่น ทำความชั่วอยู่เป็นนิจ เพราะครูผู้สอนนั้นก็
ล้วนแต่เป็นคนมีกิเลสทั้งนั้น

“อ้าว นายนิริยบาล คุณตัวไปลงนรก”

นายนิริยบาล ก็ขับลงนรกหมดเสียสิ้น เป็นหมื่นเป็น
แสนเป็นล้านดวงวิญญาณของโลกคือหมู่มสัตว์ไปอยู่ในสถานที่
นั้น นั่นแหละ พวกที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ที่ทำบาป หยาบซ้ำ ก็
ลงนรกหมดเสียสิ้น ไม่ได้กลับมาเมืองมนุษย์อีก หมดเพียง
แค่นั้น

นั่นแหละ ไปเสวยวิบากกรรมอยู่ในนรกขุมนั้นนาน
เท่าใดก็แล้วแต่กรรมของสัตว์นั้นว่ามีมากน้อยเพียงใด
บางจำพวกก็พันปี บางจำพวกก็หมื่นปี บางจำพวกก็แสนปี
ถูกต้มด้วยน้ำร้อนและถูกสังหารด้วยหอกด้ามกล้าพริ้วด้าม
คมของนายนิริยบาลเป็นทุกข์ไปจนกว่าจะพ้นจากสถานที่นั้น
เมื่อพ้นจากนรกแล้วไปไหนอีก พ้นจากนรกก็ไปเป็นเปรต
พ้นจากเปรตแล้วไปเป็นอสุรกาย พ้นจากอสุรกายแล้วไปเป็น
สัตว์เดรัจฉานต่างๆ นานาท่องเที่ยวเกิดดับในภพน้อย
ภพใหญ่ ใช้กรรมใช้เวรอยู่อย่างนั้น ไม่มีวันจบสิ้นได้ เป็น

ทุกข์ยากลำบากเชียวใจไร้ทรัพย์สินอับปัญญาเพราะความดีไม่มี

นั่นแหละ นายนิริยบาล ได้เล่าเรื่องเมืองนรกให้ฟัง
อย่างนั้น และก่อนจะจากไป เขาก็บอกว่า

“ท่านอาจารย์บวชในศาสนาแล้ว ก็จงไปเทศน์แนะนำ
พร่ำสอนที่ป่าช้าทั้งหลาย ให้เขาทั้งหลายเอา **พระพุทธ
พระธรรม พระสงฆ์** เป็นที่พึ่ง เต็ม บำเพ็ญ **ทาน ศีล ภาวนา**
อย่าได้ลดละ พิจารณาธาตุขันธ์ว่าเป็นของไม่เที่ยง เป็น
ทุกข์ เป็นอนัตตา อยู่เสมอ จิตใจนั้นจึงจะเกิดความเบื่อหน่าย
ไม่ยินดีในโลกสงสารอีกต่อไป จิตใจนั้นจะเห็นว่าธาตุขันธ์
ไม่พอกับความต้องการ ไม่นานก็จะพลัดพรากจากกันไป
เท่านั้น แล้วให้เร่งรีบ **ตริตะ ตริตั้ง สีละ สีขัง** รีบด่วนเร็วพลัน
อย่าผัดวันประกันพรุ่ง รีบสะสมแต่บุญกุศล **ทาน ศีล ภาวนา**
เดินจงกรม ยืนภาวนา นั่งสมาธิ กอบโกย เอาบุญกุศลใส่ตนไว้
อันนั้นแหละเป็นของดีเลิศประเสริฐแท้”

“สำหรับผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ แม้เพียงน้อยนิดถึงไป
แล้วก็ไม่ได้ตกรรณส่วนผู้ที่นับถือมากนั้นไม่ได้ไปนรก เพราะ
รายชื่อในบัญชีของจำมบาล ก็ถูกลบออกไปหมด เมื่อตาย
แล้วเขาเหล่านั้นมีสวรรค์และพรหมโลกเป็นที่ไปเบื้องหน้า
สำหรับผู้บุญพาวาสนาสงสละสมบุญกุศลไว้มากตั้งแต่ชาติ
ปางก่อนนั้น และมาชาตินี้ได้ประสบพบปะกับนักปราชญ์ชาติ
เมธีใจดีมีศีลธรรม แล้วก็ประพฤติวัตรปฏิบัติบำเพ็ญสมถ
วิปัสสนากรรมฐานยังจิตใจเข้าสู่อุچارธรรมได้ และวิปัสสนา

ญาณก็เกิดขึ้นพิจารณาเห็นทุกข์ในภพน้อยภพใหญ่ ก็ล้วนมี แต่ตาย ตายแล้วก็เปื่อยเน่าสาบสูญ ไม่มีอะไรเป็นเขาเป็นเรานั้นแหละก็รื้อถอนกิเลสออกจากดวงจิต หมดเหตุหมดปัจจัย เมื่อไร ก็จะได้บรรลุมฤตติวิโมกขธรรมอันยิ่งใหญ่ได้ชื่อว่า เป็น **นิยโตมนุษย์** เป็นมนุษย์อันเยี่ยมเลิศประเสริฐแท้ เมื่อพวกเขาเหล่านั้นดับขันธแล้วเข้าสู่พระนิพพานพ้นทุกข์จากโลกสังสาร ไม่กลับมาเวียนเกิดเวียนตายอีกหมดเพียงแค่นั้น”

จากนั้นพวกนายนิริยบาลก็ลาจากไป

ต่อมาไม่นาน มีหญิงสาวคนหนึ่งเดินออกจากบ้าน เฉลียงลับมาถึงก็กราบ แล้วพูดว่า “ท่านอาจารย์ ดิฉันหมดเกษียณภพชาติมนุษย์ จะได้ไปสู่มือนรก ใจร้อนเหมือนไฟ ขออนุโมทนาส่วนบุญกับท่านบ้างเถอะ”

ก็เลยอุทิศส่วนบุญให้ว่า “แม่หนูน้อย จงตั้งใจรับส่วนบุญกับหลวงพ่อนะ บุญกุศลที่ได้บำเพ็ญมา ขอแบ่งครึ่งให้ นะ แม่หนูน้อย จงรับเอาไปเถิด”

“สาธุ!...” แล้วเขาก็ว่า

“ใจร้อนๆ เมื่อได้รับส่วนบุญจากหลวงพ่อก็แล้วใจก็เย็นสบายดี จะไปตกรนรกไหมหนอ?”

“ไม่ตกหรอก แม่หนูน้อย จงบริกรรม **พุทโธ อัมโม สังฆ** ไปเสมอ นะ อย่าได้ลดละ อย่าได้ประมาท เมื่อไปถึงนรกแล้ว จำมบาล เขาก็จะซักไซ้ไต่ถามเรื่องเทวทูต ๕ นะ และอำนาจของ **พุทโธ อัมโม สังฆ** ที่ฝังอยู่ที่ใจของหนูน้อย

นั้น จะตอบได้โดยเร็วพลัน สมบัติทั้งหลายทั้งปวงนั้นก็เกิดขึ้นจาก พุทฺโธ ธัมโม สังฆโณ ทั้งนั้น”

เขาก็ว่า “เจ้าคะ” จากนั้นก็กราบ ๓ ที แล้วขอลาออกเดินทางตามนายนิริยบาลไป

ก็จดจำ รูปร่างลักษณะของแม่หนูน้อยคนนั้นไว้ เป็นคนผิวขาว ไร่ผมยาว ใบหน้ารูปใบโพธิ์ สวมเสื้อผ้ากลางเก่ากลางใหม่ มีผ้าขาวเฉลียงบ่า นุ่งผ้าขืนมีลวดลายที่ปลายทั้งสอง

ขณะนั้นเป็นเวลา ตี ๓ กว่าแล้ว จิตก็เลยถอน เมื่อจิตถอนออกแล้ว ได้ยินเสียงร้องไห้มาจากบ้านเฉลียงลับวัดกับบ้านอยู่ไม่ไกลกันนะ

พอตื่นเข้าก็ออกภิกขาจารบิณฑบาต พอกลับมาถึงวัด ก็มีโยมยกนำอาหารมาถวาย แล้วก็พูดว่า

“ท่านอาจารย์ เมื่อคืนนี้ลูกสาวของข้าพเจ้าขาดใจตายแล้วเมื่อตอนตี ๓”

ตอนที่หญิงสาวไปหาในนิมิตนั้นก็เป็นเวลา ตี ๓ พอตีถูกต้องตรงกันนะ ก็เลยพูดกับโยมไปว่า

“อาตมาเพิ่งมาอยู่ใหม่ไม่เคยพบเห็นลูกสาวของโยมแต่ก็จะแฉลงไขให้ทราบ ลูกของโยมคนนั้นหมดเกษียณภพชาติเพียงแค่นั้น เพราะบุญเก่าเขาเอามาน้อย มีนายนิริยบาล ๘ คน มาเอาตัวไป พวกนายนิริยบาลก็มาสนทนากับอาตมาอยู่ที่วัดนี้แหละ เขาบอกว่าหญิงสาวอายุ ๑๖ ปี

หมดเกษียณภพชาติเพียงแค่นั้น ที่นี้ลูกสาวของโยมเป็นคน
ผิวขาว ไว้ผมยาว ใบหน้ารูปไบโพธิ์ สวมเสื้อกลางเก่า
กลางใหม่ มีผ้าเฉลียงป่า นุ่งผ้าซิ่นมีลายคล้ายงูเหลือม
ไซ้ไหม ?”

“ใช่แล้ว... ไม่ผิดหรอก”

“ลูกของโยมเป็นคนมีกิริยามารยาทเรียบร้อย ท่าทาง
เป็นนักปราชญ์ไซ้ไหม ?”

“ใช่แล้ว ... ลูกของข้าพเจ้า เมื่อเกิดมาพอรู้เพียงสา
ถ้าไม่ได้ทำบุญแล้ว จะไม่ยอมไปโรงเรียน ไม่ว่าจะมึงงานบุญ
บวช บุญกุศล หรือบุญอะไร ที่ไหน ไกลหรือไกลที่บ้านน้อย
เมืองใหญ่ เป็นต้องไปร่วมทั้งนั้น บางทีก็ไปนานเป็น ๑๐ วัน
๒๐ วัน แล้วกลับมาด้วยใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส พ่อแม่ก็ไม่ว่า
อะไร เคยถามเขาว่า ทำไมจึงทำอย่างนี้ ?”

ลูกก็ตอบว่า “พ่อแม่นี้เป็นสมบัติเบื้องต้น สมบัติ
ข้าวของเงินทองก็เป็นสมบัติมาหาได้ใหม่ ไม่ใช่เป็นสมบัติ
ติดตามมาแต่ภพชาติปางก่อนโน้น ภพชาติปางก่อนโน้นของ
ฉันเป็นเหตุ ถ้าฉันดีแล้ว อะไรก็ดีหมด พ่อแม่ก็ดีถ้าฉันชั่ว
แล้ว อะไรก็ชั่วหมดทั้งนั้น ฉะนั้น ฉันจึงไม่หวั่นไหว เห็นว่า
บุญกุศลให้ผลเป็นสุขพาให้พ้นทุกข์ นั้นแหละจะส่งผลมา
ให้ได้พ่อแม่ที่ดีไม่อดไม่ยากไม่จนเพราะกรรมดีของ
ฉันสะสมไว้แต่ปางก่อนโน้น มาชาตินี้จึงมาได้พ่อแม่ที่ดี
ส่วนสมบัติข้าวของเงินทองก็เป็นสมบัติมาหาได้ใหม่ ไม่นาน

ก็จะจากกันไปเท่านั้น เมื่อจากกันแล้วก็ทอดทิ้งไว้ เอาไป
ด้วยไม่ได้ทั้งสมบัติภายในและสมบัติภายนอก”

นั่นแหละ พอฉันเข้าเสร็จแล้ว เขานิมนต์ไปทำพิธี
เผาศพลูกสาวที่ป่าช้า ไปแต่เช้าเลยนะ ถามเขาว่า

“ทำไมจึงรีบเผาแต่เช้า?”

เขาก็ว่า “ต้องรีบปลงภาระหนัก เจ้าของร่างเขาปลง
ภาระหนักไปแล้ว เราผู้ยังอยู่ก็ต้องรีบปลงภาระหนักเมื่อ
เสร็จแล้วต่างคนก็ต่างหมดภาระหนัก”

เมื่อไปถึงป่าช้า เปิดฝาโลงดูก็เห็นศพมีรูปร่างเหมือน
อย่างที่เขาไปหาในนิมิตเมื่อคืนนั้นแหละ พอทำกิจพิธีทุก
อย่างเสร็จแล้ว ก็เผาทิ้ง ไม่มีอะไร หมดเพียงแค่นั้น นั่นแหละ
ดีหรือชั่วก็หมดเพียงแค่นั้น ถูกไฟเผาแล้วก็หมดทุกอย่าง

นี่แหละ ไปเห็นเป็นอย่างนั้น ก็น่าอัศจรรย์ใจนะ
เห็นว่านรกนั้นมีแท่นนอน เพราะได้เห็น ทูตานุกูต คือ
นายนิรียบาล เป็นผู้ส่งข่าวสารให้ทราบ พร้อมทั้งมีคนตาย
ให้เห็นพยานอีก ก็สิ้นสงสัย

สิ้นลมที่บ้านตะเบาะ

พอใกล้เข้าพรรษา ได้แยกจากท่านอาจารย์จันทร์ไปจำพรรษาอยู่ที่วัดบ้านตะเบาะ อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ มีพระจำพรรษาอยู่ด้วยกัน ๓ รูป สามเณร ๑ รูป และผ้าขาวเต่า ๑ คน (ผ้าขาว คือ ขรราวาส ผู้รักษาศีล ๘ อยู่ที่วัด)

อยู่มาวันหนึ่ง เป็นวันเพ็ญเดือน ๑๐ หลังจากฉันอาหารเช้าแล้ว กลับมาที่กุฏิเอาผ้าคลุมจะไปฟังธรรมะก็พอดีไข่มาลาเรียมันกำเริบหนักขึ้นสมอง ล้มลงกับพื้นที่กุฏิซึ่งปูด้วยฟากไม้ไผ่ กุฏินั้นมี ๒ ห้อง พักอยู่กับเณรคนละห้อง เณรได้ยินเสียงล้มลง จึงออกมาดู แล้วถามว่า

“ครูบาเป็นอะไร?”(ครูบา เป็นคำเรียกพระที่พรรษาหย่อน ๑๐)

“ไม่รู้!...มันมืดตีบแล้วก็ล้มลงเลย”

เณรก็วิ่งไปบอกญาติโยมว่า “ครูบาจันทา ล้มลงนะ เป็นอะไรก็ไม่ทราบ ชี้แตก เขี้ยวออก พุดได้อยู่ แต่ไม่รู้อะไร”

ทั้งพระและโยมเขาก็มาดู เอาหมอมาด้วย หมอบ้าน

นอกเป็นตำรวจเก่า เขาก็มาตรวจดูแล้วบอกว่า “เป็นไข้มาลาเรีย ขึ้นสมองอย่างหนัก อีก ๕ นาที ก็จะสิ้นลม”

โยมทนายกวัดเขาก็ว่า “จะสิ้นหรือไม่สิ้นก็ต้องฉินดยา ช่วยเหลือไว้ก่อน”

พอฉินดยาเสร็จแล้ว ไม่นานก็สิ้นลม เมื่อสิ้นลมแล้ว ดวงจิตนั้นยังไม่ยอมออกจากร่าง ยังห่วงใยเสียดายร่างกาย อยู่ไม่นานมีเพื่อนคนหนึ่งรูปร่างสวยงามมายืนอยู่ข้างๆ ร้องบอกว่า

“เพื่อนๆ ...รีบออกจากเรือนเถอะ โฟมันจะไหม้ทับหัว”

ก็เลยออกจากร่างมายืนติดกับเพื่อน เพื่อนก็บอกว่า

“นี่แหละ เพื่อนเอ๋ย!...สมบัติร่างกายนี้นั้นอาศัยกัน มาตั้งแต่วันเกิดจนถึงวันนี้ นั่น ก็ถูกไฟพายุเผาให้เราร้อน ฉิบหายเสียแล้ว จะอาศัยกันอยู่ต่อไปอีกไม่ได้ หมดเพียง แค่นี้แหละ ถึงจะเสียดายอย่างไร ก็หมดสิทธิอำนาจที่จะ เข้าไปครอบครองได้อีกต่อไป”

จากนั้นทั้งพระและโยมก็ช่วยกันเปลี่ยนผ้า ล้างผ้า อาบน้ำให้ แล้วก็หามศพไปไว้ที่ศาลา วางนอนไว้เฉยๆ ไม่ได้ ใส่โลง และก็ไม่ได้ฉินดยา ก็ตามไปดูอีก เพราะความเสียดาย นั้นแหละ เข้าไปนั่งลูบคลำร่างกายศพดูแล้วก็เฉยเขย่าอยู่เฉย เหมือนนอนไม้

ไอ้หนอ... ขึ้นชื่อว่าตายแล้ว ถึงจะคิดเสียดายอาลัย อารมณ์อย่างไร ก็เอากลับคืนมาไม่ได้ แล้วก็หมดความสงสัย

ทีนี้ก็หันไปพูดกับพระเณร เขาก็ไม่พูดด้วย ไปถามญาติโยม เขาก็ไม่พูดด้วย เขามองไม่เห็น เพราะมีแต่นามธรรมคือ ดวงจิตนั้น

จึงหันกลับมาถามเพื่อนว่า “เราจะไปไหนกันดี ?”

เพื่อนก็ตอบว่า “จะพาไปเที่ยวดูภูมิประเทศ”

ก็ออกเดินทางกันวันยังค่ำ มีแต่ดวงจิตไปสบาย ไม่หิวโหย ไม่เหนื่อยล้า ปลิวไปเหมือนนุ่นต้องลมจะนั้น ครั้นไปถึงกึ่งกลางระหว่าง ๒ หมู่บ้าน หมู่บ้านหนึ่งเป็นภูเขา อีกหมู่บ้านหนึ่งเป็นป่าดง ในระหว่างกลางนั้นเป็นสนามเล่น ก็เลยไปพักผ่อนกับเขา (ผี) เล่นอยู่จนกระทั่งตี ๓ พวกเขากลับบ้านกันหมด เพราะมันจะค่ำ กลางคืนเป็นกลางวันนะ เมื่อพวกเขากลับไปหมดแล้ว จึงถามเพื่อนว่า “เราจะไปไหนกันอีก ?”

เพื่อนก็บอกว่า “เราเองก็มาใหม่ ยังไม่รู้จักภูมิประเทศ จะไปข้างหน้าก็เป็นป่าดง ไปข้างหลังก็เป็นภูเขาแต่ว่าขณะนี้สมบัติปัจจัยเก่าคือร่างกายนั้นยังสดชื่นอยู่พอที่จะกลับคืนสู่ร่างเก่าได้ เพราะมีบุญครึ่งหนึ่งรักษาไว้เหมือนกับเกลือรักษาเนื้อไว้ไม่ให้เน่าเปื่อยนั้นแหละ แต่ว่าเรามาไกลแล้ว จะเดินกลับคงไม่ทันแน่ ต้องวิ่ง”

เอ้าวิ่ง ... ก็วิ่งเลย มีแต่นามธรรมคือใจนั้น เบาทเหมือนนุ่นต้องลมแล้วก็ปลิวไปอย่างนั้น ไม่หิวโหย ไม่เหนื่อยล้า อะไรหรอก ข้ามดงข้ามทุ่งมาถึงวัดแล้วก็ขึ้นไปบนศาลา

ไปดูซากศพก็เห็นนอนสบายดีอยู่ มีแต่ญาติโยมที่มาเผาศพ
ปรึกษากันว่า

“จะเผาหรือฝังนั้น ต้องรอกท่านอาจารย์จันทร์ซึ่ง
จำพรรษาอยู่ที่บ้านเฉลียงลับก่อน เพราะมากับท่าน ท่านจะ
ให้ทำอะไร ก็ทำตามท่าน”

ไปถึงแล้วเพื่อนก็บอกให้เข้าไปนั่งติดกับร่างศพ
แล้วตั้งสติให้ดี นึกถึงบุญเก่าและบุญใหม่ บุญเก่าที่ท่านสะสม
มาตั้งแต่ครั้งศาสนาของ พระพุทธเจ้าสิขี ไฉนนั้นแหละ
คือ เนกขัมมบารมี ตั้งแต่อายุ ๗ ขวบจนตลอด ๑๐๐ กว่าปี
นั้นแหละ บุญน้อยใหญ่สะสมมาไม่ลดละและบุญใหม่ที่
บริขมานี้ อีก ๕ พรรษา (หลวงปู่บรพรมที่เป็นมหานิกายด้วย
๓ พรรษา) ประกอบกันเข้านั้นแหละจะช่วยให้ดวงจิตกลับ
เข้าสู่ร่างได้ นึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คุณบิดา
มารดา อุปัชฌาย์อาจารย์ พอนึกจบแล้วดวงจิตก็เข้าสู่ร่าง
ได้สบาย เมื่อหันหน้ากลับมาดูเพื่อน เพื่อนหายไปแล้ว

เพื่อนหายไประไร พิจารณาแล้วพิจารณาเล่า โอ...
เพื่อนนั้นกลับกลายเป็นเตโชธาตุเผาร่างกายให้อบอุ่น
สดชื่นดี เพื่อนนั้นได้แก่บุญกุศลที่ได้สะสมไว้สามารถนิมิต
เพศเป็นอะไรได้ทุกอย่าง บุญนั้นเป็นของดีเลิศประเสริฐแท้

พอแจ้งเป็นวันใหม่ กระดูกกระดูกในร่างกายได้ ลืมตา
ขึ้นได้ยินเสียงนกแซงแซวร้องว่า “แจ้งแล้ว ๆ” ก็ระลึกขึ้น
มาว่า เรามีชีวิตกลับคืนมาได้ก็เพราะบุญหรือ บุญที่สะสมไว้

ตั้งแต่ชาติปางก่อนโน้นและชาตินี้ประกอบกันเข้าเป็นเครื่อง
รักษา ไม่ให้เป็นอันตรายฉิบหาย

ฉะนั้น ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป เราจะสะสมแต่บุญกุศล
เท่านั้น สิ่งอื่นไม่เอาละ สิ่งอื่นไม่ว่าจะเป็นสมบัติข้าวของ
เงินทอง ภูมิ วิหาร สบง จีวร สังฆาฏิ กิติ เมื่อสิ้นลมแล้วก็
ทอดทิ้งไว้หมดเสียสิ้น มีแต่บุญกุศลเก่าและใหม่เท่านั้นที่
จะบันดาลให้เป็นเสื้อผ้าอาภรณ์เป็นผ้าสบง จีวร และสังฆาฏิ
สวยงาม เป็นที่พึงพิงอาศัยได้แน่นอน

เมื่อตั้งสัตย์อธิษฐานเสร็จแล้วก็ลุกขึ้นนั่ง พวกญาติ
โยมที่มาเฝ้าศพอยู่บนศาลาก็ตกใจ บ้างก็วิ่งหนี บ้างก็กระโดด
ลงศาลาไปด้วยความกลัวผี

ไม่นาน พอหายตกใจกลัวแล้ว พวกโยมทายกวัตก็เข้า
มาถามความเป็นมา เพราะไม่เคยเห็นคนตายไปวันกับคืนแล้ว
ฟื้นคืนมาได้

ก็แสดงให้เขาฟังอย่างที่ได้อธิบายมาแล้ว นั่นแหละ
และที่ว่า โยมทั้งหลาย ต่อไปนี้จงยึดเอาอาตมาเป็นคตินิยม
เตือนใจนะ เพราะบุญกรรมดีสะสมไว้ตั้งแต่ชาติปางก่อนโน้น
และชาตินี้ประกอบกันเข้า รักษาสมบัติร่างกายไว้ถึงตายแล้ว
ก็ไม่เปื่อยเน่า ยังสดชื่นเหมือนเดิม ทำให้ฟื้นกลับคืนมาได้
ฉะนั้น ขอให้ท่านทั้งหลายจงรีบเร่งสะสมคุณงามความดีใส่
ตนไว้ จะได้เป็นเพื่อนสองเป็นคู่ครองติดตามตลอดไป

นั่นแหละ ก็ได้เห็นผลของการบำเพ็ญบุญ เห็นอำนาจ

ของบุญเป็นอย่างนั้น ดีเลิศประเสริฐแท้ ฝังใจแน่นอนไม่
หวั่นไหว จะเป็นหรือตายก็ไม่หวั่นไหวต่อใครทั้งหมดทั้งนั้น
ใครว่าดีเลิศประเสริฐอย่างไร ก็ไม่หลงไปตาม

นั่นแหละ จึงสมกับคำที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า

สุโข ปุญญัสสะ อัจจะโย การสะสมซึ่งบุญนั้น นำมา
ซึ่งความสุขความเจริญ ไม่ให้วิบัติฉิบหายจริงแท้

ธัมโม หะเว รักขะติ ธัมมะจาริง ผู้ประพฤติธรรม
ปฏิบัติธรรม ธรรมย่อมรักษา ไม่ให้เคลื่อนคลาดจากภพชาติ
ที่ได้แล้ว ดีเลิศประเสริฐอย่างนั้น

ฝึกินผี

สมัยหนึ่ง (ปี ๒๕๙๖) ไปวีเวกอยู่ที่ ถ้ำเปิด ภูเหล็ก
อ.สว่างแดนดิน (ปัจจุบันเป็น อ.สองดาว) จ.สกลนคร กับ
หลวงพ่อโค ท่านเป็นคนภูไท อายุมากแล้ว (๖๐-๗๐ ปี)
จึงบอกว่า

“หลวงพ่อโค ที่นี่ผีมันร้ายนะ คนไม่กล้ามาทำอะไร ทำ
สวน เพราะผีมันกวาน ฉะนั้น เวลาจะถ่ายปัสสาวะให้นั่งถ่าย
ใส่รางให้เป็นที่เป็นที่ทางนะ อย่าไปถ่ายเรียรดทั่วไปไม่ดี
เดี๋ยวผีมันจะดึงห้าเอา” (ห้า คือ อัณฑะ)

หลวงพ่อโคก็ว่า “ผมมันแก่แล้ว เวลาปวดปัสสาวะ
แล้วมันก็ไหลเลย”

วันหนึ่งได้ยินเสียงหลวงพ่อโคร้อง “โหยย!...”

จึงถามไปว่า “เป็นอะไร ?”

หลวงพ่อโคก็ว่า “ผีมันดึงห้า”

“นั่นแหละ บอกแล้วไม่ฟังก็เป็นอย่างนั้น ลูกหลาน
เขาหยอกคนแก่หรือ นี่แหละ โทษฐานที่ถ่ายปัสสาวะไม่เป็นที่

ไม่เป็นทาง”

จากนั้นอยู่มาวันหนึ่ง นั่งภาวนาอยู่ในป่าจนถึง ๖ ทุ่ม ได้ยินเสียงผู้หญิงร้องว่า

“พี่นี่เอง...มาช่วยฉันเถอะว่า ผีปอบมากินลูกฉัน ฉันคลอดลูกใหม่ๆ ผีปอบมากินเลย”

อ้าว!... มันอะไรกันมาอยู่ที่นี้ ตั้งแต่ตอนกลางวันไม่เห็นมีอะไร โอ้...ตอนป่าไม้นี้ มีผีอยู่ที่นั่นกลุ่มหนึ่งร้องเรียกบักทิดบักจารย์ มาช่วยกันขับไล่ผีปอบ ผีเหล่านั้นก็ออกมาจากพุ่มไม้ กอไม้ ต้นไม้ต่างๆ เป็นปราสาทที่อยู่ มาแล้วก็ขับไล่กันทุกอย่าง ก็ไม่ออก

เมื่อไม่ออกแล้วทำอย่างไร หมดคาถาแล้ว คาถาของเราตั้งแต่ก่อนก็คมกล้าดี แต่มาระยะนี้มาอยู่กับผู้หญิงอาการของผู้หญิงนั้นกล้า คาถาดีเท่าไรก็เสื่อมหมด ฉะนั้นจึงไปขอน้ำมนต์จากพระที่ท่านมาเจริญธรรมที่ถ้ำนะ เพราะศีลของท่านดี ท่านไม่ได้อยู่กับผู้หญิง ไม่ได้กินเหล้าสุรานารีอะไร ยายคนนั้น คนแก่ๆ ดำๆ สูงๆ ก็เลยเอาขันน้ำมาหาแล้วว่า

“หลวงพ่อบอกจงเมตตาช่วยเหลือข้าพเจ้าเถอะว่าผีปอบกินลูกของอินันนะ คลอดบุตรใหม่ๆ ผีมากินแล้ว”

ก็เลย ทำน้ำมนต์ให้ ใช้คาถาธรรมพระไตรสรณคมน์ นั้นแหละ ให้เอาไปกิน พอกินแล้วก็อาเจียนออกเลยนั้นแหละ ผีมันออกแล้ว

จากนั้นพวกนี้ก็กลับไปอยู่ตามถ้ำแคบๆ เล็กๆ ตาม
กอไม้กอหญ้าต่ำๆ จึงถามว่า

“ทำไมไม่ไปอยู่ในถ้ำใหญ่ๆ ?”

เขาตอบว่า “ไปอยู่ไม่ได้นะท่าน เข้าไปแล้วมันร้อน
เหมือนไฟ เพราะสมัยที่มีภพชาติเป็นมนุษย์โน้นพ่อแม่พี่
น้อง ปู่ย่าตายายพากันนับถือผี เมื่อถึงฤดูกาลก็บวงสรวง เช่น
ไหว้ผีหมอผีฟ้า ผีต่างๆ ทุกอย่าง น้อมเอาผีมาเป็นที่พึ่ง
ทั้งนั้น แม้ว่านักปราชญ์จะป่าวร้องเชิญชวนให้เข้าวัดฟังธรรม
จำศีล เจริญภาวนา สร้างถนนหนทางสร้างน้ำบ่อก่อศาลา
ก็ไม่ยินดี ถือว่าสิ่งทั้งหลายทั้งปวงมีพอแล้ว ไม่อดไม่อยาก
ไม่ยากไม่จน ใครยังไม่พอก็ทำไปเถอะ”

“นั่นแหละ ฆ่าวัวฆ่าควาย กินเหล้ากินยาสุรานารี ไม่
ถือศีลถือเมียบ เสพกามกันไม่เลือกชั้นวรรณะ ไม่ว่าลูกเขาเมีย
ใคร ไม่ถือกันทั้งนั้น ดังนั้น เมื่อตายแล้วพวกข้าพเจ้าจึง
มาเกิดเป็นผีอยู่ที่นี้ ไปไหนมาไหนไม่ได้ ร้องไห้บนเพ้อละเมอ
ใจ เป็นทุกข์ทรมาน หนอนเงาะของลับ น้ำเน่าไหล อาศัยอยู่
ในถ้ำแคบ ๆ แสนทุกข์ยากลำบาก ครั้นเดือน ๔ เดือน ๕ ก็มี
ไฟไหม้ป่ามาต้องขนข้าวของหนี หนีหายทุกปีแหละท่าน”

นั่นแหละ เคยเห็นแต่ผีปอบกินคน แต่นี้ ทำไมหนอ ผี
จึงมากินผี จึงกำหนดตามพระธรรมๆ ก็พูดขึ้นมาที่ใจว่า

“เจ้าอุ้มลุ่ม เจ้าผู้ตุ้มผ้าดำ แสนจะหนีไปลี้ภัยเขา ถ้ำ
ใหญ่ก็ดีถ่อน กรรมเวร เวรกรรม หากสิ้นชอกใช้กินไส้ปหรือ

เจ้าเอย” (คนใจบาปหยาบช้า ถึงจะหลบหนีไปอยู่ที่ใด บาปกรรมก็จะตามไปสังหารให้เดือดร้อนอาทรใจเสมอ)

นั่นแหละ ไปเห็นมาอย่างนั้นก็สิ้นสงสัย คนที่มีนิสัยเคยถือผีสาางคางแดงมาแต่ครั้งเมื่อเป็นมนุษย์ เมื่อตายไปก็ไปเป็นผีตกทุกข์ได้ยาก ถึงจะช่วยเหลือให้พ้นทุกข์ มันก็ไม่สนใจหรอก ควรที่จะมาขอพระไตรสรณคมน์ และศีล ๕ ก็ไม่มา นิสัยเคยถือผีสาางคางอย่างนั้น ถึงจะพ้นทุกข์ได้ก็ไม่อัศจรรย์อะไรหรอก นี่แหละ โทษของการนับถือผีก็เป็นอย่างนั้น

นั่นแหละ ไปเห็นอย่างนั้นก็ได้ธรรมะคือ คนที่นับถือ ผีเมื่อตายแล้วก็ไปเกิดเป็นผีอย่างนั้นแน่นอน จะไปมนุษย์หรือสวรรค์ไม่ได้ เพราะไม่มีศีลธรรมอันดีงามมีแต่กรรมชั่วช้ำลามก คือ โลภะ โทสะ โมหะฉาบทา จิตใจ ตายแล้วไปเกิดเป็นผีอย่างนั้น นั่นแหละ ก็ได้ความ สังเวชสลดใจ ได้วิชาปัญญาความรู้

เทวดาสาธุการ

เมื่อผีเหล่านั้นกลับไปหมดแล้ว ในขณะที่นั่งภาวนา
อยู่นั้น ไม่นานก็มีฝูงเทพบุตรเทพยดามาจากภูเขายักษ์
รูปร่างสวยงามเหมือนพระจันทร์วันเพ็ญ มาเป็นร้อยๆ มา
กราบไหว้ แล้วขอรับพระไตรสรณคมน์ และศีล ๕

ก็เลยถามว่า “จะรับไปทำไม ?”

เขาก็ตอบว่า “โไฮ...เป็นบุญกุศลอันยิ่งใหญ่ของท่าน
พวกข้าพเจ้ามีพระไตรสรณคมน์ ศีล ๕ ศีล ๘ และกรรมบถ
๑๐ ประจำชีวิต นั้นแหละ อบายจึงไม่ได้ไป โพนรก็ไม่ได้
ไหม้ มีแต่สุคติโลกสวรรค์เป็นที่ไปล้วนๆ ดังนั้น เมื่อเห็นท่าน
มาเจริญสมณธรรม จึงพากันมาขอรับพระไตรสรณคมน์ และ
ศีล ๕ เพื่อจะไม่ให้ของแก่นั้นเศร้าหมอง”

เมื่อให้พระไตรสรณคมน์และศีล ๕ แล้ว เขาก็ขอฟัง
ธรรมะ ก็เทศน์ให้ฟังอย่างย่อๆ ว่า

“เย เกจิ พุทฺธัง สระระณัง คะตา เส นะ เต คะมิส
สันติ อะปายะภูมิง.

นรชาติหญิงชายทั้งหลาย เมื่อเอาพระพุทธรูป พระธรรมและพระสงฆ์ เป็นที่พึ่งแล้ว อบายไม่ได้ไป สิ้นแสนกับดับขันธแล้ว จะมีสุคติโลกสวรรค์เป็นที่ไปเบื้องหน้า เอวัง”

เทศน์ให้เขาฟังเท่านั้นแหละ แล้วก็ถามเขาว่า

“โยม ... ขณะที่อาตมาเดินจงกรมตั้งแต่ ๖ โมงเย็น จนถึง ๕ ทุ่มนั้น ได้ยินเสียงดังสนั่นราวกับว่าภูเขาเหล็ก มันจะพังลงมา นั่นเป็นเสียงอะไร ?”

“โอ...เป็นเสียงที่พวกข้าพเจ้าสาธุการส่วนบุญกับท่าน การเดินจงกรมมีบุญมากนะท่าน ก้าวขวาลงสู่พื้นดินนั้น พุทโธ ดังตึ๊งนะ แหมบุญมากอัศจรรย์ใจ พวกข้าพเจ้า จึงมาสาธุการส่วนบุญด้วย”

นั่นแหละ บุญในศาสนาพุทธ คือ เดินจงกรม ยืนภาวนา นั่งสมาธิ ไหว้พระสวดมนต์ นั่นแหละ ได้บุญเยอะ จากนั้นก็ถามเขาต่อไปอีกว่า

“เมื่ออาตมา ไหว้พระสวดมนต์ว่า อรหัง สัมมาสัมพุทธโธ ภควาฯ..... แล้วเสียงที่เคยดังนั้นเงียบหายไป นั่นเป็นเพราะเหตุไร ?”

“โอ... พวกข้าพเจ้าหยุดส่งเสียงไม่ให้ไปกระทบ อรหัง สัมมาสัมพุทธโธ นั้น กลัวจะเป็นบาป ได้แต่อนุโมทนาสาธุการส่วนบุญเท่านั้น ไม่ให้มีเสียงไปกระทบ อรหัง ผู้ไกลจากข้าศึก คือกิเลส สัมมาสัมพุทธโธ เป็นผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ จะอุบัติบังเกิดในโลกแต่ละกับแต่ละกาลป็นนั้นก็ เป็นของยาก เพราะ

การสร้างบารมีเป็นพระพุทเจ้านั่นแสนยาก นั่นแหละ เมื่อมี
ขึ้นแล้วก็เป็นโชคลาภอย่างดี จะไปสวดที่สวรรค์ก็ขณะทั้งนั้น
จะไปสวดที่พรหมโลกก็ขณะทั้งนั้น จะไปสวดที่นรกอเวจี โฟ
นรกก็ดับ น้ำร้อนแสบเย็นเค็ม ก็กลับกลายเป็นน้ำหวานให้
สัตว์นรกได้กินเป็นอาหาร”

“อันชื่อเสียงเรียงนามของ **อรหังฯ สวากขาโตฯ**
สุปฏิปันโนฯ สัมมาสัมพุทธโธ นั้นเป็นของดีเลิศแท้นะท่าน
พวกข้าพเจ้าถึงแม้ว่าจะได้ไปสวรรค์แล้ว ก็ไม่ลืมไหว้พระ
สวดมนต์ ภาวนา เดินจงกรม บูชา พระพุท พระธรรม
พระสงฆ์ ยึดเอาพระนิพพานเป็นที่ไปอยู่เป็นนิจธรรม
ทั้งหลายเหล่านี้เป็นธรรมที่ส่งผลให้ไปพระนิพพานได้
อย่างต่ำก็ไปสวรรค์ อย่างกลางก็พรหมโลก อย่างสูงที่สุด
วิมุตติ หลุดพ้น คือพระนิพพาน เบื้องหน้า มีเท่านั้นแหละ
ฉะนั้น พวกข้าพเจ้าจึงไม่ให้มีเสียงกระทบ นี่ข้อสำคัญ
มันหมาย”

นั่นแหละ เทวดาเขาก็เป็นสักขีพยานนะ ว่า การเดิน
จงกรมเป็นบุญใหญ่ ยินภาวนาก็เป็นบุญใหญ่ ไหว้พระ
สวดมนต์ นั่งสมาธิก็เป็นบุญใหญ่หลวงนะ

จากนั้นเขาก็ว่า “ท่านอาจารย์ สัญจรไปตามบ้าน
น้อยเมืองใหญ่ ขอฝากธรรมะไปเทศน์โปรดแม่ ป้า น้า อา
บ้างเถิด” เขาพูดเป็นภาษาอีสานว่า

“๔ คนหาม ๓ คนแห่ คนหนึ่งนั่งตระแคร่ (เตียงไม้ไผ่)

มองทาง ใครแก้ปริศนาปัญหาธรรมะนี้ได้ เป็นปราชญ์
ฉลาดรู้เห็นช่องคลองธรรมไปสู่โลกหน้าก็ไม่ข้องคามาสู่
โลกนี้ก็ไม่ติด สร้างบุญสร้างกุศลใส่ตนไว้ เป็นพี่เป็นน้องกัน
เดินทางไกลพอได้พึ่งพิงอาศัย มือเข้าส่งแกมมือแลงส่งปัน
สายพอเพล (เที่ยงวัน) พอได้จำแจวกก็ตีหลายข้าวสักปั้น
เกลือสักก้อนก็ไม่มี เต็มทีมาก”

อย่างพวกที่ประมาทลืมนอน ถือผีสาวคงแดงเป็นที่
พึ่ง ตายแล้วมาเกิดเป็นผีอย่างนั้น ไม่มีสิทธิ์อำนาจอะไร
เทวดาก็เหยียดหยามคนชั้นต่ำ คือผีนั้น นั่นแหละ เมื่อเขา
ต่อว่าตีเตียนแล้วก็หมดสิทธิ ไม่มีอำนาจอะไรจะไปต่อต้าน
ทั้งนั้น สมชั้หน้า

“๔ คนหาม ได้แก่ ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ หาม เราไป
เรา คือ ใจ”

“๓ คนแห่ ได้แก่ ตัณหา ๓ กามตัณหา ภวตัณหา
วิภวตัณหา มันหามมันแห่เรา ไปสู่ที่ไหนมันก็แห่เราไป
อย่างนั้น”

“๑ คนนั่งตระแคร่มองทาง คือ ใจ ตระแคร่ คือ
ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ นี่แหละ”

นั่นแหละ ไชปริศนาปัญหานี้ได้ก็เป็นปราชญ์ฉลาดรู้
เห็นช่องคลองธรรม

อันนี้แหละ ๔ คนหาม ได้แก่ ธาตุ ๔ ได้แก่ ธาตุ ๔
ดิน น้ำ ลม ไฟ มันมันจะต้องแก่ เจ็บ ตาย นั่นแหละ อนิจจตา

ไม่เพียง **ทุกขตา** ก็เป็นทุกข์ **อนัตตตา** ก็ไม่ใช่เขา ไม่ใช่เรา
แน่นอน เพราะมันเกิดจากเหตุปัจจัยทั้งนั้น

เหตุธรรม ปัจจัยธรรม ได้แก่ ตัณหาวิชชา นั้นแหละ
เมื่อเห็นเป็นเช่นนั้นเราก็ต้องน้อมเอา **สมถธรรม วิปัสสนาธรรม**
ศีล สมาธิ ปัญญา มรรค ๘ โพชฌงค์ ๗ มาปราบ ๓ คนแท้
คือ **ตัณหา ๓** และ **อวิชชา** นั้นให้ตกออกไปจากใจ แล้วเราก็
จะพ้นไปจากความเกิดแก่ เจ็บตาย หมดยุติเพียงแค่นั้น

นั่นแหละ นี่ข้อสำคัญ ทำไว้ให้พร้อมทุกอย่าง เมื่อเรา
อบรมศีลธรรม ทำคุณงามความดีใส่ตนไว้แล้ว ก็จะบันดาล
จิตใจให้เป็นปราชญ์ฉลาดรู้ ว่าสิ่งใดหนอเป็นเสบียง เป็น
ปัจจัยของเรานั้น เราจะได้เร่งรีบชวนขวายเป็นสมบุญกุศล
ใส่ตนไว้ นอกนั้นไม่มี จริงแท้แน่นอน

แล้วเขาก็พูดว่า “เมื่อท่านสะสมบุญใส่ตนไว้พร้อม
แล้ว เป็นของดีเลิศประเสริฐแท้ หาสิ่งใดเสมอเหมือนไม่มี
เปรียบอุปมาเหมือนกับเรามีกระตักน้ำใหญ่ติดตัวไว้ในเวลา
เดินทางไกล ไปถึงร่มไทรก็จะได้ล้างหน้า ไปถึงร่มหว้าก็จะได้
ส้วยคิง (เช็ดตัว) ไปถึงที่แจ้งๆ แดด ๆ ก็จะได้อาบน้ำเย็น
สบาย อันนี้ฉันใดบุญก็ฉันนั้น ไปถึงสถานที่ใดก็เป็นอย่างนั้น
สบายดีเลิศประเสริฐสุด นอกนั้นไม่มี”

ผิยัภษัถกัลบัใจ

เจริณัสมณัธรรมอยู่ถึถ้ำเป็ดไตรมาส ๓ เดือน ไม่นอนทั้งวันคินนะ เร่งรัดพัฒนาทำควมเพียร เดิน ยืน นั่ง อยู่อย่างนั้นก็ได้รับผลเป็นถึน่าพอใจ เมื่อจิตสงบลงไปแต่ละ ครั้งแล้วมันสิม มันหมดควมแสบ ควมร้อนควมหิวกระหาย ก็ไม่มี หิวข้าว ก็หายหมด หิวนอนก็หายหมด มีแต่ควมสุข ร่าเริงบันเทิงใจ นี่ข้อสำคัญนะสำหรับผู้ที่ประพฤติปฏิบัติธรรม กิณธรรมเป็นอาหารก็ตืออย่างนั้น เป็นของดีเลิศประเสริฐแท้

ไม่นานอยู่มาวันหนึ่ง จิตสงบลงได้แล้ว กลางคินนะ ราวเที่ยงคิน มีผิยัภษัถนหนึ่งเขี้ยวยาว ถือตะบองเหล็กเข้ามา หาแล้วว้า

“ท่านมาทำอะไรอยู่ถึนี้ อดดีหรืออย่างไร?”

“อ้อ...มาเจริณัสมณัธรรมดอกท่าน”

“อะไร คือ สมณัธรรม?”

“พุทโธ อัมโม สังฆะ สมณัธรรม ศีล สมาธิ ปัญญา สมณัธรรม มรรค ๘ โพชฌงค์ ๗ สมถวิปัสสนา นี่คือสมณั ธรรม”

“สมณัธรรมอย่างนี้ ตืออย่างไร?”

“ดี !... ล้างบาปได้ ถอนกิเลสออกจากดวงใจได้ไม่มี
สิ่งใดที่จะชนะได้ ดีเลิศประเสริฐแท้ ฉะนั้นพระพุทธเจ้า
ซึ่งเป็นเจ้าของๆ สมณธรรมนั้น พระองค์ว่า จงไปเจริญ
สมณธรรมในสถานที่ต่างๆ อยู่เป็นนิจ จิตใจจะสว่างผ่องใส
นั่นแหละจึงได้มาทำอย่างนี้”

“ไม่กลัวตายหรือ ?”

“ไม่ !...เรื่องตายเป็นของเล็กน้อย เรื่องความตาย
อยู่เบื้องหลัง ไม่เอามาขวางหน้า ไม่หวั่นไหว จะเป็นจะตาย
อย่างไร ไม่กลัวทั้งนั้น”

“ไม่กลัวหรือ?”

“ไม่กลัว !... เอ้า ...จะทำอย่างไร ก็ทำเถิดว่า ไม่กลัว
ทั้งนั้น ท่านเป็นศิษย์ใหญ่ เป็นเปรตครึ่งหนึ่ง เป็นศิษย์
ครึ่งหนึ่ง เป็นสัตว์โลกครึ่งหนึ่ง เป็นสัตว์เดรัจฉานครึ่งหนึ่ง
เป็นสัตว์พเนจรมีแต่ไปอยู่อย่างนั้น ทำแต่บาปหยาบช้ำลามก
ใส่ตนหาความดีไม่ได้ ถึงจะมีอาคมกล้าอย่างไรก็ตามเถอะ
เมื่อทำบาปหยาบช้ำลงไปแล้ว ทุกศีล ทุกธรรมก็ฉิบหายวาย
ปวง จะได้ประสบแต่เหตุเภทร้าย นั่นแหละอยากดีไหมเล่า ?”

“อยากดี !”

“อยากดี จะสอนให้เอาไหม ?”

“เอา”

“เอา... ก็ตั้งใจนะ พุทธัง อัมมัง สังฆัง สรณัง
คัจฉามิ” ว่าตาม เขาก็ว่าตาม ทุติฯ ตติฯ แล้วก็มอบ ศีล ๕
ให้อีกนั่นแหละ

“ตั้งใจนะ ธรรมทั้งหลายเหล่านี้จะพาท่านพ้นจาก
ความเป็นพียักษ์ เป็นสัตว์โลก (สัตว์ะ แปลว่า เป็นผู้ซึ่ง
อยู่ด้วยความอยากและความหลง) เป็นเปรตในวิภูฏสงสาร
(เปโต แปลว่า เปรต) นั้นแหละ อดอยาก ทุกข์ยากลำบาก
ไม่มีอะไรเป็นที่พึ่งอาศัย มีแต่ทุกข์กับทุกข์ มีแต่ยากกับยาก
มีแต่ร้อนกับร้อน มีแต่หนาวกับหนาว มีแต่หิวโหยกระหาย
อยู่อย่างนั้น นั้นแหละเพราะไม่ได้ประพฤติธรรมปฏิบัติธรรม
ตามคำสอนของพระพุทธเจ้าจะอวดอ้างว่าดีก็ตามเถอะว่า”

นั้นแหละ เทศน์ให้ฟังจนใจของพียักษ์มันอ่อนโยน
อ่อนลงสบาย

“โอ้... ไม่เคยได้ยินได้เห็นอย่างนี้ ต่อไปจะขอประพฤติ
ปฏิบัติตามอย่างที่ท่านสอน”

“เออ ดีมาก จะได้ชื่อว่า **ตะโม ไชติ ประยະโน** เบื้องต้น
ประพฤติธรรมอันมีดดำมา เป็นเปรต เป็นผีเบื่องปลายมา
พบราชาญชาติเมธีใจดี มีศีลธรรมให้โอวาท จิตอ่อนนุ่ม
อ่อนโยน มาประพฤติปฏิบัติธรรมก็จะมีสุคติเป็นที่ไป
เบื่องหน้านะ ไม่ต้องสงสัย”

เมื่อได้ยินได้ฟังอย่างนั้น พียักษ์มันก็ยอมเลย ต่อ
แต่นั้นมันก็ตั้งตนเป็นอุบาสก เป็นผีที่ดี ละชั่ว ไม่ยอม ประพฤติ
ชั่วซ้ำด้วยกาย วาจา ใจแล้ว พอใจประพฤติปฏิบัติธรรม
ตลอดไป

ธรรมะภูไท

สมัยที่ไปริเวกอยู่ที่ภูเหล็กนั้น วันหนึ่งไปบิดนวดที่บ้าน
หนองแวงม่วง อ.สว่างแดนดิน (ปัจจุบันเป็น อ.ส่องดาว)
จ.สกลนคร กับหลวงพ่อโคซึ่งเป็นคนภูไท ท่านรู้ภาษาไทยใส่
ไปถึงระหว่างกลางทาง มีไทยใส่ผิวเมียบอกไปหาอาหาร
ตามป่า พ่อแม่เดินออกหน้าไปไกล มากแล้ว ลูกอยู่ด้านหลัง
เดินตามไม่ทันก็ร้องว่า

“เอออ้อ...ๆ... ะ...”

จึงถามหลวงพ่อโคว่า “เอออ้อ หมายถึงความว่า
อย่างไร?”

“นี่เป็นภาษาไทยใส่นะ” ท่านว่าอย่างนั้น “ถ้าพูดเป็น
ภาษาลาว(อีสาน) ก็คือ อีพ่อแม่เอ๊ย...! ทำช้อยแน่...ช้อยสิ
หลงป่า (พ่อจ๋าแม่จ๋าารอฉันด้วย เดี่ยวฉันจะหลงป่า)”

ทีนี้ก็เลยถามหลวงพ่อโคต่อไปว่า “แม่เรียกลูกว่า
อย่างไร?”

“กวนใจสิ กวนใจตา”

“ผิวเรียกเมียว่าอย่างไร?”

“เย็นใจสี เย็นใจตา”

โอ้... ถูกใจนะ ผัวกลับจากป่าดงพงไพร หิวโหย กระจายมาเห็นเมียแล้วก็เย็นตาเย็นใจ นั่นแหละ มีหลวงปู่ องค์หนึ่งเพิ่งบวชใหม่ อยู่ อ.สว่างแดนดิน เป็นเพื่อนรุ่น เดียวกันพูดให้ฟังว่า

“ครูบาอาจารย์เอ๊ย...สมัยที่ผมยังเป็นฆราวาสอยู่นั้น ไปทำอะไรทำนาหิวโหยกลับมาจากป่าถึงบ้านเรือน พอเห็นหน้า เมียก็เย็นใจ ได้กลิ่นเมี่ยงกลิ่นลูกก็หอมหื่นชื่นใจ หอมหวาน ชวนใจ ความหิวก็หายไปหมด นั่งสูบยามวนใหญ่ดมกลิ่น เมี่ยงกลิ่นลูกสบาย เป็นอย่างนั้นนะ”

จึงถามหลวงพ่อก็คือต่อไปอีกว่า “เมียเรียกผัวว่า อย่างไร?”

“กวนกันสี กวนกันตา”

โอ้!...ข่มหัวลงดมกัน กวนกัน ตอนเย็นก็กวนกัน ตอน เข้าก็กวนกัน สมชื่อหน้าที่เขาเรียกว่า “กวนกัน”

หมดความสงสัยแล้ว หลวงพ่อก็คือของจริงเป็นพยานนะ และเทพเจ้าเหล่าเทวาแม่เจ้าธรณีทั้งหลายก็ขอให้ เป็นพยาน ด้วยเถิดว่า

“ต่อไปนี้ข้าพเจ้าจะเอาชีวิตเป็นเดิมพันในการรักษา เพศพรหมจรรย์ จะไม่ออกไปเป็นพ่อกวนกัน ให้ผู้หญิง ข่มหัวดมกันอีกนะ”

นั่นแหละก็ได้ปัญญาฉลาดรู้ตั้งแต่วันนั้นมา เมื่อ

พิจารณาแล้วก็เห็นว่าเป็นอย่างเดียวกันนี้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะ เป็น
เจ้าพระยานาหมื่น นายพล นายพัน ข้าหลวง ผู้ว่าก็ล้วนแต่
ดมกันผู้หญิงทั้งนั้น เป็นพ่อกวนกัน ตอนเช้าก็กวนกัน ตอน
เย็นก็กวนกัน กลางคืนก็กวนกัน กลางวันก็กวนกัน กวนแต่กัน
นั้นแหละ ไปไหนไม่ได้ เพราะเหตุนั้นจึงเป็นคน ทุปัญญา

ทุปัญญา ประราคะไว ผู้ทุปัญญา จึงโง่เขลาเบา
ปัญญาอย่างนั้น ไม่สามารถเอาตัวรอดพ้นจากความทุกข์ได้

นี้แหละ ธรรมพเนจรบาทาที่นี่ดีมากนะ ได้เป็นข้อคิด
เป็นคติธรรมเตือนใจ

ภavanaสู่เสื่อ

สมัยหนึ่ง (ปี ๒๔๙๖) ได้เร่ร่อนสัญจรไปวิเวกยัง
ดงผลาด บ้านหนองแปน อ.วานรนิวาส (ปัจจุบันเป็น
อ.เจริญศิลป์) จ.สกลนคร มีพระ ๒ กับ เณร ๑ ไปอยู่ด้วยกัน
ห่างจากหมู่บ้านราว ๒-๓ กิโลเมตร

โยมเขาก็มาทำที่พักให้ เป็นที่เตียนๆ แฉ่งๆ ข้างหนึ่ง
กายกับพลาญหิน อีกข้างหนึ่งกายกับต้นสะแบง สูงเพียง
เอวเท่านั้นแหละ พระอีกองค์หนึ่งก็เข้าไปอยู่ใต้ร่มเม็ก
ต้นเม็กมันมีใบหนาแน่นคลุมดี เสื่อมองไม่เห็นนะส่วนเณร
ก็เข้าไปทำที่พักอยู่ในป่ารก

คืนแรก พอค่ำมาก็ลงเดินจงกรมจนถึง ๒ ทุ่ม จากนั้น
ก็ไหว้พระสวดมนต์ เสร็จแล้วก็นั่งสมาธิภาวนาต่อไปพอถึง
๓-๔ ทุ่ม เสื่อโครงใหญ่ลงไปกินน้ำในห้วยแล้วกลับขึ้นมา
หายใจตั้ง ฮือฮา.. ๆ.. ๆ เสียงมันดัง เพราะคอมันใหญ่ เดิน
บัตหางดัง ก๊วก.. ๆ.. ๆ ไกลเข้ามา ก็นึกในใจว่า

มันจะอย่างไรก็แล้วแต่บุญกรรมเกิด ถ้าได้ทำกรรม
ไว้ ก็มอบร่างกายนี้ให้เป็นภักษาหารของเสื่อใหญ่ไปเลย ไม่

อาลัยเสียตายทั้งนั้น เราเป็นคนตายแล้ววันนี้ ข้าพเจ้าบวชมา เป็นทาสพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์แล้ว ก็แล้วแต่พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์จะพึงปกป้องรักษา

เมื่อเสือใหญ่เข้ามาใกล้ที่พัก มันก็เดินเสียงไปทาง พลาญหิน แล้วก็วกกลับมานั่งดู ยืนดู อยู่อย่างนั้น บางตัวก็ ค่อยเหยียดดินดังก๊าก.. ๆ .. ๆ บางตัวก็ร้องคำราม มาว..ว่า มาว.. ว่า บางทีก็ร้องเสียง แก๊ก ก้า.. ๆ.. ๆ อย่างนี้ก็มี มีหลายอย่างนะ เสียงเสือใหญ่มันร้อง บางทีมันเป่าเล็บตีน ดั่ง ฟ่าบ.. ๆ.. ๆ บางทีก็ร้องเหมือนไก่ขันแก๊กกะแก๊ก.. ๆ.. ๆ นายพรานเขาว่าที่เสียงดังฟ่าบ ๆ ๆ นั้นเสือโคร่งใหญ่มันเป่า เล็บตีนล่อกินกวาง เสียงไก่ขัน ก็ล่อกินไก่

นั่นแหละ เสือกก็เฝ้าอยู่อย่างนั้น จนสว่างไปถึง ๖ ทุ่ม มีเทพบุตรตนหนึ่ง ซึ่งเป็นรุกขเทวดามาพูดว่า

“หลวงพ่อ ๆ อย่างล้วนนะ แมวใหญ่ (เสือโคร่ง) นั้น ข้าพเจ้าบอกให้เขามาเฝ้ารักษาหลวงพ่อไว้ ตัวที่อยู่ใกล้เฝ้า ดูแลรักษา ส่วนตัวที่อยู่ไกลก็ร้องส่งสัญญาณขู่ไม่ให้สัตว์อื่น เข้ามารบกวนในบริเวณนี้ เพราะข้าพเจ้ากับท่านและเสือใหญ่ นั้นเป็นญาติกันมาหลายภพหลายชาติแล้วมาชาตินี้เห็นท่าน มาเจริญสมณธรรม เกรงว่าจะเป็นอันตราย จึงให้เขามา รักษาญาติพี่น้องของเราไว้ อย่าให้เป็นอันตราย จะออกไปขี หลังมันก็ได้ ไม่ต้องกลัว”

นั่นแหละ คินนั้นก็ไม่ได้นอน นั่งภาวนาอยู่จนสว่าง

แจ่งเป็นวันใหม่เสือมันก็เข้าตงไป นั่นแหละไปวิเวกตามสถานที่ต่างๆ เป็นอย่างนั้น เมื่อก่อนนี้ในภาคอีสาน ยังมีคนน้อย มีแต่ป่าดงดิบ สัตว์ร้ายเสือช้างอะไรมันก็มากผีก็เยอะ ผีกองกอยสะมอยดงผีโป่งผีป่ามากมาย ถึงแม้จะมีสัตว์ร้ายมากขนาดไหนก็ไม่หวั่นไหวนะ ภาวนาอยู่ที่นั่นนานก็ไม่มีอันตรายแต่อย่างใด

ผีโป่งที่ผาอีเมย

เมื่อพักภาวนาอยู่ที่ดงพญาผลัด พอสสมควรแล้ว ได้ข่าวว่าที่ ผาอีเมย บ้านดงนาซอน อ.วานรนิวาส จ.สกลนคร มีผีโป่งดุร้ายมาก เขาว่าถ้าไปที่นั่นแล้ว ระวังให้ดินะมันจะหักคอกิน

นั่นแหละ ก็เลยออกเดินทาง ไปที่นั่น ก็เป็นเวลาเย็นแล้ว ทำที่พักไม้หัน ก็เลยอาศัยอยู่ใต้ร่มไม้ คำนั่นก็ไม่เดินจงกรม เพราะเดินทางไกลมาแล้ว

พอ ๖ โมงเย็นกว่าๆ ก็มีเสียงเหาะขึ้นทางโคนโป่งโน้น ขึ้นไปบนฟ้า แล้วก็พุ่งลงทางหัวทุ่งทางโน้น เสียงดังตึง...ราวกับว่าทุ่งมันจะพังทลาย ไม่นานก็กลายเป็นไฟไหม้ป่าแดงจ้ำร่าเข้ามา ไฟป่าก็ลุกรุ่งโรจน์ใกล้เข้ามา มันจะทำให้ตกใจกลัวจนเป็นบ้าวิ่งหนีเข้าป่าไป

โอ้...นี่หรือที่เขาว่า ผีโป่งผาอีเมยมันร้าย ถ้าใช่จริงๆ ก็มาหากันวันนี้ เรามาก็เพื่อว่าจะเจริญสมณธรรมหรรคมิได้มารบกวนหวังยึดเอาสถานที่ของใครทั้งนั้น เอานะมาลองดูกันว่าคาถาอาคมของใครจะเก่งกว่ากัน เราจะได้รู้กันว่าอาคมของศาสนาจะดีเพียงใด จะปราบผีร้ายได้ไหม พอไฟใกล้เข้ามาในระยะประมาณ ๑ เส้น (๒๐ วา) เท่านั้น ก็อ่าน

คาถาว่า

อิติปิโสวิเสเส อธิเสเสพุทธานามะ อธิเมนาพุทธานะ
ตั้งโส อธิโสตั้งพุทธานะปิตติ อธิตั้งพุทธานะเจ้าของจงมาเป็น
หนึ่ง มังสังพระธัมมเจ้าของจงเป็นเนื้ออัฏฐิพระสังฆเจ้า
ของจงมาเป็นกระตุก ตะริเพ็ชรคงคงอิสวาหะ สวาสุ สวาอิ
พุทธานะปิตติ นมะอะอะอุมิ นมะอะอะทะ นมะพะพะทะ
พุทธานะปิตติ (กัน) ธัมโมมังสังโสปิเต.

จบแล้วก็เป่าพิบ!.. โฟนั้นก็แตกกระจายไป สีแดงๆ
หายไป กลายเป็นสีเขียววิ่งเข้าโคนโป่งไปเลย

คืนนั้น ๓ ทุ่มกว่า มีโยมบ้านดงนาชอนเขามาหา (บ้าน
ดงนาชอน เป็นหมู่บ้านเล็กๆ มีประมาณ ๑๒ หลังคาเรือน
ตั้งอยู่กลางดงผาลาด) เมื่อซักไซ้ไต่ถามได้ความกันแล้ว ก็ให้
เขารับพระไตรสรณคมน์และศีล ๕ จากนั้น ก็อธิบายธรรมะ
ให้เขาฟังบ้างเล็กน้อย เสร็จแล้วก็ถามเขาว่า

“โยม...เมื่อเย็นนี้ราว ๖ โมง มีเสียงเหาะขึ้นไปบนฟ้า
แล้วตกลงมากลางทุ่งทางโน้น เสียงดังสนั่นราวกับทุ่งมัน
จะถล่มทลาย และไม่นานก็มีนิมิตเป็นไฟปามา อันนั้นเป็น
เสียงอะไร?”

“อ้อ...ผีโป่งมันมาหาท่าน มันร้ายกาจมากนะท่าน
นายพรานในเขตนี้มาล่าสัตว์ ยิ่งแก๊งกว้างแล้วมันวิ่งหนีเข้าไป
ในพุ่มไม้นั้น พอวิ่งตามเข้าไปดูก็เห็นผีตัวใหญ่หัวล้านเพอเว่อ
นั่งสูบยาฆราวาสใหญ่เท่าแขนไปอยู่บนจอมปลวกโคนโป่งนั้น
นายพรานในเขตนี้เขากลัวกันมาก ไม่กล้าไปอีกเลยนะท่าน”

นั่นแหละ พอรุ่งเช้าได้ข่าวว่า ผีโป่งมันไปเข้าสิง
ชาวบ้าน แล้วมันก็พูดว่า

“แหม...เราเป็นเจ้าของโป่งอยู่ที่นี่มาตั้งแต่สมัย
ศาสนาของพระพุทธเจ้าก็สสโปโน่น เคยเป็นนายพรานใหญ่
มาล่าสัตว์ที่นี่ แล้วขึ้นไปนั่งบนโคนโป่งใหญ่ มีเสือตัวใหญ่
ยาว ๑๒ คอกผ่านมาก็เลยยิงออกไป แต่ว่าเสือนั้นไม่ตาย
มันจึงกระโดดเข้ามากัดเราตาย เราหึ่งหวงห้วงอาลัยใน
สถานที่นี้ เมื่อตายก็เลยกลายเป็นผีมาเฝ้าโป่งอยู่ที่นี่

นั่นแหละ พอเห็นพระกรรมฐานจิ๋วคล้ำๆ รมใหญ่ๆ
บาตรโตๆ เดินผ่านมามีรัศมีด้วยนะ เราก็รู้ว่าพระจำพวกนี้
มีธรรมจิตนะ ไปอยู่ที่ไหนก็จิตหมดทั้งนั้น ไม่มีใครสู้ได้ แต่เรา
ก็สู้ด้วยฤทธิ์ด้วยคาถา คาถาของเราก็เป็นหนึ่งใน ฤทธิ์ของเราก็
เป็นเลิศประเสริฐ ไม่กลัวใครทั้งนั้นแต่เราก็สู้ไม่ได้ เพราะ
คาถาของพระกรรมฐานนั้นเก่งกว่าเรา”

นั่นแหละ ก็ไปได้ช่วยชนะกับผีโป่งที่นั่น ฉะนั้นเรื่อง
ผีสาบคางแดงคางดำอะไรจึงไม่กลัวทั้งนั้น **ธรรมพระไตร
สรณคมน์** เป็นของดีเลิศประเสริฐแท้ ผีเจ้าเข้าสิงใช้ทำ
น้ำมนต์กำจัดปัดเป่าหายไปได้ทั้งนั้น อันนี้ข้อสำคัญมันหมาย
ฉะนั้น ขอให้เอาไปภาวนาเข้าเย็นอย่าให้ขาด ไปไหนมาไหน
ก็ภาวนาอย่างนั้น ตายแล้วอบายไม่ได้ไป โพนรกไม่ได้ไหม้
จะได้ไปสวรรค์โดยเร็วพลัน นี้เรียกว่า **คาถาธรรมพระไตร
สรณคมน์** เอาไปบริกรรม อย่าได้ขาด อย่าได้ประมาท อันนี้
เป็นของดีเลิศประเสริฐแท้

ข้างมาหา

สมัยหนึ่ง (ปี ๒๔๙๒) ไปวิเวกที่ดงหม้อทอง
อ.วานรนิวาส (ปัจจุบันเป็น อ.บ้านม่วง) จ.สกลนครกับ
หลวงปู่ขาว อนาลโย และ พระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ และ
พระอื่นๆ อีกกรมแล้ว ๗-๘ องค์ด้วยกัน

คืนหนึ่งในขณะที่เดินจงกรมอยู่ประมาณ ๔-๕ ทุ่ม
ก็มีข้างฝูงใหญ่ราว ๑๐ ตัว เดินเข้ามาหาพอห่างได้ระยะ
๑ เส้น (๒๐ วา) จำฝูงก็กระหิບดิน ๓ ครั้ง แล้วก็โบกหูไปมา
แล้วก็ชูวงขึ้น ก็ไม่มีความสะทกสะท้านหรือเกรงกลัวแต่
อย่างใดทั้งสิ้น เพราะอำนาจพระธรรมเกิดขึ้นแล้วที่จิต คือ
ความสงบนั้น จึงกำหนดถามพระธรรมตัวเองขึ้นว่า

“ข้างเขามาทำอะไรกัน?”

พระธรรมพูดขึ้นว่า “ข้างฝูงนี้เป็นญาติของเรา
แต่ชาติปางก่อนโน้น เขามาอนุโมทนาส่วนบุญกับเรา จงอุทิศ
ส่วนบุญให้เขาเสีย”

ก็เลยตั้งใจมั่นแล้วแผ่เมตตาให้ว่า

“ข้าง... พวกท่านกับอาตมาเป็นญาติกันมาแต่ชาติปาง

ก่อนโน้น มาชาตินี้ก็ได้อาประสบพบปะกันแล้ว จงอนุโมทนา ส่วนบุญนะ จะอุทิศให้ บุญญ์ อุทิสสะ ทานัง สัพเพ สัตตา สุขิตา โหนตุ ขอให้ท่านทั้งหลายจงได้รับส่วนบุญเถิด” จากนั้นก็ให้อิวาทแก่เขาว่า

“ขอให้พวกท่านทั้งหลาย จงน้อมเอาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไปไว้เป็นที่พึ่งนะ ไหว้พระ สวดมนต์ ภาวนาประจำ ชีวิต ไม่ลดละ ท่านทั้งหลายจงตั้งตนอยู่ในศีล ๕ ปาปะกั๊ง ปาณาติบาต อย่าเพิ่งฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมนุษย์นะ เป็นบาป อย่าเพิ่งลักขโมยกินของไร้ของสวนเขานะ เป็นบาป เขาจะฆ่าเอา อย่าเพิ่งนอกใจซึ่งกันและกัน นั้นแหละอันนี้เป็นข้อสำคัญ มั่นหมาย เมื่อพวกท่านมีพระไตรสรณคมน์ พุทธ ธรรม สังฆะ เป็นสรณะที่พึ่งแล้ว มีศีล ๕ ประจำชีวิตอีก ก็จะได้ มนุสสธัมโม เปลี่ยนชาติภพจากสัตว์เดรัจฉานไปเป็นมนุษย์ เมื่อเปลี่ยนชาติเปลี่ยนภพแล้ว จะได้ทำคุณงามความดีเหมือน อย่างข้าพเจ้านี้แหละ”

เขาก็ตั้งใจฟังจนจบ จากนั้นจำฝูงก็กระต๊อบเท้า ๓ ครั้ง แล้วโบกหูกพิบพับๆ จากไป

สมัยนั้นที่ดงหม้อทองยังเป็นป่าดงดิบ มีสัตว์ป่า มากมายทั้งช้าง ทั้งเสือเหลือง เสือโคร่ง ส่งเสียงร้องกันสนั่น ห้วนโหว แต่สัตว์ร้ายเหล่านั้นก็ไม่ได้มาทำอันตรายแต่อย่างใด เพราะอำนาจของการประพฤติธรรมบันดาลให้เป็นมหาเสน่ห์ มหานิยม

หญิงเปรต

สมัยหนึ่ง ได้ไปจำพรรษาอยู่ที่ วัดป่าช้าบ้านหัวดง
อ.เมือง จ.นครพนม กับ พระอาจารย์อ่ำ (ธัมมกาโม)

ที่นั่นเป็นป่าช้าเก่าแก่ ตั้งแต่สมัยเริ่มตั้ง จ.นครพนม
เมื่อไปอยู่แล้วก็ตั้งใจทำความเพียร เพราะเราจากครูบา
อาจารย์มาแล้วจะประมาทไม่ได้ ในพรรษานั้นก็ตั้งใจไม่นอน
ตลอดไตรมาส ๓ เดือน ทำความเพียรอยู่ใน ๓ อิริยาบถเท่านั้น
คือ เดิน ยืน นั่ง ทำอยู่อย่างนั้น ไม่ลดละไม่หวั่นไหวต่อชีวิต
สังขาร เพราะหวั่นไหวแล้วก็ไม่ได้ตามใจหมายทั้งนั้น ทำ
คุณงามความดีให้เกิดมีขึ้นในตนเสียดีกว่า

วันหนึ่ง เดินจงกรมถึง ๓ พุ่ แล้วก็ยืน ยืนกำหนด
ลมหายใจเข้าว่า พุท ออกว่า ไร่ อยู่กับ อานาปานสติกรรมฐาน
ไม่ลดละ ไม่นานจิตก็วางพุทไร่ จิตก็รวมพิบเกิดแสงสว่าง
กระจ่างในทำยนั้น ไม่นานก็มีกลิ่นเหม็นลอยมา กลิ่นอะไร
หนอ เขาฝั่งศพไม่ลึกแล้วหมาไปคุ้ยกินหรือเป่ล่า หรือว่ากลิ่น
อะไร

ไม่นานก็ปรากฏเป็นหญิงเปรต ๓ ตน ร่างกายใหญ่โต

ตัดผมสั้นทรงดอกกระพุ่มเหมือนคนโบราณในภาคอีสาน ไม่มีผ้าปกปิดร่างกาย มายืนอยู่ตรงหน้าห่างประมาณ ๒ วา เท่านั้น มีหนอนตัวดำๆ ใหญ่ๆ ขนาดเท่านี้ว่ามีเอะไซ ของลับเต็มไปหมด แหว่งจืดๆ บิดซ้ายบิดขวาเจ็บปวด มี น้ำเน่าไหลไทรมกายไทรมขาไทรมก้นส่งกลิ่นเหม็น ไม่นาน ก็เอาของลับไปถูไถกับเคียวไม้กิ่งไม้ต้นไม้ หนอนหลุดออก แล้วก็ไต่เข้าไปอีก

กำหนดถามไปว่า “ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ?”

เขาก็ตอบว่า “ท่านอาจารย์ ตั้งแต่เริ่มตั้ง จ.นครพนม พวกข้าพเจ้าทั้ง ๓ คนนี้ เล่นชู้นอกใจผิว ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทำให้ผิวคับแค้นอัดอั้นตันใจ ได้ไม่พอกินไม่อิ่มเป็นคนมักมาก ชี้โลกในกิเลสกำม นั่นแหละ พระเทศน์ให้ฟังว่า กามะสุมิจฉาจารย์ นั้นไม่ให้ทำ เป็นบาปชั่วช้าลามกก็เฉย ไม่เชื่อฟัง เอาแต่สนุกสนานในการคบชู้ผู้ชายไม่เลือกทั้ง ขรราวาสทั้งพระเอาหมดทั้งนั้น เมื่อตายแล้วจึงมาเกิดเป็นเปรตมีหนอนเอะไซของลับอยู่ในป่าชานี้แหละท่าน”

ถามว่าจะพ้นจากเวรกรรมได้เมื่อไหร่ ก็ไม่รู้ ทำอย่างไรจึงจะพ้นจากเวรกรรม ก็ไม่รู้อีก จึงได้กำหนดถาม พระธรรมตัวเองว่า

“หญิงเปรต ๓ ตนนี้ เป็นญาติของเราบ้างไหมหนอ ?”

พระธรรมพูดขึ้นมาที่ใจว่า “เป็น...เป็นญาติกันมาหลายภพหลายชาติแล้ว ครั้นเมื่อเราตกทุกข์ได้ยาก เขาก็

ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัย ๔ เมื่อเขาตกทุกข์ได้ยาก เราก็ช่วยเหลือสงเคราะห์ ต่างคนก็ต่างสงเคราะห์กันมา อย่างนี้ มาชาตินี้ภพนี้ต่างคนต่างทำกรรมไม่เหมือนกัน ต่างคนก็ต่างไปคนละภพ แต่กรรมเก่าที่เคยสงเคราะห์กันมาก็ตกลงตาลให้มาจำพรรษาอยู่ที่นี่ ฉะนั้น จงช่วยเหลือสงเคราะห์เขาเสีย”

จากนั้น ก็พูดกับหญิงเปรตนั้นว่า

“โยมทั้ง ๓ กับอาตมา เคยเป็นญาติกันมาแต่ปางก่อน ไฉน หลายภพหลายชาติแล้ว ต่างคนต่างทำกรรมไม่ดี มาชาตินี้ก็เปลี่ยนแปลงภพชาติเป็นอย่างนี้ แต่กรรมเก่าก็ส่งผลให้มาสงเคราะห์ อาตมาจะสงเคราะห์ให้เอาไหม?”

“เอา...เมตตาสงเคราะห์บ้างเถิดท่าน เป็นเปรตทุกข์ยากทรมานมานานแสนนานตั้งแต่ครั้งเริ่มตั้ง จ.นครพนม แล้วละท่าน”

“เฮ้อ...นั่งลง เจ็บปวดก็ทนเอานะ เพราะตนเองทำไว้ ทำอย่างไรก็ให้ผลอย่างนั้น นั่นแหละ **อัตตะนา วะกะตัง ปาปัง อัตตะนา สังกิลิสสะติ อัตตะนา อะกะตัง ปาปัง อัตตะนา วะ วิสุขมะติ** ทำบาปเองยอมเคราะห์หมองเอง ไม่ทำบาปเองยอมหมดจดเอง ความหมดจดและความเคราะห์หมองเป็นของเฉพาะตน คนอื่นยังคนอื่นให้หมดจด และเคราะห์หมองหาได้ไม่ ฉะนั้น บุญก็ดีบาปก็ดีตนของตนเอง หรือเป็นผู้กระทำสะสมไว้ และให้ผลเป็นทุกข์แน่นอน”

เขาก็นั่งลง กราบไหว้ เสร็จแล้วก็ให้เขารับ **พระไตรสรณคมน์และ คีล ๕** ธรรมทั้งสองรวมกันเข้าแล้วได้ชื่อว่า **มนุสสธัมโม** จะได้ภพชาติกลับมาเป็นมนุษย์อีก

ต่อจากนั้นก็ให้เขาเดินจงกรมบูชา พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เออบุญ ยืนภาวนาบูชา พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เออบุญ **พระไตรสรณคมน์และคีล ๕** กับการเดินจงกรม **นั่งภาวนา** เป็นการบำเพ็ญบุญเพื่อล้างบาป พวกท่านทำบาปใหญ่โตมโหฬารแล้วใครๆ ก็ไม่ต้องการทั้งนั้น ฝนตกก็หนาว ลมพัดก็หนาว แดดออกก็ร้อน เป็นทุกข์ยากลำบากแสนกันดารนานแล้ว นั้นแหละจะบอกให้ชาวบ้านหัวตง เขาทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ เขาก็เป็นญาติของเราของท่านเหมือนกัน

พอรุ่งเช้าเสร็จจากการบิณฑบาตแล้ว ก็เล่าให้โยมฟังว่า

“เมื่อคืนได้พบหญิงเปรต ๓ ตนมาหา ไม่มีเสื้อผ้าใส่ มีแต่หนอนเจาะไซของลับ เจ็บปวดแสนทุกข์ยากทรมาณ ดูแล้วน่าสังเวชสลดใจ พวกเขาเหล่านั้นก็เคยเป็นญาติพี่น้องกับพวกท่านมา ฉะนั้น จงทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้เขาเสีย”

ชาวบ้านเขาทำบุญอุทิศส่วนบุญไปให้ แล้วเปรตเหล่านั้นก็มารับส่วนบุญ พอถึงวันพระ ๘ ค่ำ ๑๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำ ก็ให้เขามารับพระไตรสรณคมน์ และคีล ๘ ตามอย่างมนุษย์

นั้นแหละ เทศน์แนะนำพร้าสอนเขาอยู่อย่างนั้น กรรมชั่วช้าลามกใครเล่าทำให้ เราเองหรือเป็นผู้มักมาก

มักใหญ่ใฝ่สูง ไม่ยอมทำความดี ทำแต่ความชั่วใส่ตัวอยู่
เป็นนิจ นี่แหละทำลงไปแล้วก็ให้ผลเป็นทุกข์อย่างนี้

ต่อจากนั้น บางคืนสงบสงัดก็ได้ยินเสียงร้องไห้อยู่
กลางป่าช้า (บางทีกลางวันสงบสงัดก็ได้ยิน)

“โห้ย!...เจ็บเหลือเกิน เจ็บเต้...ปวดเต้...พ่อเอ๊ย...แม่เอ๊ย...
เมื่อไหร่หนอจะพ้นจากกรรมเวร”

ได้ยินแล้วก็น่าสงสาร น่าสังเวชสลดใจ

เวลาล่วงเลยไปถึงเดือนตุลาคม ขึ้น ๑๐ ค่ำ ไปยืน
ภาวนาอยู่กลางป่าช้า ไม่นานจิตก็สงบ เห็นหญิงเปรต ๓ ตน
นั้นมาหา ใส่เสื้อผ้าและมีผ้าเฉลียงบ่าเรียบริ้วยดี เข้ามา
กราบแล้วพูดว่า

“ท่านอาจารย์ พวกดิฉันพ้นบาปกรรมจากกำเนิดเป็น
เปรตแล้ว เพราะว่าท่านมาโปรด หนอนเจาะของลับนั้นตาย
หมดแล้ว เพราะอำนาจของพระไตรสรณคมน์และศีล ๕
สังหารล้างบาปเคราะห์เข็ญเวรร้ายได้หมดและอำนาจที่ไป
อนุโมทนากุศลกับญาติทั้งหลายที่อุทิศให้ และท่านอาจารย์
อุทิศให้ นั้นแหละ ก็พ้นทุกข์จากกำเนิดเป็นเปรตได้ รวมทั้งที่
พวกข้าพเจ้าทั้งหลายได้น้อมเอาพระไตรสรณคมน์และศีล ๕
ไหว้พระสวดมนต์ภาวนาเดินจงกรมอย่างที่ท่านสอนนั้นแหละ
บาปทั้งหลายก็หมดไปสิ้นไป ไม่เหลือเศษอยู่ได้ เมื่อก่อนนี้
ก็มีพระมาจำพรรษาอยู่ที่นี้เป็นร้อยๆ ก็ไม่มีใครโปรดได้
ไปหาแล้วก็เฉย ผลสุดท้ายเขย่าต้นไม้ถาม ก็วังหนิขึ้นกุฏิ

ไปเลย บางทีก็หันกลับมาตว่าและขว้างปาใส่อีก แต่สำหรับท่านอาจารย์ มหาแล้วก็คุยกันรู้เรื่องและโปรดสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ ต่อแต่นี้ไป พวกดิฉันทั้ง ๓ จะขอลาไปเกิดยังเมืองมนุษย์”

อาตมาจึงว่า “พวกพระเหล่านั้นเขาไม่ใช่ญาติของโยม และก็ไม่เคยมีอุปการคุณต่อกัน อีกทั้งจิตของเขาก็ไม่สงบลงสู่ภพเดียวกันมันก็ไม่เห็นกันหรอก แต่อาตมากับพวกท่านเป็นญาติกันมาหลายภพชาติแล้วกรรมเก่าจึงบันดาลให้มาโปรดนะ และถ้าจะไปเกิดยังเมืองมนุษย์ก็ขอให้ไปเกิดที่ จ.สกลนครโน้น เพราะมีพระกรรมฐานมาก มี **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่กงมา จิรปุญญ์** และอีกหลายองค์ หรือไม่ก็ไปที่ จ.อุดรธานี ก็มีพระกรรมฐานมากเช่นกัน ขอให้ภาวนาพุทโธ ธัมโม สังโฆ ไปนะ อย่าได้ประมาท อำนาจของพุทโธ ธัมโม สังโฆ จะพาไปเกิดในตระกูลของนักปราชญ์ จะได้แนะนำพร่ำสอนแต่ในทางที่ดี ไปเกิดในมนุษย์แล้วขอให้เข็ดหลาบและจดจำผลของความชั่วช้าลามก ที่ทำให้มาเกิดเป็นเปรตนี้ไว้ให้ดี อย่าดี้ออย่าด่า อย่าล่วงประเวณี เล่นชู้นอกใจผัวอีกนะ ”

เขาก็อว “เข็ดแล้วกลัวแล้วจะไม่ทำอีกต่อไป” จากนั้นก็กราบลาแล้วก็ออกเดินทางไป

นั่นแหละในพระไตรปิฎก ใน **มหาวิบากสูตร** และ **พระมัลลยสูตร** ก็ว่าไว้อย่างนั้นว่า

หญิงกิติ ชายกิติ นอกใจสามีภรรยา ตายแล้วไปตก
มหาตปณะนรก ถูกนายยมบาลต้มด้วยน้ำร้อน สังหารด้วย
หอกด้ามกล้ำพรวด้ามคมแสนปี พ้นจากนั้นเวรกรรมยังไม่สิ้น
มาตก **คุณนรก** จมในหลุมมูตรหลุมคูถ่วมศีรษะมีหนอน
เจาะไซยอยู่อย่างนั้นเป็นแสนๆ ปี พ้นจากนั้นมาตก **สิมพลินรก**
ถูกนายยมบาลบังคับให้ปีนต้นจ้าวสูงใหญ่มีหนามยาว สัตว์นรก
ขึ้นไปแล้วก็ถูกหนามจ้าวทิ่มแทงเป็นบาดแผลตามหน้าตาม
เนื้อตัว และแขนขาเป็นทุกขเวทนาสาหัส พอขึ้นไปถึงยอดก็
ถูกแรงกาปากเหล็กจิกหน้า ตา ตกลงมาถูกหมาขย้ำฉีกเนื้อ
กินเป็นอาหาร เหลือจากนั้นหนอนก็เจาะไซยกินเป็นอาหาร

พ้นจากนั้นเวรกรรมยังไม่สิ้น ไปเกิดเป็นเปรตผู้หญิง
ก็ไปเกิดเป็นเปรตของลับใหญ่เต็มหว่างขามีไฟไหม้เดินไปไหน
มาไหนก็ลำบาก ผู้ชายก็ไปเกิดเป็นเปรตมีของลับใหญ่ มีไฟ
นรกเผาไหม้อยู่ปลายของลับนั้น เดินไปไหนมาไหนก็ลำบาก
ทุกข์ยากแสนเข็ญ นั้นแหละบาปกรรมเวรเป็นอย่างนั้น
ตายแล้วเกิด เกิดแล้วตาย เป็นอยู่อย่างนั้นอีก ๕๐๐ ชาติ

พ้นจากนั้น ไปเกิดเป็นสุนัขทั้งตัวผู้ตัวเมียเป็นกามโรค
เป็นทุกข์จนตาย ตายแล้วเกิดอีกเป็นอยู่อย่างนั้นอีก ๕๐๐ ชาติ

พ้นจากนั้นมาเกิดเป็นมนุษย์ ก็หน้าด้านเสพกามไม่เลือก
เป็นกามโรคตายแล้วตายเล่าอีก ๕๐๐ ชาติ

พ้นจากนั้นมาเกิดเป็นมนุษย์ธรรมดา ก็ทุกข์ยากลำบาก
นอกใจผัวนอกใจเมียเป็นทุกข์อยู่อย่างนั้นอีก ๕๐๐ ชาติ

นี่แหละ โทษกรรมของกามคุณทั้งหลาย

เปรตเลี้ยงควาย

พอออกพรรษาแล้วก็ออกเดินทางไป จ.สกลนคร ขึ้น
ถ้าขามแล้วก็ไปภูเหล็ก จากนั้นก็ไปหนองคาย ต่างคนต่างไป
แล้ว กับพระอาจารย์อ่ำ แยกทางกันแล้ว

จากนั้น ก็พบกับ**พระอาจารย์บุญพิน** พระจ่อยแล้วก็
พากันไปวิเวกขึ้นถ้าขามแล้วก็ลง จากนั้นมาวิเวกที่ **บ้านดง
เชียงเครือ อ.วาริชภูมิ จ.สกลนคร** ซึ่งเป็นบ้านพระอาจารย์
บุญพิน

ไปนั่งภาวนาอยู่ป่าช้า คินนันราว ๕ หุ่่ม จิตสงบมีฝูง
เทพบุตรเทพยดาจำนวนมาก มาจากสถานที่ต่างๆ มาขอรับ
พระไตรสรณคมน์และศีล ๕ เสร็จแล้วก็เทศน์อบรมว่า

“**โย จะ ปุคคะโล** บุคคลทั้งหลายเมื่อมาเกิดในโลกนี้
ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์นาคครุฑอินทร์พรหมก็ดี จงมาชำระตน
เอาสิ่งที่มีหมองออกจากดวงจิต คือ กิเลส โสภ โกรธ หลง
นั้นอย่าให้ฉาบทาจิตจะทำให้เป็นทุกข์เร่าร้อนอาทรใจ เป็นที่
หลังไหลมาแห่งบาปทั้งหลายทั้งปวง เป็นช่องทางให้บาป

เกิดขึ้น แล้วฉาบทาจิตใจให้ทำความชั่วช้า ลามกด้วยกาย วาจา
ใจ นั้นแหละ จงยึดมั่นถือมั่นปราชญ์ทั้ง ๓ คือ พุทโธ อัมโม
สังโฆ มาฝังไว้ที่จิต เมื่อจิตอยู่กับปราชญ์สัมพันธ์กัน
แนบชิดดีแล้ว ปราชญ์จะบันดาลจิตใจให้มี **หิริ** ความละอาย
แก่ใจ **โอตตปปะ** ความสะดุ้งกลัวต่อผลความชั่ว **เมตตาธรรม**
เมตตาตนและบุคคลผู้อื่น **กรุณาธรรม** สงสารตนและบุคคลอื่น
มุทิตาธรรม พลอยยินดีในเมื่อบุคคลผู้อื่นได้ดี **อุเบกขาธรรม**
วางเฉย”

“**สุกกัง อัมมัง ภาเวละ ปณฺทิต** บัณฑิตชาติ
นักปราชญ์ผู้มีธรรมอันขาวฝังที่ใจแล้ว จะมีแต่ธรรมอัน
ขาวเกิดขึ้น คือบุญกุศลล้วนๆ ได้ชื่อว่าเป็นผู้สะสมบุญกุศล
ใส่ตนไว้ทุกเมื่อ ได้ชื่อว่าเป็นผู้เจริญธรรมตัดกระแสวัฏฏทุกข์
ให้ออกจากดวงจิตได้ ตัดกระแสทางไปอบาย ธรรมทั้งหลาย
เหล่านี้ขอให้ตั้งใจรักษาไว้ให้ดี”

เสร็จแล้วเขาก็ลากลับไป เมื่อเทพบุตรเทพยดา
ทั้งหลายกลับไปหมดแล้ว ยังเหลือเปรตตกค้างอยู่ตนหนึ่ง
ยืนสะพายถุงย่ามใบหนึ่ง มีผ้าแพรผืนหนึ่งเคียนเอว มีมิด
เล่มหนึ่ง กับเชือกเก่าคร่ำคร่า ทำทางเหมือนคนเลี้ยงควาย
จึงถามว่า

“ทำไมไม่กลับบ้านกับเขา ?”

เขาก็บอกว่า “จะไปเลี้ยงควาย”

ไม่นานเปรตตนนั้น ก็ล้วงมือลงไปน้ยามเอาห่อข้าว

ขึ้นมา พอเปิดออกเห็นมีราชันเต็มห้องข้าวนั้น ถามว่า

“ทำไมข้าวถึงขึ้นรา ?”

เขาก็ตอบว่า “ของตัวมีอย่างไรก็กินอย่างนั้น”

เห็นเช่นนั้นแล้วก็สลดใจ นั่นแหละ ไม่ทำอะไรได้ไว้ก็ไม่มี
อย่างนั้น พอรุ่งเข้าไปบิณฑบาต จึงได้ถามโยมว่า

“โยม...เมื่อคืนนี้ อาตมานั่งภาวนาอยู่มีฝูงเทวดา
ทั้งหลายมาขอรับพระไตรสรณคมน์และศีล ๕ และฟัง
ธรรมะเสร็จแล้วก็กลับไป แต่มีเปรตตนหนึ่ง เป็นคนเลี้ยง
ควาย รูปร่างไม่สูงไม่ต่ำพอดีๆ ถือมิดเล่มหนึ่ง ถูดยามไบหนึ่ง
เสื้อผ้าเก่าๆ ขาดๆ โยมเคยรู้จักไหม ?”

“อ้อ...เขาคือ นายหล้า เมื่อครั้งเป็นมนุษย์นั้นวัด
ไม่เข้า พระเจ้าไมนบ(ไหว) ทาน ศีล ภาวนา ไม่มีนักปราชญ์
ปาวร้องเชิญชวนว่า ท่านเอ๊ย...เราจะได้ประสบพบปะเนื้อ
นาบุญของโลก คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แต่ละกับ
แต่ละกาลป็นนั้นก็เป็นอย่างยาก เมื่อเราได้มาประสบพบปะแล้ว
ก็เป็นลาภอย่างยิ่ง อย่าเพิ่งติดกิจธุระการงานใดเลย
เพราะติดแล้วตายแล้วก็ได้อะไรหลอกมาบำเพ็ญ ทาน
ศีล ภาวนา ตามพระสงฆ์องค์เจ้ากันเถิดนั่นแหละ เขาก็ไม่
ได้ยินดี อยู่กันสองคนกับน้องสาว เลี้ยงวัวเลี้ยงควายไป
ตามประสา พอตายแล้ววัวควายก็ตกเป็นของคนอื่นไปหมด
เสียสิ้น”

“นั่นแหละ โยม...เดี๋ยวนี้เขาเป็นเปรตแล้ว ทำบุญอุทิศ

ส่วนกุศลไปให้เขาเสีย”

ทำบุญอุทิศให้เขาอยู่อย่างนั้น ๒๘ วัน พอถึงวันที่ ๒๘ นั่งภาวนาจิตสงบแล้วก็พูดกับเทวดาว่า “มาเด้อ...วันนี้เพราะพรุ่งนี้จะไปภูเหล็กแล้ว” นั่นแหละ เขาก็มารับพระไตรสรณคมน์ และศีล ๕ จากนั้น ก็เทศน์ให้ฟัง เสร็จแล้วก็กำหนดถามว่า

“โยม...นายหล้า เขาพ้นจากกำเนิดเป็นเปรตหรือยัง และเขาได้รับส่วนบุญบ้างไหม ?”

“ไม่ได้รับหลอกท่าน”

“เพราะเหตุใดจึงไม่ได้รับ ?”

“เพราะใจของเขานั้นปิดหมด”

“อะไรปิด ?”

“กิเลสวัฏฏ์-กรรมวัฏฏ์-วิปากวัฏฏ์” นั่นแหละคือ กระแสของวัฏฏ์สงสารปิดบังดวงจิตไว้ ดวงจิตนั้นมีมิตติ ไม่มีสติปัญญา นั่นแหละ เพราะไม่ได้สะสมไว้ซึ่ง พุทโธ ธัมโม สังฆโม ทาน ศีล ภาวนา ตั้งแต่ชาติที่เป็นมนุษย์ ฉะนั้น ถึงจะอุทิศส่วนบุญให้ก็ไม่เข้า เปรียบเหมือนกับหม้อที่คว่ำอยู่ เรา เทน้ำลงไปมันก็ไม่เข้า น้ำมันก็ไหลผ่านไป อันนี้ฉันใด ใจที่ไม่มีแม้พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ ฝังที่ใจ และศีลธรรมคำสั่งสอนของ พระพุทฺธเจ้าก็ไม่มีความในหัวใจ มีแต่ความโลภ โกรธ หลง และความชั่วช้าครอบงำจิตใจ มีกระแสของอบายอยู่เต็มหัวใจ ฉะนั้น อุทิศให้เท่าไรเขาก็ไม่รับ เปรียบเสมือนกับ วิหขุที่เครื่องมันเสียแล้ว ถึงเขาจะปล่อยคลื่นเสียงมาจาก

อุดรธานี ขอนแก่นหรือกรุงเทพฯมันก็ไม่เข้าเพราะเครื่อง
มันเสียแล้ว อันนี้ฉันโต ใจของบุคคลและสัตว์เมื่อเสียแล้วก็
เป็นอย่างนั้น”

นั่นแหละ วัดไม่เข้า พระเจ้าโสมนัง(ไหว้) ทาน ศิล ภาวนา
พุทโธ อัมโม สังโฆ โมมิ ได้ชื่อว่าทำตนเป็นเปรตแน่นอน
ไม่ต้องสงสัยหรอก อย่าถือว่ามีลาภยศสรรเสริญสุขน้อยใหญ่
ถึงจะเป็นผู้นำของชาติก็ตามประมุขของชาติก็ตามที่ ทั้งทาง
โลกและทางธรรม เมื่อไม่มีพระไตรสรณคมน์ ศิล ๕ ศิล ๘
และศีลธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วละก็ ผิดหวังทั้งนั้น
แหละ ท่านเอ๊ย...เมื่อตายลงก็ไปเป็นเปรตในวิภูฏสงสาร
แสนทุกข์ยากลำบาก ไม่มีวันที่จะพ้นทุกข์ไปได้แน่นอน
นั่นแหละอย่าเพิ่งสงสัยเสียเลย เห็นอย่างนั้นแล้วก็สิ้นสงสัย

ทุกวันนี้ก็ยังเป็นเปรตอยู่นะถามพระอาจารย์บุญพิน
แล้ว ท่านก็ว่ายังเป็นเปรตอยู่ ห่วงหน้าพะวงหลัง ได้ยินเสียง
นกร้องก็วิ่งหน้าวิ่งหลังเป็นบ้าอย่างนั้น นั่นแหละนิสัยเคย
เป็นมาอย่างไรก็เป็นอยู่อย่างนั้น

พระเปรต

สมัยหนึ่ง ไปวิเวกกับพระอาจารย์บุญญพิน และพระจ้อย ไปอยู่ที่ ถ้ำจำปา อ.บ้านฝ่อ จ.อุดรธานี ถ้ำจำปาอยู่บนเขา ภูพาน ในถ้ำนั้นมีพระพุทธรูปทำด้วยไม้ และหินอยู่มาก โยมที่บ้านกะลิมบอกว่ามีผีเฝ้ารักษาไว้ แล้วโยมก็พาไปทำที่พัก ให้อยู่หน้าถ้ำ

พอค่ำลงก็ทำความเพียร เดินจงกรมจนถึง ๓ ทุ่ม จากนั้น ก็ไหว้พระสวดมนต์แล้วอุทิศส่วนบุญ เสร็จแล้วก็เข้า ที่นั่งภาวนากำหนด พุทโธ ธัมโม สังโฆ ไม่นานจิตก็รวม พอ จิตสงบเกิดแสงสว่างจ้า ไม่นานเห็นเทพบุตรตนหนึ่งมาบอกว่า “ท่านอาจารย์หันปลายเท้าเข้าหน้าถ้ำนั้นเป็นทางไป พระนิพพานนะ”

ถามเขากลับไปว่า “ทางไปพระนิพพานคืออะไร?”

เขาก็ว่า “พระพุทธรูปนั้นแหละ ผู้เป็น นายะโก ผู้นำโลก คือหมู่สัตว์เข้าพระนิพพานได้ ที่นี้ท่านหันเท้าเข้าไปอย่างนั้น มันผิดแล้ว”

“โอ้...โยมเขาทำให้อย่างนั้น ต้องขออภัยด้วยพຽ່ງนี้

จะให้เขาทำให้ใหม่”

เสร็จแล้วเขาก็ลากลับไป จากนั้นไม่นานก็มีเปรตพระ
๓ ตนเข้ามาหา เป็นคนโบราณรูปร่างสูงใหญ่ มีเครายาวถึง
หน้าอก เข้านั่งใกล้ๆ ลูบขาข้างซ้ายแล้วพูดว่า

“ท่านๆ ผมงกับท่านใครจะแก่พรรษากว่ากัน?”

ก็ตอบเขาไปว่า “หลวงพ่อนั้นแหละแก่กว่า”

“ก็คงจะจริงอย่างท่านว่านั่นแหละ พรรษาของผมนั้น
แก่กว่าท่าน แต่ว่าคุณธรรมของท่านนั้นแก่กว่าผมนะ”

“แก่เพราะเหตุใด?”

“แก่เพราะท่านเจริญธรรม เดินจงกรม ยืนภาวนา
นั่งสมาธิ อดนอนผ่อนอาหาร นิ่มนวลแก่อย่างนี้ เพราะการ
เจริญธรรมถูกต้อง”

จากนั้นก็เลยถามเขาต่อไปอีกว่า “พวกท่านเป็นพระ
บวชในศาสนาพุทธอันบริสุทธิ์แล้ว สมควรที่จะเจริญสมณ
ธรรมอย่างต่ำก็ไปสวรรค์ ๖ ชั้น อย่างกลางก็พรหมโลก
(รูปพรหม ๑๖ ชั้น) อย่างสูงก็อรูปพรหม ๔ ชั้นและอย่าง
ถึงที่สุดก็ วิมุตติหลุดพ้นไปพระนิพพานข้ามโลกสงสารไปได้
เพราะมีกิจอันเดียว แต่เหตุใดท่านจึงมาเป็นเปรตค้างอยู่ที่นี่”

“ท่านเฮ้ย!...พวกข้าพเจ้าเกิดมาพบปะศาสนาในสมัย
พระเจ้าไชยเชษฐา (เป็นเจ้าเมืองเวียงจันทน์เรื่องอำนาจ
และสร้างวัดต่างๆ มากมาย) เมื่อบวชมาแล้ว อุปัชฌาย์
อาจารย์ ก็ไม่แนะนำพร่ำสอนให้เดินจงกรม ยืนภาวนา นั่ง

สมาธิ อดนอน ฝอนอาหาร พิจารณาธาตุขันธ์เหมือนอย่างพวกท่านในขณะนี้”

“บวชเป็นพระตั้ง ๑๐๐ กว่าพรรษา ก็ไม่ได้ภาวนาอะไร อยู่สนุกสนาน ฉันเข้า ฉันเพล แล้วก็ทำกิจการงานต่างๆ ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงม้า เลี้ยงควายเหมือนอย่างฆราวาส ญาติโยมเขา”

“บวชมาแล้วก็ล่วงเกินสิกขาบทวินัยไตรสิกขาน้อยใหญ่เสียสิ้น ศีลวัตร ศีล ๒๒๗ ก็ล่วงเกิน จะเหลือก็แต่ปาราชิก ๔ ถึงเหลือก็เศร้าหมอง ล่วงเกินพระวินัยด้วยการขุดดินฟันไม้ จับจ่ายเงินทอง กินข้าวแฉงแฉงร้อน (ฉันอาหารยามวิกาล) นั่งนอนเสื่อสาดขัดด้วยนุ่นและสำลี (ต้องอาบัติปาจิตตีย์) กินลาบดิบลาบวัวลาบควาย พอญาติโยมเขาฆ่าวัวควายอยู่ในบ้าน ก็สั่งเอาเนื้อสันใหญ่ๆ ตับไตเอามาลาบก้อยกินกันสนุกสนาน กินกับเหล้ากับยาสนุกสนาน”

นั่นแหละขุดดินฟันไม้ จับจ่ายเงินทอง ก็ต้องอาบัติปาจิตตีย์ กินข้าวแฉงแฉงร้อน ก็ต้องอาบัติปาจิตตีย์นะ

นั่นแหละ “พอถึงช่วงเดือน๑๒ เขาลงจับปลากัน ก็ให้เณรไปขอปลาและกุ้งเป็นๆ มาลาบกินกันสนุกสนาน บางทีก็เข้าป่าหากระต่ายและอีเห็นมาหมกมาคั่ว (ทำอาหาร) กินกันสบาย”

“ทีนี้ฤดูทำนา เขาก็มานิมนต์ไปช่วยเขาทำนา แล้วก็กินเหล้ากินยาลาบวัวลาบควาย สนุกสนานคุยยาว(จับผู้หญิง)

นะท่าน ถึงฤดูเก็บเกี่ยวก็ไปเก็บเกี่ยวกับเขา กินเหล้ากินยา เล่นสาว(พูดกับผู้หญิง) สนุกสนาน เวลานวดข้าวเขาก็มา นิมนต์ไปนวดกับเขา เวลาเอาข้าวขึ้นยุ้งขึ้นฉางเขาก็มา นิมนต์ไปสวดมนต์ข้าวระ แหม...กินเหล้ากินยาวันยังค่ำ ท่านเอ๊ย...สนุกสนานได้กินลาบไก่ ต้มไก่สนุกสนาน”

“วันพระก็ตีกลองให้ผู้สาว(หญิงสาว) มาตายนุ้ใน บริเวณวัดแล้วก็เล่นสาวสนุกสนาน งานบุญพระเวสสันดร มีการละเล่นต่างๆ ก็เล่นสาวสนุกสนาน จับโน่นจับนี่ เมื่อมี โยมตายในหมู่บ้าน เขานิมนต์ไปสวดกุสลา มาตีกาในงานศพ มีการละเล่นในงานนั้น ก็หยิกหยอกกับผู้สาวจับกันจับขา จับของดี ถูกบ้างไม่ถูกบ้าง นั่นแหละทำอยู่อย่างนั้นเป็นนิจ”

“ที่นี้มาถึงเดือน ๕ เมษายน ขึ้นปีใหม่ อุปัชฌาย์ อาจารย์ก็บอกว่า เอ้า...พระเราเป็นนาคนะ ฤดูนี้เราเป็นนาค เล่นน้ำได้ ไม่เป็นบาปเป็นกรรม นั่นแหละมันก็สนุกสนาน เล่นน้ำ ปล้ำผู้สาว จับอกจับกัน จับของลับกันสนั่นหวั่นไหว แต่อาจารย์ไม่ให้เสพนะ ถึงอย่างนั้นมันก็เกิดความกำหนัด ยินดีในกาม นั่นแหละกระทำกันอยู่อย่างนั้นเป็นนิจ เสร็จแล้ว ก็มีการขอขมาลาโทษกัน ทำพิธีสู่ขวัญเล่าขวัญ(พิธีขอขมา) อันนี้ต้องอาบัติทุกกฏนะ”

“นั่นแหละ ความไม่ดีทั้งหลายที่พวกข้าพเจ้าทำขึ้น จึงได้ส่งผลให้มาเกิดเป็นเปรตตกค้างอยู่ที่นี้”

“นอกจากเปรตพระ ๓ ตนนี้แล้ว ก็ยังมีเปรตแม่ขาว

นางซี(แม่ซี) ตกค้างอยู่ที่นั่นอีกมาก

พอลถามว่า เมื่อไหร่จะพ้นกรรม เขาก็บอกว่าไม่รู้
ถามว่าทำอะไร จึงจะพ้นกรรมได้ เขาก็ไม่ทราบ จึงได้
กำหนดจิตถามพระธรรมว่า

“เปรต ๓ ตนนี้ กับแม่ซีนั้น เคยเป็นญาติของเรา
บ้างไหม?”

“โอ้...เป็นมาหลายภพหลายชาติแล้ว แต่มาภพนี้
ชาตินี้ เขาทำกรรมไม่ดี จึงมาเกิดเป็นเปรต นั้นแหละ จงช่วย
เหลือเขาเสีย ถ้าเราไม่ช่วยแล้ว ก็ไม่มีใครช่วยเขาหรอก”

จากนั้นจึงพูดกับเปรต เหล่านี้ว่า “พระพุทธรูปที่
อยู่ในถ้ำนั้น อย่าเพิ่งทิ้งหวงหวงอาลัยนะ เมื่อมีพระเณร
หรือญาติโยมมาเอา ก็ให้เขาไปเถิด เราจะได้พ้นจากบาปกรรม
ได้ เข้า...เตรียมรับพระไตรสรณคมน์และศีล๕ จะช่วยให้
พ้นจากสภาพเปรตไปเกิดเป็นมนุษย์ได้อีก และเมื่อข้าพเจ้า
เดินจงกรมเสร็จแล้ว ก็มารับส่วนบุญนะ”

เจริญสมณธรรมอยู่ที่นั่นได้ ๒-๓เดือน ก็มีแม่ซี
คนหนึ่งมาบอกกล่าว

“ท่านอาจารย์ดิฉันพ้นจากบาปกรรมชั่วช้าลามกแล้ว
จะได้ไปเกิดที่เมืองมนุษย์อีก”

“ไปดีเถิด จงภาวนา พุทโธ อัมโม สังโฆ ไปนะ ไปที่
อ.บ้านฝื่อ หรือที่ จ.อุตรธานี โนนแหละดี เพราะจะมีพระ
กรรมฐานผ่านมามาก”

ที่นี้พอล่วงมาถึงเดือน ๖ ก็ได้บอกพวกเปรตทั้งหลายว่าปีนี้จะกลับไปจำพรรษาที่หลวงปู่บัว สิริบุญโณ ที่วัดป่าบ้านหนองแขง ปีหน้าถ้าบุญพาวาสนาสงจะกลับมาโปรดอีกนะ แต่แล้วก็อย่าได้ประมาท ขอให้พากันเดินจงกรม บูชาพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ เอาบุญยืนภาวนา บูชาพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ เอาบุญ ไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ ฝึกจิต อบรมจิต สอนจิต ทรมานจิต ให้เป็นในธรรม คำสอนของพระพุทฺธเจ้าให้จิตอยู่กับนักปราชญ์ คือ พุทฺโธ ธัมโม สังโฆ นั้นแหละจะเป็นจิตเกษมสำราญ พ้นจากกำเริดเป็นเปรต ไปเกิดเป็นมนุษย์ได้อีก โดยเร็วพลัน ช่วยตัวเองนะ **อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ** (ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน) พึ่งคนอื่น ชื่นใจ เป็นบางครั้ง ไม่เหมือนดังตนพึ่งตนผลทวี ตนจะเป็นคนดี หนีทุกข์โทษภัย ในวัฏฏสงสาร มีพระนิพพานเป็นที่ไป เบื้องหน้าก็เพราะตนทำดี สะสมบุญดีให้เกิดมีขึ้น เพราะตนพึ่งตน อันนี้ข้อสำคัญมันหมาย

นั่นแหละ ต่อแต่นั้น ก็ไปจำพรรษาอยู่กับหลวงปู่บัว พอออกพรรษาแล้วก็ กลับมาที่เก่าอีก ไปแล้วรู้สึกว่าเป็นเบาๆ นะ พวกเปรตทั้งหลายนั้นหายไปหมดแล้ว เมื่อภาวนาจิตสงบแล้ว มีพวกเทวดาทั้งหลาย มาขอรับพระไตรสรณคมน์ และศีล ๕ เสร็จแล้วเทศน์ให้ฟัง แล้วก็ถามเขาว่า

“พวกเปรตพระ ๓ ตน กับแม่ชีทั้งหลาย หายไปไหนกันหมด”

เขาก็ตอบว่า “ท่านมาโปรดเขา เมื่อปีกลายโน้น เขา ก็ได้เจริญสมณธรรมตามอย่างที่ท่านสอนนั้น แล้วก็รักษาศีล อย่างบริสุทธิ์ จึงได้ไปเกิดที่เมืองมนุษย์กันหมดแล้วละท่าน”

นั่นแหละ เรื่องการไปวิเวกตามสถานที่ต่างๆ ก็ได้ สงเคราะห์ฝูงเปรตทั้งหลาย และผีसाงคางแดงทุกอย่าง

นี่แหละ การไปเจริญสมณธรรมในที่ต่างๆ นั่นก็ได้ ธรรมเกิดขึ้นสอนใจ เขาเป็นอย่างไร ตกทุกข์ได้ยากเป็น เปรตเป็นผีค่างโลกโลก็อย่างนั้น ก็เพราะทำบาปหยาบช้า ลามก ลืมตน คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิต พาไปหาผล คบคนชั่วพาตัวยากจน คบใครก็เป็นอย่างนั้น ทีนี้ ก็น้อมมาเป็นธรรมะสอนเรา ถ้าเราเป็นผู้ประมาทแล้ว ต่อไป ก็จะไม่แคล้วคลาดจากสมบัติอย่างที่เขาได้นะ นั่นแหละ ข้อสำคัญมันหมาย

ณรเปรต

จากนั้น ก็ไปริเวกที่ ถ้าพระ บ้านโคกก่อง อ. บ้านฝ้อ
จ. อุดรธานี คินนั้นนั่งภาวนาอยู่จนตี ๓ มีเปรตพระตนหนึ่ง
กับณรน้อยซึกลากกินหัวเต็มไปหมด เดินผ่านมาทางหน้าถ้ำ
จึงถามไปว่า

“จะไป ไหนเล่า ? ”

เขาก็ตอบว่า “จะไปบ้านจอมศรี ไปเยี่ยมพี่น้อง”

“อ้าว...พี่น้องสำคัญอย่างไร อาคันตุกะมาถึงวัดแล้ว
ทำไมจึงไม่ต้อนรับ และแสดงที่ให้พัก”

“โอ...ไม่มีเวลา มีแต่งงาน”

“งานอะไรสำคัญ อ้าว...แล้วนั้น ณรน้อยทำไมซึกลาก
กินหัว ?”

“มันกินข้าวแกลง กินข้าวเย็น” เขาว่าอย่างนั้นนะ

“นั่นแหละ บ้านเรือนจะร่ำก็ร่ำมาแต่ชื่อแต่แป้นอน
อันนี้ฉันใด อาจารย์ก็กินข้าวเย็นด้วยใช่ไหมเล่า ?”

“ใช่ !...”

“นั่นแหละประพฤติไม่ดี พวกมันล่วงเกินสิกขาบทวินัย

น้อยใหญ่ บวชมาก็เป็นโมฆะ ไม่รักษารัฐตงควัตร ศีลวัตร
นั้นแหละ อยากทำอะไรก็ทำไป ตายแล้วจึงมาเป็นเปรต
เป็นผีอย่างนี้ เป็นเปรตซีกลากกินหัว บาปติดตามมาอย่างนี้
สมชั้หน้า”

ต่อว่าเขาไปอย่างนั้น เขาก็ไม่ว่าอะไร เพราะกลัวอำนาจ
แล้วเขาก็ไม่มาหาอีก เพราะเห็นโทษของตนเองนั้นแหละ
ก็เลยไปรดไม่ได้ เป็นเปรตค้างอยู่ที่นั่น

การไปภาวนาอย่างที่ต่างๆ ก็ได้เห็นเป็นอย่างนั้น บาง
แห่งจิตสงบลงแล้วมีฝีกองกอยสะมอยดงมาหา ก็ไม่มี
ความสะทกสะท้านหวั่นไหวอะไร พอจิตสงบแล้ว ่องอาจ
กล้าหาญชาญชัยทุกอย่าง เห็นชอบอย่างนั้น จะเป็นหรือ
จะตายก็แล้วแต่บุญแต่กรรมหรือ

ฉะนั้น เรื่องผีเรื่องเปรตทั้งหลาย จึงไม่กลัวทั้งนั้น
ผีसाงคางแดงอะไรก็ตามเถิด ถ้าเรามีพระไตรสรณคมน์
และศีลธรรมบริสุทธิ์สมบูรณ์แล้ว ทุกอย่างชนะหมดทั้งนั้น
ไม่ต้องหวั่นไหว นอกนั้นก็เป็นมหาเสน่ห์ เป็นมหานิยม เป็น
เครื่องดึงดูด นาค ครุฑ เทพยดาทั้งหลายทั้งปวงเห็นแล้ว
เอ็นตาเอ็นใจ

เทศน์โปรดเทวดา

จากนั้นก็ไปบริเวณที่ ถ้าพระ บ้านตาลเสียน อ. กุดจับ
จ. อุดรธานี ภูเขาภูนั้นก็มีถ้ำอยู่ ๒-๓ ถ้ำ ไปอยู่คนละถ้ำกับ
พระอาจารย์บุญพิน

วันนั้นนั่งภาวนาตั้งแต่หัวค่ำ ราวเที่ยงคืนจิตสงบแล้ว
เกิดแสงสว่างกระจ่างแจ้ง จากนั้นก็มีฝูงเทพบุตรเทพยดา
ลงมาจากภูเขาใหญ่ บัพตาเทวดา รุกขเทวดา รูปร่างใหญ่โต
สวยงาม พุดจาเสียงแข็งแต่ก็ไม่ใช่ลักษณะการด่าว่ากันหรอก
เขามาขอรับพระไตรสรณคมน์ และศีล ๕

ถามว่า “จะรับไปทำไม ?”

เขาก็อว “พวกข้าพเจ้าหมดเกษียณภพชาติที่อยู่บน
ภูเขาใหญ่แล้ว จะได้ไปเกิดยังเมืองมนุษย์อีก เมื่อเห็นท่าน
มาอยู่ที่นี้ ก็ดีใจ เลยมาขอรับพระไตรสรณคมน์และศีล ๕”

เมื่อให้เสร็จแล้ว เขาขอฟังธรรมะ ก็เทศน์ให้ฟังว่า

“พุทธัง สรรระณัง คะตา เสา นะ เต คะมิสสันติ
อะปายะภูมิงฯ

นรชาติหญิงชายทั้งหลาย เมื่อเอาพระพุทธรูป พระธรรม

พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งแล้ว อบายไม่ได้ไป โปนรกไม่ได้ไหม้
สิ้นแสงกับดับขันธแล้ว จะมีแต่สุคติสวรรค์เป็นที่ไปเบื้องหน้า
ได้ชื่อว่า มนุสสธัมโม เป็นผู้มีธรรมเป็นเครื่องกลั่นกรองกิเลส
เป็นผู้มีธรรมเป็นเครื่องล้างบาป และเคราะห์เข็ญ เวรร้าย
นั้นแหละ เป็นของดีเลิศประเสริฐแท้”

เสร็จแล้วเขาก็ลาจากไป เข้าสู่ จ. อุดรธานี มีราวๆ
๑๐๐ คนเห็นจะได้

คืนนั้นนั่งภาวนาทั้งคืนจนถึงรุ่งเช้าแจ้งเป็นวันใหม่
พระอาจารย์บุญพิน ก็มาถามว่า

“เมื่อคืนนี้เทศน์ให้ใครฟัง ?”

“เทศน์ให้เทพบุตร เทพยดา มาจากภูเขายักษ์ เขา
หมดเกษียณภพชาติแล้ว เขามาขอรับพระไตรสรณคมน์และ
ศีล ๕ เขาจะไปเกิดเป็นมนุษย์ที่เมืองอุดรธานีโน่น”

เห็นสาวสวรรค์

ปี ๒๕๐๑ ได้ขึ้นไปภาวนาอยู่ที่ วัดถ้ำกลองเพล อ.หนองบัวลำภู จ.อุดรธานี (ปัจจุบันเป็น อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู) กับหลวงปู่ขาว(อนาลโย) และหลวงปู่หลุย (จันทสโร) ในสมัยนั้น วัดถ้ำกลองเพลยังไม่เจริญไม่สะดวกสบายเหมือนทุกวันนี้ เมื่อไปอยู่ที่นั่น ก็ตั้งใจทำความเพียรไม่ลดละ

เร่งรัดพัฒนาทำความเพียร ด้วยการอดนอนผ่อนอาหารตลอดไตรมาส ๓ เดือน ตั้งใจทำความเพียรอย่างนั้น อยู่มาวันหนึ่งเป็นวันเพ็ญ เมื่อเดินจงกรมเสร็จแล้วก็ไปนั่งภาวนาอยู่ในถ้ำใหญ่ นั่งสมาธิกำหนด พุทโธ เป็นอารมณ์ของสติ ไม่นานจิตก็ว่าง พุทโธ แล้วจิตก็รวมลงสู่ภวังคภพ อันแน่นแฟ้น อุปจารธรรม เกิดขึ้น มีแสงสว่างกระจ่างแจ้ง เกิดขึ้นกลางคืนเหมือนกลางวันสว่างโรยอย่างนั้น

ไม่นานมีฝูงเทพยดาทั้งหลายมีแต่ผู้หญิงล้วนๆ รูปร่างใหญ่โตมโหฬารสวยงามเหมือนพระจันทร์วันเพ็ญ ถือทองแดงและรูปคนละอันลงมาจากฟากฟ้า มาถึงถ้ำแล้วก็เอารูปปักจุดรูปแล้วก็พากันกราบไหว้ กราบที่ ๑ ว่า พุทโธ

หลวงปู่จันทา ถาวโร ๘๙

กราบที่ ๒ ว่า **ธัมโม** กราบที่ ๓ ว่า **สังโฆ** **สรณัง** **คัจฉามิ** เสร็จแล้วก็ทำวัตรเย็น จากนั้นก็สวด **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** **อนัตตลักขณสูตร** และ **อาทิตตปริยายสูตร** ทั้ง ๓ สูตรนี้ เขาเรียกว่า **ราชาธรรม** เป็นธรรมอันยิ่งใหญ่ของศาสนาพุทธ ธรรมทั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นธัมมารวมอยู่ที่นี้ทั้งหมด

เมื่อสวดมนต์เสร็จแล้ว เขาก็นั่งภาวนา นานนะ เป็น ชั่วโมง สองชั่วโมง สามชั่วโมงนะ เรียกร้อยตี สงบตี เมื่อเสร็จแล้วเขาก็กราบ **พุทโธ ธัมโม สังโฆ** แล้วเขาก็จะจากไป จึงได้กำหนดถามเขาว่า

“โยม... มาจากสถานที่ใด ?”

เขาก็ว่า “ท่านอาจารย์ พวกดิฉันมาจากเมืองสวรรคค”

“มาที่นี่เพื่อประโยชน์อะไรหรือโยม ?”

เขาก็ตอบว่า “มาบูชาแก้วทั้ง ๓ ประการนะท่าน”

“บูชาเพื่อประโยชน์อะไร ?”

“เพื่อบำเพ็ญกุศลนะท่าน เพราะแก้วพุทโธ แก้วธัมโม แก้วสังโฆ นั้นเป็นบุญกุศลอันยิ่งใหญ่ในการบูชาด้วยดอกไม้ ธูปเทียนและของหอม”

ถามเขาไปอีกว่า “อยู่บนสวรรคคไม่ได้บำเพ็ญหรือโยม ?”

“ บำเพ็ญอยู่เหมือนกัน แต่ได้รับผลน้อย ไม่ได้มาก เหมือนบำเพ็ญอยู่ในเมืองมนุษย์ ในเมืองมนุษย์ทำน้อยได้มาก ทำมากก็ยิ่งได้มาก เพราะเป็นสถานที่สำหรับบำเพ็ญบุญกุศล จะไปสวรรคคหรือพรหมโลก ก็ต้องมาบำเพ็ญบุญใน

เมืองมนุษย์นี้ก่อน จะไปพระนิพพานพ้นทุกข์จากโลกสงสาร ก็ต้องมาบำเพ็ญบุญในศาสนาพุทธในเมืองมนุษย์นี้เสียก่อน จึงจะได้ นอกนั้นไม่มี”

“นั่นแหละ ในสมัยศาสนาพระพุทธเจ้ากัสสโป ไฉน พวกข้าพเจ้าทั้งหลายเป็นหญิงชาวบ้านชาวเมืองพากัน ประพฤติวัตรปฏิบัติขัดสีแก้วทั้ง ๓ ประการ ให้สว่างไสว รุ่งโรจน์ทั้งกลางวันและกลางคืน ด้วยการเดินจงกรมบูชา แก้ว ยืนภาวนาบูชาแก้ว นั่งสมาธิบูชาแก้วไหว้พระสวดมนต์ บูชาแก้วทั้ง ๓ ดวงนี้ แก้วพุทโธ แก้วธัมโม แก้วสังฆะ ทำอยู่ อย่างนั้นเป็นนิจ ไม่ลดละล้าวนแต่เป็นบุญเป็นกุศลทั้งนั้น ทานการกุศลสิ่งใดที่ให้แก่สมณะชีพราหมณ์นั้น ก็จะกลายเป็นของทิพย์ไปรอคอยอยู่บนสวรรค์หมดทั้งนั้น”

“ฉะนั้น เมื่อพวกข้าพเจ้าไปเกิดบนสวรรค์ ก็มีแต่ความสุขสำราญ เป็นผลมาจากการประพฤติปฏิบัติธรรมกัน มาถึง ๒ หมื่นปี ในสมัยศาสนาพระพุทธเจ้ากัสสโปผู้คน อายุยืน ๒ หมื่นปีนะท่าน”

พวกเทวดาเหล่านั้นก็ล้วนแต่มีรูปร่างสูงใหญ่สวยงาม มีผิวขาวเหลืองแดง ไร้ผมหาว มีสายสร้อยรอบตัว นุ่งผ้ายาว ครึ่งแข้งเหมือนคนโบราณ เวลาเดินก็งาม พุดก็งามอะไรๆ ก็ดูสวยสดงดงามทั้งนั้นเหมือนกับพระจันทร์วันเพ็ญ เมื่อเปรียบเทียบกับมนุษย์แล้วไกลกันเหมือนฟ้ากับดินนะ คุณมนุษย์ เราแล้วเหมือนกับลิง

จากนั้นเขาก็ฝากธรรมะว่า

“ท่านอาจารย์ ขอได้โปรดไปแนะนำพร้าสอนญาติโยมทั้งหลายให้พากันบำเพ็ญ ทาน ศีล ภาวนา บำเพ็ญสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ศีล สมาธิ ปัญญามรรค ๘ โพชฌงค์ ๗ และพากันเดินจงกรม ฝึกจิตอบรมจิต สอนจิต ทรมาณจิต นั่งสมาธิ ยืนภาวนา ฝึกจิต อบรมจิต สอนจิต ให้มันดี นั่นแหละ จะเป็นบุญกุศล อันยิ่งใหญ่เหมือนตั้งที่พวกข้าพเจ้าทำอยู่อย่างนั้น ๒ หมื่นปี เมื่อสิ้นลมแล้ว เหมือนกับว่านอนหลับแล้วก็ตื่นขึ้นฉันนั้น”

“ให้เอาศรัทธาเป็นไม้เท้าและไม้พายนะ ทาน ศีล ภาวนา เป็นเรือขี่ข้ามโอฆสงสารไปพระนิพพาน ภาวนา พุทโธ อัมโม สังโฆ เป็นที่พึ่ง จะพาขึ้นสู่สวรรค์จกนกระทั่งถึงพระนิพพานได้”

เสร็จแล้วเขาก็ลาจากไป ปลิวขึ้นสู่อากาศเหมือนกับ นุ่นต้องลม ปลิวเข้าสู่กลีบเมฆหายไปเลยขณะที่สนทนากันนั้นลิมถามไปว่า พวกเขาเหล่านั้นมาจากสวรรค์ชั้นใด ได้ถามแต่ว่า

“ทำไมจึงมีแต่นางเทพยดา ไม่เห็นมีเทพบุตร?”

เขาก็ตอบว่า “เมื่อครั้งที่พวกข้าพเจ้าเป็นมนุษย์ได้บำเพ็ญทาน ศีล ภาวนา นั้น ไม่มีพวกผู้ชายไปบำเพ็ญด้วย ดังนั้น เมื่อไปเกิดบนสวรรค์จึงไม่มีเทพบุตร”

นั่นแหละ ทำอย่างไร ก็ได้ผลอย่างนั้น รุ่งเข้าไปทำ

กัจฉัตร หลวงปู่ขาว ท่านถามว่า

“เมื่อคืนนี้ภาวนาเห็นอะไรบ้าง ?”

“หลวงปู่ครับ ผมตั้งสัจไว้แล้วว่า จะไม่นอนทั้งกลางวันและกลางคืน เมื่อคืนนี้ ภาวนาแล้วจิตสงบ เห็นสาวสวรรค์ลงมาจากสวรรค์ในราว ๖๐ คน มีรูปร่างสูงใหญ่ สวยงาม ถือทองแดงและธูปลงมากคนละอัน เอามาปักไว้หน้าถ้ำ แล้วก็พากันไหว้พระสวดมนต์ จบแล้วก็นั่งภาวนา เสร็จแล้วก่อนที่เขาจะจากไป ได้ถามเขาว่า มาจากไหน เขาก็ตอบว่า มาจากเมืองสวรรค์”

หลวงปู่ขาว ท่านก็ว่า “ปัจฉิตตัง จะรู้เห็นเฉพาะผู้ปฏิบัติ ใครปฏิบัติผู้นั้นก็จะเห็นเองนะ แต่ถ้าปฏิบัติแล้วจิตไม่สงบก็ไม่เห็น เมื่อจิตสงบลงสู่อุچارธรรมแล้วจะเห็นได้ เพราะจิตเข้าสู่ภพเดียวกับพวกเขาเหล่านั้น”

นั่นแหละ ก็เห็นจริงแจ้งชัดประจักษ์ว่า สวรรค์นั้นมีจริง ถึงแม้จะไม่ได้ไปเห็นเมืองสวรรค์ แต่ก็ได้เห็นนางเทพยดาทั้งหลายเหาะลงมาจากฟ้า ลงมาไหว้พระสวดมนต์และนั่งภาวนา อยู่ที่วัดถ้ำกลองเพลนั้น”

ถวายเป็นชีวิตพรหมจรรย์

จากนั้น สมัยหนึ่งขึ้นไปภาวนาที่ถ้ำผาบึง ซึ่งอยู่ในเขตบริเวณวัดถ้ำกลองเพลนั้นแหละ ภาวนาอยู่ ๗ วัน ๗ คืน โดยไม่นอน ข้าวก็ไม่กิน กินแต่น้ำ เดินจงกรมอย่างหนัก **อานิสงส์ของการเดินจงกรมมี ๕ อย่าง** นะ

๑. เดินจงกรม เพื่อปลุกไฟธาตุให้ลุกขึ้นเผาผลาญอาหารให้ย่อยยับ ช่วยให้การย่อยอาหารดีขึ้น

๒. เดินจงกรม เพื่อปลุกไฟธาตุให้ลุกขึ้นเผาเส้นเลือดลมให้เดินสะดวก ทำให้ร่างกายอบอุ่นดี

๓. เดินจงกรมมากๆ ทำให้อดทนต่อการเดินทางไกล โดยไม่ปวดแข้งปวดขา

๔. ผู้เดินจงกรมนั้น จิตจะสงบลงมาสู่สมาธิได้ และสมาธิของบุคคลผู้นั้นจะไม่เสื่อม มีแต่จะเจริญขึ้น

๕. ผู้เดินจงกรม เมื่อจิตสงบแล้ว จะได้เห็นเทพยดา ถูธูปเทียนมาบูชา

ในวันนั้น เมื่อเดินจงกรมจนจิตสงบแล้วก็ได้เห็นจริงๆ นะ เห็นฝูงเทพยดามานั่งถือธูปเทียนบูชาอยู่เป็นกลุ่มๆ กลุ่มละ

๒-๓ ตอน จึงกำหนดถามไปว่า

“มาทำอะไร ?”

เขาก็ตอบว่า “มาบูชา อนุโมทนาส่วนบุญกับท่าน”

“เออเออ... อยากรู้ก็ตั้งใจเอา”

นั่นแหละ ปีติเกิดขึ้นว่าเรื่งบันเทิงใจดีในวันนั้น เสร็จแล้ว ๔-๕ ทุ่ม ก็เข้าที่ไหว้ พระสวตมณต์อุทิศส่วนบุญเสร็จแล้วก็เข้า ที่นั่งภาวนากำหนดจิตวางพุทโธพับ จิตก็รวมพับลงสู่ภวังคภพ **อุปจาระ** อันแน่นแพ้น นั่นแหละ ในขณะที่นั้นก็ว่าเรื่งบันเทิงดี

ทีนี้ก็มาพิจารณาธาตุขันธ์ น้อมลงสู่ไตรลักษณ์เห็น แจ้งประจักษ์ จนถึงสภาพตายเปื่อยเน่าสาบสูญไม่มีอะไรที่นี้ ก็กำหนดถามผู้รู้ว่

“ธรรมที่ประพฤติมานี้ ได้มาจากอะไรบ้าง ?”

“ โอ้... ก็จวัตรทุกประเภท ปัดกวาดเสนาสนะกุฏิวิหาร ศาลาเป็นบุญทั้งนั้น เป็นมรรคเป็นเครื่องสงณะ ปฏิบัติครูบา อาจารย์ให้อยู่เย็นเป็นสุขก็เป็นมรรคเป็นเครื่องสงทั้งนั้น อดนอนผ่อนอาหารก็เป็นบุญใหญ่ เตินจงกรม ยืนภาวนา ไหว้พระสวตมณต์ก็เป็นบุญทั้งนั้น นั่นแหละ ทำเอาทุกอย่าง ให้มันเป็นมรรคเป็นเครื่องสง”

แล้วก็กำหนดพิจารณาธาตุขันธ์อีกต่อไป เขามีดบาด เทื่อเนื้อออกทั้งหมดเป็นชิ้นๆ เอาไปบูชาแก้ว ๓ ประการ นั่นแหละ จิตรวมใหญ่พิบก็เหลือแต่ผู้รู้กับสติเท่านั้น เมื่อเห็น ผลเกิดขึ้นเป็นเช่นนั้นก็นั่นใจ จึงได้ถวายชีวิตพรหมจรรย์

ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา

นี่แหละ ก่อนที่จะถวายเป็นชีวิตได้ ก็เพราะได้เห็นของจริง เกิดขึ้นลึกซึ้งอัศจรรย์ นั่นแหละ ก็เลยถวายเป็นชีวิตเพศพรหมจรรย์ตั้งแต่วันนั้น ไม่กลับโลกอีก นี่ข้อสำคัญมันหมายถึง

คือนั่น นั่งภาวนาคืนยังรุ่ง ตอนเข้ามาทำกิจวัตร

หลวงปู่ขาว ท่านถามว่า

“ทา... พันทุกข์หรือยัง ? ผมเข้าใจว่าท่านพันทุกข์แล้วนะ เพราะเห็นท่านนั่งภาวนาแล้วมีรัศมีรุ่งโรจน์คือนั่งรุ่งนะท่าน”

“โอ... ยังหรือครับหลวงปู่ แต่ว่าตั้งแต่ผมบำเพ็ญความเพียรกับหลวงปู่มาหลายปีแล้ว รู้สึกว่าเมื่อคืนนี้จะสำคัญที่สุดกว่าทุกคืนนะ จิตรวมลงเห็นธรรม โอ... น่าเลื่อมใส แปลกประหลาดใจ จนถวายเป็นชีวิตพรหมจรรย์ได้ไม่หวั่นไหวทั้งนั้น ไม่กลับโลกอีกแล้ว”

แต่ก่อนจิตยังไม่สงบ ผิกยังไม่ทันได้ก็ไม่เห็น เมื่อจิตผิกได้สงบลงไปมันก็เห็นเป็นอย่างนั้น เปรต ผี ช้าง เสือ ยักษ์ ไชโยหิ มีอยู่ ผิกกองกอยสะมอยดง ร้องสนั่นหวั่นไหว คำมาแล้วก็ไม่เห็นว่าเป็นอะไร จิตสงบลงไปเป็นครั้งๆ แหม...ฝูงรุกขเทวดา ภูมเทวดา ปัทมาเทวดา อากาศเทวดานั้น หึงชายจุดธูปเทียนบูชาอยู่เป็นกลุ่มๆ สาธุการส่วนบุญสนั่นหวั่นไหว

ที่นี้เราผิกอบรมตนได้แล้ว เปรียบเสมือนดอกไม้มีกลิ่นหอม แมลงภู่ผึ้งมาตอมเอาเกสรไปทำรวงรัง นั่นแหละ

ฝูงเทพบุตร เทพยดาทั้งหลายเหล่านั้น เปรียบเหมือนแมลงภู่
ผึ้ง มาสาธุการส่วนบุญ จุดธูปเทียนบูชา นี่มันก็เห็นอานิสงส์
ที่ประพฤติปฏิบัติมาอย่างนั้น แล้วก็มีกำลังใจมาตลอดจนถึง
ทุกวันนี้

บุพเพชาติปางก่อน

ในตอนเย็นวันหนึ่งนั่งแปล ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร จนจบแล้วก็เข้าที่ไหว้พระสวดมนต์อุทิศส่วนบุญ จากนั้นก็นั่งภาวนา วันนั้นจิตรวมใหญ่ พอจิตสงบลงก็มีแสงสว่าง กระจางแจ้งเกิดขึ้น แล้วพระธรรมก็ยกเพชฌัญชี่มาให้เห็น ยืนอยู่ตรงหน้า แหมรูปร่างสวยงาม แต่ไม่ใหญ่โตนะ มีขนาดเท่ากับปัจจุบันนี้แหละ แล้วพระธรรมก็พูดขึ้นว่า

“นี่แหละ สมบัติของท่าน ยกเอามาให้คุณเป็นสมบัติที่ดี ตั้งแต่ชาติปางก่อนโน้น สมัยศาสนาของพระพุทธเจ้าสิขี ก่อนพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน ขึ้นไปอีก ๕ พระองค์นั่นแหละ ท่านได้บวชในศาสนาของพระพุทธเจ้าองค์นั้นตั้งแต่เป็นเณร ไปตลอดจนถึงวันตาย นั่นแหละไม่หวั่นไหวในเรื่องโลกสงสาร พอใจใฝ่ฝันในการทำดี เพราะเป้าหมายในภพชาติสังขาร ที่ได้ไปอบายเสียเป็นส่วนมาก ได้มีโอกาสทำคุณงามความดี เพียงชาติเดียวเท่านั้น และก็ได้อบรมกายถวายชีวิตรักษา เพศพรหมจรรย์ไว้ บวชจนตลอดชีวิต ไม่สึกไปสร้างโลก ไม่

ห้วนไหวในเรื่องกิเลสทั้งนั้น จนกระทั่งได้เอาผ้าเหลืองห่อร่างเข้ากองไฟไปเลยนะในชาตินั้น นั่นแหละ เป็นปัจจัยใหญ่ที่ชาตินั้นได้บวชทำคุณงามความดีไว้ ได้ศึกษาพุทธวจนะฝังไว้ที่ใจ ไม่สาบสูญหายไปไหนหรอก มาชาตินี้ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เรียนหนังสือก็ตามที แต่คุณงามความดีที่ได้ทำไว้ก็ตกลงตาลให้ได้มาบวชอีก ถ้าชาตินั้นไม่ได้บวช มาชาตินี้ก็ไม่ได้อบวชนะ”

ทีนี้ก็กำหนดถามพระธรรมต่อไปว่า “ชาตินี้ภพนี้จะไปพระนิพพานตามพระพุทธเจ้าได้ไหม ?”

“แล้วแต่เหตุปัจจัยนะ”

“อะไรคือเหตุ อะไร คือปัจจัย ?”

“เหตุ ก็ได้แก่ การประพฤติปฏิบัติสมถกรรมฐาน วิปัสสนา กรรมฐาน เติบ ยืน นั่ง พิจารณาธาตุขันธ์น้อยลงสู่ไตรลักษณ์เห็นแจ้งประจักษ์อย่างนั้น นี้เรียกว่า การประกอบเหตุดี”

“ปัจจัย ได้แก่ บุญกุศลแต่ชาติปางก่อนนั่น ถ้ามันสมดุลงันแล้วก็ไปได้ บุญกุศลนั้นจะเป็นเครื่องตัดกระแสของสงสารไปได้”

“ถ้าปัจจัยเต็มแล้ว แต่ขาดเหตุผล ก็ไปไม่ได้ หรือว่าเหตุพร้อมแล้ว แต่ขาดปัจจัย ก็ไปไม่ได้เช่นกัน ฉะนั้น มันต้องพร้อมมูลทั้งสองอย่างมันจึงจะไปได้ นั่นแหละ ไม่ต้องสงสัย”

“แต่ถึงจะไปได้หรือไม่ได้ก็ตามที ก็อย่าได้ห้วนไหวใน

การประพฤติปฏิบัติศาสนธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าไม่ว่า
จะทำน้อยหรือมากก็เป็นบุญเป็นกุศลเป็นนิสสัยเป็นปัจจัยทั้งนั้น”

นั่นแหละ พระธรรมพูดขึ้นมาอย่างนั้นแล้วก็ดับสูญไป
ถ้ามีผู้ถามว่า “อยากจะสึกไปสร้างโลกกับเขาอีก
หรือไม่?”

“โอ้... อย่าคิดเสียเลย เสียเวลาภาวนา ชาติก่อนเคย
เป็นมาอย่างไร ชาตินี้ก็จะเป็นอย่างนั้น ในชาติปางก่อน เคย
บวชอยู่จนตายในเพศพรหมจรรย์ห้ามเข้ากองไฟไปเลยชาตินี้
ก็จะไปอย่างนั้น”

เห็นพระเถรอยากสึก มาขอสึก แล้วก็รู้สึกใจหายนะ
ใจร้อน สงสารเมตตา เพราะอินทรีย์อ่อน บารมีธรรมอ่อนสติ
ปัญญาอ่อน ตัณห์กุศลสงสารกระแสแห่งความทุกข์ไม่ได้ก็ไป
ตามเวรตามกรรมเกิด ไม่ว่าจะกิน พอหันกลับมามองเพศ
พรหมจรรย์แล้ว ก็รู้สึกเย็นตาเย็นใจนะ ใจสบาย นี่เป็นเพราะ
ปัจจัยเก่าสร้างสมมาอย่างนั้น

จากนั้นจิตก็รวมอีก พระธรรมก็ยกบุพเพชาติมาให้
เห็นอีก เป็นจระเข้ใหญ่นอนอยู่ในถ้ำ จึงถามว่า

“นี่คืออะไร?”

“นี่แหละ ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ ชาตภพของ
ท่านที่เป็นมาแต่ชาติปางก่อนโน้น”

“เป็นอย่างนี้ก็เป็นหรือ?”

“เป็น”

“เพราะเหตุใดจึงเป็น ?”

“เพราะกสินกินยาพิษ ความโลภ โกรธ หลงนั้นคือ ยาพิษใหญ่ฉาบทาจิตใจไว้ ไม่มีที่พึ่ง คือ พุทโธ ธัมโม สังฆโม และ ศีลธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ดังนั้น เมื่อตายแล้ว จึงไปเสวยภพชาติเป็นจระเข้”

“นานเท่าใด ?”

“โอ้...เป็นแสนๆ ชาติของท่าน”

“เพราะเหตุใดจึงนาน ?”

“เพราะไปเกิดเป็นจระเข้ใหญ่อาศัยอยู่ในห้วยหนอง คลองบึงกว้างใหญ่ สัตว์ตัวเมียก็มาก ดังนั้น จึงไปติดใน กิเลสกำมัตถุกาม อาหารก็ไม่อดไม่อยาก อยู่กินสนุกสนาน นั้นแหละโลกคือหมู่มสัตว์ถึงจะไปเกิดเป็นภพชาติใดถ้ากิเลส กับกรรมนั้นครอบครองหัวใจแล้ว ก็จะชักพาหลอกลวง ติดหลงยึดอยู่ในภพชาตินั้นๆ ไม่รู้จักเบื่อหน่าย ดังนั้น กว่า จะเปลี่ยนชาติภพมาได้จึงนานแสนนาน”

จากนั้นพระธรรมยกบุพเพชาติขึ้นมาอีกเป็น ตะขบ ใหญ่วิ่งเข้ามา ร้องว่า อัด...ๆ...ๆ

“นี่คืออะไร?”

“นี่แหละ บุพเพชาติปางก่อนที่ท่านได้เสวยมาแล้ว”

“โอ้... ตะขบก็เป็นหรือ ?”

“เป็น”

“เพราะเหตุใดจึงเป็น ?”

“เพราะกลืนกินยาพิษนั้นแหละ ยาพิษ คือโลก โกรธ
หลง และไม่มี พุทโธ อัมโม สังฆो อยู่ที่ดวงจิต”

“นานเท่าใด ?”

“เป็นแสนๆ ปีนะท่าน”

โอ้...เห็นแล้วก็สลดสังเวชใจจนน้ำตาไหล

จากนั้นก็เกิดเป็นภาพงูใหญ่วิ่งเข้ามา ร้องว่า

“วิริเยนะ ทุกขะมัจเจติ”

นี่แหละ ภพชาติปางก่อนยกมาสอนให้ดู ก็ได้ความ
สังเวชสลดใจ เพราะมันตายสาบสูญหมดเสียสิ้น พอตายแล้ว
ดวงจิตออกจากร่างไปไหน ไปเกิดเป็นหมี มีครอบครัว มีบุตร
มีภรรยา มีบุตร ๒ ให้ภรรยาเลี้ยงดูบุตร ส่วนตัวเองออกไป
หาอาหารผลไม้และรวงผึ้งมาเลี้ยงทุกวัน

อยู่มาวันหนึ่งมีเสือโคร่งมากัดกินบุตร กลับมาเห็น
พอดี ก็กัดกันเล่นนะ

ลูกก็ตาย มึงก็ตาย นั้นแหละ ตายจากหมีแล้วไปไหน
ดวงจิตออกจากร่าง ไปเกิดเป็นหมูตัวใหญ่

ผู้ชนะย่อมแพ้ ผู้แพ้ย่อมก่อเวร นั้นแหละ เมื่อไปเห็น
ก็กัดกันอีก เขาก็ตาย เราก็ตาย

ดวงจิตออกจากร่างหมูแล้วไปไหน เหลือบไปเห็นลิง
อยู่บนยอดไม้ โอ้...ไปเกิดเป็นลิงดีกว่า จะได้พ้นจากปากเสือ
ก็เลยไปเข้าห้องลิง

เกิดมาเป็นลิงมาหากินผลหมากรากไม้ตามต้นไม้ ก็

เลยพ้นจากปากเสือไปได้ ขณะนั้นพ่อแม่เที่ยวไปตามชายเขา ไปเห็นวัดแห่งหนึ่งเป็นวัดพระกรรมฐาน ตั้งอยู่กลางภูเขา ล้ำเนาไพร พ่อแม่ก็เลยพาไปฟังธรรมะ

พระก็เทศน์ว่า **“โย จะ ปุคคะโลฯ”** บุคคลทั้งหลาย ทั้งมนุษย์และสัตว์เดรัจฉานก็ดี เมื่อมาเอาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และศีลธรรมเป็นเครื่องประดับเป็นเครื่องล้างบาป แล้ว อบายไม่ได้ไป โพนรอกไม่ได้ไหม สิ้นแสนกับดับขันธ์ แล้ว จะมีพระนิพพานเป็นที่ไปเบื้องหน้า”

พ่อแม่ก็เลื่อมใส อยากเปลี่ยนภพชาติ ก็เลยไปศึกษากับพระที่เป็นหัวหน้าว่า

“ข้าพเจ้าเป็นลิงจะปฏิบัติธรรมได้ไหม ?”

“ได้ ...ไม่เป็นไร ไม่เลือกชาติชั้นวรรณะหรืออก มนุษย์ ทำได้ สัตว์ก็ทำได้”

พ่อแม่ก็เลยพาไปรับพระไตรสรณคมน์ และศีล ๕ เสร็จแล้วพระก็บอกว่า

“ลิง... พวกแกขึ้นต้นไม้ได้เร็ว ผลไม้สุกมีอยู่เต็มป่านั้น ไปเก็บเอามาไว้ใส่บาตรพระกับโยมมนุษย์ทั้งหลาย เขา พวกใบไม้ที่กินเป็นอาหารได้ก็ไปเก็บมาไว้ทำทาน”

ก็เลยทำอยู่อย่างนั้น เพราะอยากเปลี่ยนภพชาติ ได้ผลไม้มาลูกไหนที่ไม่สวยไม่ดีก็เก็บไว้กินเอง ส่วนลูกที่ดี และสวยงามเก็บไว้ใส่บาตรพระบำเพ็ญบุญ จากนั้นก็เข้าป่า หาหัวเผือกหัวมัน ต้มถวายพระ บำเพ็ญบุญเช่นนั้นเรื่อยมา

ต่อมามีอุบาสิกาคคนหนึ่งเป็นหัวหน้าเพื่อน มีรูปร่างใหญ่โตมโหฬาร มีเสียงกังวาน เห็นแล้วก็ชอบใจ เพราะเขาเป็นสัมมาทิฐิ บำเพ็ญบุญกุศลวัตรไม่ลดละ ก็คิดในใจว่า ถ้าเราสิ้นลมจากสิ่ง เราจะไปเข้าห้องอุบาสิกาคคนนี้

พอดีอายุสังขารร่วงโรยหมดสิ้นลงก็สิ้นลม ขณะนั้นสติปัญญาตามจิตทันอยู่ ด้วยความห่วงใยอาลัย เมื่อจิตออกจากร่างสิงก็ไปเข้าห้องอุบาสิกาคคนนั้น พอครบ ๑๐ เดือนก็คลอตออกมา

โอ้...เราเปลี่ยนภพชาติได้แล้ว เพราะเราทำคุณงามความดีกับพระกับมนุษย์ อำนาจของพระไตรสรณคมน์และศีล ๕ รักษาไว้ไม่ให้ไปอบาย และทำให้เปลี่ยนภพชาติมาเป็นมนุษย์ได้

พออายุได้ ๗ ปี พ่อแม่ก็เลยให้บวช เพราะเห็นเป็นคนว่องไวดี คงจะศึกษาเล่าเรียนดี พ่อแม่ก็พาไปถวายพระกรรมฐาน ผู้เป็นหัวหน้าพระกรรมฐานนั้นก็ว่า

โอ้...ลูกรัก เมื่อชาติก่อนเจ้าเป็นสิงหนะ มาทำคุณงามความดีกับมนุษย์ที่นี่ ก็เลยได้เปลี่ยนภพชาติจากสิงไปเป็นมนุษย์ ก็ดีแล้ว ฉะนั้น บวชเป็นเณรเสียเลย”

พอบวชแล้ว ก็ตั้งใจศึกษาพุทธวจนะได้คล่องแคล่วดี จากนั้นก็เทศนาสั่งสอนมนุษย์ทั้งหลายให้บำเพ็ญ **ทาน ศีล ภาวนา พุทโธ ธัมโม สังฆโม** ไม่ลดละ ตราบจนสิ้นชีวิตสังขารรวมที่อุบัติเป็นพระด้วย ๑๐๐ กว่าปีนั้นแหละดับขันธแล้ว

ก็มีความเบิกบานสำราญใจดี นี่เป็นปฐมเหตุของการสร้าง
คุณงามความดี

เรื่องบุพเพชาติแต่ปางก่อน ก็ได้เห็นเพียงแค่นั้น
นั่นแหละ ตอนแรกเป็นลิง เปลี่ยนจากลิงมาเป็นมนุษย์ทำ
คุณงามความดีสูงสุดมาเป็นระยะๆ อันนี้จึงได้ชื่อว่า

ธัมโม หะเว รักษะติ ธัมมะจาริง ผู้ประพฤติธรรม
ธรรมย่อมรักษาไม่ให้ตกไปในโลกที่ชั่ว

ธัมโม สัจฉินโน สุขะมาวะหาติ ธรรมที่ประพฤติดีแล้ว
นำสุขมาให้

เมื่อเห็นจริงเช่นนี้แล้วก็สิ้นสงสัย ในโลกทั้งสาม
(กามโลก รูปโลก อรูปโลก) นี้ ไม่มีสิ่งใดหรอกที่จะเป็นที่พึง
อันเอก นอกจาก **พุทธโธ ธัมโม สังฆ** และศีลธรรมคำสอน
ของพระพุทธเจ้า เท่านั้น นั่นแหละ ได้ประพฤติวัตรปฏิบัติมา
อย่างนี้

ฉะนั้น ทุกท่านเมื่อได้ยินได้ฟังแล้วจงโอปนยโก น้อม
ไว้ที่ใจใคร่ในธรรมะ นำประพฤติวัตรปฏิบัติตามธรรมะคำสอน
ของพระพุทธเจ้าให้จงได้ สะสมบุญกุศลใส่ตนไว้อยู่ทุกเมื่อ
อย่าได้ประมาทว่าบุญกุศลเล็กน้อยเมื่อไหร่จะให้ผล เมื่อ
หมั่นสะสมไว้ทีละเล็กทีละน้อย ก็ย่อมให้ผลใหญ่เบื้องหน้า
อุปมาเหมือนอย่างบุคคลอยากได้น้ำฝนและน้ำค้าง ก็เอาโอ่ง
อ่างกระถางไปตั้งไว้ในที่กลางแจ้ง ก็ย่อมเต็มด้วยน้ำค้าง
และน้ำฝนที่หยดลงมาทีละหยดๆ อันนี้ฉันใด ประชาชนทั้ง

หลายผู้ฉลาดในการสะสมบุญกุศลใส่ตนไว้ ก็ยอมเป็นเหตุ
นำมาซึ่งความสุขความเจริญทุกทิวาราตรีกาล ตั้งน้ำในคงคา
วาริไหลลงมาสู่ท้องมหาสมุทรไม่รู้หยุดรู้หย่อน ทั้งกลางวัน
และกลางคืน อันนี้ฉันใด กุศลผลบุญก็มีอุปไมย ฉะนั้น

ตั้งครั่งพุทธกาลโน้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้
ทรงตรัสเทศนาแก่ อนาถปิณฑิกะเศรษฐีว่า

“**เอสา เทวะมनुสสานัง นิธิ** ดูก่อนมหาบดีเศรษฐี
ขุมทองกองบุญกองกุศล อันมนุษย์และเทวดาทั้งหลายที่
สะสมอบรมใส่ตนไว้เต็มเปี่ยมแล้วนั้น แม้จะปรารถนาใดๆ
มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ นิพพานสมบัติ และทุนสาร
สมบัติใดนั้น ก็จะสามารถได้ นอกจากนั้นจะเป็นสะพานไต่เต้า
เข้าสู่มรรคผลนิพพาน ข้ามเสียซึ่งอำนาจของมารอันธพาล
น้อยใหญ่”

นั่นแหละ ต่อแต่นั้นไปขอให้ตั้งใจประพฤติวัตรอยู่
เป็นนิจ พุทโธ ธัมโม สังฆโม วัตร เป็นเครื่องปิดอบายนายะโก
เป็นผู้นำโลกออกจากหมู่มืดัวไปถึงพระนิพพานได้ บุญกุศล
น้อยใหญ่สะสมให้มีขึ้นซึ่ง ทาน ศีล ภาวนา บำเพ็ญศีล
สมาธิ ปัญญา วัตร มรรค ๘ โพชฌงค์ ๗ สมณะ วิปัสสนา
เป็นเครื่องกลั่นกรองกิเลสอย่างหยาบ อย่างกลาง และอย่าง
ละเอียด ให้ขาดจากใจ ทำความเห็นให้เป็นผู้ไม่มีภัยและ
เวร เป็นเหตุขยี้ใจให้ได้ดีมรสของความสงบโดยลำดับ นับว่า
เป็นผู้ทำชีวิตให้เป็นไปด้วยประโยชน์สุขด้วยความเห็นที่ดี

เรียกว่า สัมมาทิฏฐิ ในองค์มรรค อันเป็นเครื่องยังมารและ
เสนามารให้ลุ่มหลงและเป็นที่ไม่ค้นพบแห่งพญามัจจุราช อัน
บุคคลที่มีสัมมาปฏิบัติเช่นนี้ ได้ชื่อว่า เป็นผู้ยังคุณสมบัติ
อันดีเลิศ คือ บุญกุศลมรรคผลธรรมวิเศษให้เจริญตามกาล
และชั้นแห่งวัย แม้กาลเวลาจะล่วงไปมากเท่าไร คุณงาม
ความดีก็เจริญตามกาลไปเช่นนั้น ถึงแม้จะมีชีวิตเป็นอยู่
เพียงวันเดียว สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงตรัส
เรียกว่า ผู้มีราตรีเดียวอันเจริญแล้ว **อะโมฆันตัสสะ ชิวิตัง**
ความเป็นอยู่ของบุคคลนั้นไม่เปล่าประโยชน์เลย

อวสานแห่งการพรรณนาเรื่อง “**ธรรมพเนจร**” ตั้งแต่
ต้นจนอวสาน ก็พอเป็นเครื่องเตือนจิตใจของท่านผู้ใคร่
ธรรมทั้งหลายก็สมควรแก่กาลเวลา ขอยุติไว้แต่เพียงนี้

พุทธานุภาเวนะ อัมมานุภาเวนะ สังฆานุภาเวนะ
ขอเดชาานุภาพแห่งคุณพระพุทธรเจ้า พระธรรม พระสงฆ์
จงเป็นปฏิภาณุบายบำบัดเสียซึ่งอุปัทวันตรายทั้งหลาย ทั้งปวง
ขอให้พวกท่านทั้งหลายจงได้ประสบแต่ความสุข ความเจริญ
ทุกทิวาราตรีกาลเทอญ

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้แล.

ธรรมปฏิบัติ

โดย

พระอาจารย์จันทา ถาวโร

เทศนาอบรมพระภิกษุและสามเณรที่มาจำพรรษา

ณ สำนักสงฆ์วัดป่าเขาน้อย

เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๓

อาร์มภกตา

...อันธรรมะนั้นมีมากมายถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นตรี
ย่อยย่อลงมาได้แก่ มรรค ๘ ย่นมรรค ๘ ลงมาเหลือ ๓ ได้แก่
ศีล สมาธิ ปัญญา ย่นจาก ๓ เหลือ ๒ ได้แก่ สมถกรรมฐาน
และ วิปัสสนากรรมฐาน...

...การศึกษาธรรมะนั้นมีทั้ง ปรัชญา ปฏิบัติ และ ปฏิเวธ-
ธรรมซึ่งเปรียบเทียบกันไม่ได้ ปรัชญานั้นเปรียบเทียบเหมือนกับ
รากเหง้าของต้นไม้ ส่วนการปฏิบัติเปรียบเทียบเหมือนกับลำต้น
และปฏิเวธธรรมนั้นเปรียบเทียบเหมือนกับผลไม้

ขั้นต้นก็ต้องศึกษาปรัชญาจากครูบาอาจารย์บ้าง จาก
ท่านผู้รู้บ้างจากตำรับตำราบ้าง . เมื่อรู้แล้วก็ต้องลงมือปฏิบัติ
เมื่อปฏิบัติแล้วปฏิเวธธรรมจึงเกิดขึ้น จะมากหรือน้อยจะ
เร็วหรือช้าก็แล้วแต่เหตุคือการกระทำนั้นๆ...

...ที่นี้ “การปฏิบัติธรรม” หรือ “ธรรมปฏิบัติ” นั้นทำ
อย่างไรเดินจงกรมทำอย่างไร ยืนภาวนาทำอย่างไร นั่งสมาธิ
ทำอย่างไร ก็ไม่รู้ ฉะนั้นวันนี้ก็จะเทศนาให้ฟัง...

ความรู้คือแสงเทียน ความเพียรคือเข็มทิศ สู้ชะอย่าง
ความหวังยังมี สู้ประพฤติ สู้ปฏิบัติ สู้กระทำ เอาให้ได้
ความหวังของเราอะไรเล่า หวังอยากรู้ธรรมะของจริง หวัง
อยากพ้นไปจากกิเลสข้าศึกใหญ่ หวังอยากรู้ธรรม เห็นธรรม
เราต้องสู้นี้แหละสู้อื่นหมิ่นแสน ยังไม่เลิศประเสริฐเท่ารู้ตน
พระพุทธเจ้าท่านสอนให้รู้ตนเอง

ธรรมปฏิบัติ
โดย
พระอาจารย์จันทา ถาวโร

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ขอนอบน้อมแต่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมา
สัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น กับทั้งพระธรรมและพระอริยสงฆ์
สาวกเจ้าทั้งหลายซึ่งเป็นเจ้าของศาสนาธรรมะวินัยไตรสิกขา
น้อยใหญ่ บัดนี้ฝูงข้าฯ ทั้งหลาย ขอวิสัยนาธรรมะคำสอน
ของพระพุทธเจ้านั้น เพื่อว่าจะรู้ว่าข้อวัตรปฏิบัติในการดำเนิน
ธรรมปฏิบัติ เรื่อง สมถกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อ
เป็นทางเดินเข้าสู่ความสงบ หวังความพ้นทุกข์

สมถกรรมฐาน

การเจริญสมถกรรมฐานนั้นมี ๔ วิธีการคือ

๑. การเดินจงกรม การเดินจงกรมเจริญสมถกรรมฐาน
ต้องทำทางเดินจงกรมไปตามแนวทิศตะวันออกและตะวันตก
เพราะพระพุทธเจ้าเมื่อพระองค์จะประสูติจากครรภ์มารดา
นั้นปรากฏชื่อเสียงเรียงนามกว่าทำให้โลกสะท้านหวั่นไหว
เมื่อพระแม่เจ้าประชวรหนักแล้วก็ออกเดินทางจะไปคลอด

ที่กรุงเทพมหานคร พอไปถึงระหว่างครึ่งกลาง ๒ ประเทศนั้น (กรุงเทพมหานครกับกรุงกบิลพัสดุ์) ก็เลยประชวรหนัก จึงได้รับสั่งให้เสนาอำมาตย์ราชมนตรีทั้งหลายจัดแจงเสนาสถานนั้นๆ เสร็จแล้วดอกมณฑาทกจากสวรรค์ ๗ ดอกมารองต่อหน้า แม่เจ้าก็ยื่นเอามือแขนกึ่งของต้นรัง หันหน้าสู่ทิศตะวันออก เมื่อพระพุทเจ้าคลอดจากครรภ์พระมารดานั้น ไม่มีรกติดออกมาด้วยเพราะอำนาจบุญบารมีนั้น คลอดโดยเอาขาทั้งสองออกมาก่อนแล้วก็ยืนอยู่บนดอกมณฑาทันนั้น ยืนแล้วก็เดินไป ๗ ก้าวพอถึงก้าวที่ ๗ ยกมือขึ้นแล้วกล่าวว่า **“อัคโคหะมัสมิ โล กัสมิง”** แปลว่าเราจะใหญ่ เป็นศาสดาเอกในโลกทั้งสามยุคนี้สมัยนี้เต็มแล้วอินทริย์ธรรมบารมีธรรมเต็มแล้วสะสมมาเพื่อว่าตรัสรู้อุตรสัมมาสัมโพธิญาณ รื้อสัตว์ชนสัตว์ออกจากวิภูฏทุกข์ไปถึงปรมัตถสุข คือ พระนิพพานเป็นที่แล้ว

นั่นแหละเสร็จแล้วเสนาอำมาตย์ ญาติกาวงศ์ ทั้งหลายก็รีบรุดมา เทพยดาอินทร์ ก็โปรยดอกไม้ทิพย์หอมชื่นชื่นใจหอมหวานชวนใจ โปรยหลังน้ำทิพย์ สถานที่นั่นก็รุ่งเรืองบันเทิงดี ในขณะนั้นสะท้านหัวนโหว

นั่นแหละที่นี้เราจะเดินจงกรม บูชาพระพุท พระธรรม พระสงฆ์เอาบุญ เดินจงกรมฝึกจิต อบรมจิต สอนจิต ทรมาณจิต เดินจงกรมบำเพ็ญบมอินทริย์

สัทธาอินทริย์ วิริยะอินทริย์ สติอินทริย์ สมาธิอินทริย์

ปัญญาอินทรีย์ ทั้ง ๕ นั้น เป็นเครื่องตัดดวงเอาซึ่งมรรคผล
ธรรมวิเศษและเป็นการบำเพ็ญบุญกุศลวัตรให้เกิดขึ้นพร้อม
ในระยะสั้น

ที่นี้จิตเราทุกท่านน้อยใหญ่พระเถรเถนชือบาสก
อุบาสิกาก็ดีเป็น **จิตตสัตตวะ**

สัตตวะ แปลว่า เป็นผู้เกี่ยวข้องอยู่ด้วยความอยาก
และความหลงท่องเที่ยวเกิดแก่เจ็บตายภพน้อยภพใหญ่ มีแต่
ความอยากความหลงนั้นครอบงำรังรัดตรึงตราดวงจิตไว้กับ
โลกทั้งสามไม่มีวันจบสิ้นได้

นั่นแหละที่นี้เราจะ เดินจงกรม บูชาพระพุทฺธ พระ
ธรรม พระสงฆ์ เป็นบุญเป็นกุศล และเดินจงกรมบูชาผู้
บังเกิดเกล้าบิดามารดานั้น คือ ผู้บังเกิดเกล้า สมบัติตัวของ
เรานี้ได้มาจากท่านนั่นแหละ จึงต้องการบำเพ็ญบูชาผู้มีคุณ
ทั้งหลาย

ต่อแต่นั้นก็กำหนดทางเดินจงกรมจะสั้นหรือยาวก็
ให้เป็นไปตามทิศตะวันออกและตะวันตก ที่นี้เมื่อเข้าสู่ทาง
เดินจงกรมแล้วก็ตั้งสัตย์ไว้ จะเดินนานเท่าไร สำหรับ
ฆราวาสญาติโยมผู้มีภาระกิจมากอาจจะทำ ๑๕ นาที หรือ ๓๐
นาที แล้วแต่จะทำได้ ส่วนพระเถรเอาชั่วโมงเป็นเกณฑ์
ตั้ง **สติ** ไว้ให้ดี มี **สัมปชัญญะ** รอบรู้ รู้รอบวิธียของจิตนั้น
อย่าให้มันไปกินอารมณ์ของโลก **อติตารมณ** อารมณ์ที่
ล่วงมาแล้ว ก็ปล่อยวาง **อนาคตารมณ** อนาคตก็ปล่อยวาง

เอาปัจจุบันธรรมกำหนด มือซ้ายวางไว้ใต้พกผ้า มือขวาทับมือซ้าย ก้าวขวาว่า **พุทโธ** ก้าวซ้ายว่า **ธัมโม** ก้าวขวาว่า **สังโฆ** ไม่ให้เดินเร็วไม่ให้เดินช้า เดินพอหมดระยะก้าวขาของตัวเอง นั้นแหละ ไปถึงสุดทางเดินจงกรมทางโน้น ทิศตะวันออกก็เวียนขวา (หมุนตัวกลับทางขวามือ) เพราะเกศาของพระพุทธานั้นเวียนขวา

รอบที่ ๒ ก็บริกรรม **พุทโธ ธัมโม สังโฆ** นึกในใจไม่ต้องออกเสียงพูดหรอก มาถึงสุดทางเดินจงกรมทางทิศตะวันตกก็เวียนขวา ให้มีสติรู้ระลึกพร้อมอยู่กับสัมปชัญญะเป็น **เจตสิกธรรม** ประคองดวงจิตไว้ไม่ให้อกุศลกรรมเข้าครอบงำ

ต่อแต่นั้นเมื่อหมดรอบที่ ๓ แล้วขึ้นรอบที่ ๔ ให้หยุดเอาอารมณ์เดียว คือ ก้าวขวาว่า **พุท** ก้าวซ้ายว่า **โธ** ไม่ให้เดินเร็วไม่ให้เดินช้า เดินพอหมดระยะก้าวขาของตัวเอง นั้นแหละมี **สติ** กำกับังจิตอยู่ทุกระยะ มี **สัมปชัญญะ** รู้รอบรอบรู้ตามวิถีจิตอยู่ทุกระยะไม่ลดละ อย่าเพิ่งสงจิตไปอื่น

การเดินจงกรมนี้ เป็นการเดินจงกรมเพื่อปลุกไฟธาตุให้ลุกขึ้นเผาภายในให้อบอุ่น ปลุกไฟธาตุให้ลุกขึ้นเผาเส้นเลือดเส้นลมให้กระจายไปทั่วกายดี ร่างกายนั้นถูกไฟธาตุเผาแล้วอบอุ่นสดชื่นดีก็ไม่เกิดโรคไม่เกิดภัย

ผู้ที่เดินจงกรมได้นานนั้น แม้เทวดาทั้งหลายก็สาธุการ ส่วนบุญนั้น จะเข้านั่งสมาธิจิตก็สงบได้เร็ว เพราะการเดิน

จงกรมนั้นเป็นตะปะเครื่องแพดเผาเสียดซึ่งกิเลสทุกประเภท
น้อยใหญ่ได้

อันนั้นแหละคือ **การเจริญสมถกรรมฐาน** ด้วยการ
เดินจงกรม เพื่อบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

๒. การยืนภาวนา เมื่อเดินจงกรมครบกำหนดชั่วโมง
แล้ว ที่นี้ก็มายืนอยู่ที่ศตะวันตกหันหน้าสู่ทิศตะวันออกนี้
เป็นวาระที่ ๒ คือ **การยืนภาวนา** กำหนดเวลา ๓๐ นาที เป็น
เกณฑ์ ยืนภาวนาบริกรรมพุทโธกรรมฐานเป็นอารมณ์ของ
สติ หายใจเข้าว่า **พุท** หายใจออกว่า **โธ** อยู่กับอานาปานสติ
นั้นแหละ การยืนภาวนา หายใจเข้าว่า **พุท** ออกว่า **โธ** นี่เป็น
การเจริญสมถกรรมฐาน ในวาระ **ยืนภาวนา** บูชาพระพุทธ
พระธรรม และพระสงฆ์ อันนี้แหละน้อมเอาพระพุทธ พระ
ธรรม พระสงฆ์ มาไว้เป็นสัมพันธมิตระของจิตใจ

เมื่อเราอยู่กับปราชญ์ ยอดปราชญ์กรรมฐานเอก คือ
พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ นั้นเป็นพระกรรมฐานเอก
ในโลกทั้งสาม ฉลาดแหลมลึกทุกสิ่งอย่าง ไม่มีมนุษย์ นาค
ครุฑ อินทร์ พรหม โลกทั้งสามที่ไหนจะเสมอเหมือน นั้น
แหละปราชญ์ทั้งสามจะบันดาลนำจิตเข้าสู่ความสงบได้ แล้ว
จะบันดาลให้เกิดปัญญาวิชาความรู้ และจะบันดาลให้เกิด
มรรคผลธรรมวิเศษต่อไปดีเลิศประเสริฐแท้

๓. การไหว้พระสวดมนต์ เมื่อยืนภาวนาครบ ๓๐ นาที
แล้วก็ออกจากที่ ยกมือขึ้นไหว้ พุทโธ ธัมโม สังฆโม สวรระนัง

คัจฉามิ ถ้าเป็นตอนเย็นก็เข้าที่ที่กุญนั้นแหละ เข้าที่แล้วก็
ปิดกวาดสถานที่ ให้เตียนสะอาดเพราะธรรมะคำสอนของ
พระพุทธเจ้านั้นเป็นของสะอาด

พระพุทธเจ้า เป็นราชาศาสนาธรรมะ **พระธรรม** เป็น
นियยานิกรธรรม นำออกเป็นเครื่องกลั่นกรองกิเลสน้อยใหญ่
ทุกประเภท **พระอริยสงฆ์** สาวกเจ้าทั้งหลายนั้น เป็นครู
ผู้นำที่ ๓ แนะนำมวลมนุษย์ทุกถ้วนหน้าให้ประพฤติวัตร
ปฏิบัติ รู้เท่าเห็นตามทุกสิ่งอย่างได้ รวมเรียกว่าศาสนา ๓ อัน
นี้แหละกราบที่หนึ่งว่า **พุทธโธ** (นึกในใจ) กราบที่สองว่า **ธัมโม**
กราบที่สามว่า **สังฆโม** **สระระณัง** **คัจฉามิ** กราบให้อ่อน ทำกาย
หลังให้อ่อน และทางก้นนั้นก็ให้ต่ำลง กราบดีกราบงามก็
เป็นบุญนะ ถ้าให้หลังขดเหมือนหลังกุงนั้นใช้ไม่ได้ นั่นแหละ
กราบให้มันงาม อันนี้เป็นการบำเพ็ญภาวนาเป็นการเจริญ
สมถธรรม

ต่อแต่นั้นก็ทำวัตร ทำวัตรเสร็จแล้วก็สวดมนต์ สวด
มนต์น้อยหรือมากก็สวด อันนี้เรียกว่าการบำเพ็ญภาวนา
น้อมเอาธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นเครื่องฟอก
จิต ขำระจิต เพราะจิตนั้นถูกฉาบทาด้วยกิเลส โสภ โภธ หลง
อวิชชา ตัณหา มาทุกภพทุกชาติ กิเลส นั้นเป็นสมภาร
เจ้าวัดของจิตมาแน่นอน นำดวงจิตไปสู่ภพน้อยภพใหญ่
ต่ำสูง สุ่มดอนไม่ได้ตามใจหมายทั้งนั้น นำแต่ชาติภพอัน
กัณดารมาให้มันแหละที่นี้ เราจะน้อมเอาธรรมะคำสอนของ

พระพุทธเจ้ามาขับไล่ไสส่งสมภารเจ้าของวัดออกจากจิตใจ ให้จิตตัมภินซึ่งธรรมะ เมื่อจิตตัมภินธรรมะแล้วจิตนั้นจะ ผ่องแผ้วเบิกบานเลื่อนใสฉลาดขึ้นทุกกาลสมัย

ที่นี้เมื่อเสร็จการบำเพ็ญภาวนาแล้ว ให้อุปัฏฐกผู้บงกชสำเร็จแล้ว ตั้งจิตอุทิศส่วนบุญที่บำเพ็ญมานั้นนั้นไปยังผู้บังเกิดเกล้าบิดามารดา เหล่าสรรพสัตว์ทุกถ้วนหน้า ทายก ทายิกา ผู้ให้ข้าวปลาอาหาร ปัจจัย ๔ บำรุงนั้น ไกล่และไกล่ก็อุทิศส่วนบุญไปให้

สาธุ บุญญัง อุทิสสะ ทานัง สัพเพ สัตตา สุขิตา โหนตุ ข้าพเจ้าจะอุทิศส่วนบุญไปให้ผู้บังเกิดเกล้าทุกถ้วนหน้า ทั้งไกล่ และไกล่โน้น จงได้รับกุศลผลบุญพันทุกข์มีความสุข ความเจริญทุกถ้วนหน้าเถิด

นี่แหละการบำเพ็ญบุญอุทิศส่วนบุญไปให้ ไม่ได้เอา น้ำหยาดหกรอก เอาน้ำใจนี้แหละ น้ำใจนี้เป็นของลึกซึ่ง เยือกเย็นที่สุดคือใจ สูงที่สุดคือใจ ต่ำที่สุดคือใจ ร้อนหนาว คือใจ นั้นแหละ จะไปนรก ไปมนุษย์ ไปสวรรค์ พรหมโลก ก็ เพราะใจจะไปนิพพานพ้นโลกทุกข์สงสารก็เพราะใจ อันนี้แหละข้อสำคัญนั้นแหละดีเลิศประเสริฐแท้ อันนี้จึงชื่อได้ว่า เวทิตาธรรม เราเป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา และเป็นศิษย์ที่ดี ของอุปัชฌาย์อาจารย์ นั้นแหละบวชเป็นทาสของพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ที่ดี ประพฤติวัตรปฏิบัติ บูชาท่านผู้มีคุณ ทั้งหลาย ไม่ลดละ ต่อแต่นั้นก็จะมีความสุข ความเจริญเกิดมี

แก่เราต่อไปนี้เสร็จวิธีการนี้แล้วก็เข้าวาระที่ ๔

๔. การนั่งสมาธิ ก่อนที่จะนั่งสมาธินั้น ต้องชำระจิตใจให้ผ่องใสเสียก่อนกำหนดปล่อยวางอดีต อนาคต ปัจจุบัน อารมณ์นั้นๆ อย่าฟุ้งยึดมาเป็นคติธรรม ทำให้จิตใจเศร้าหมองไม่ใช่ธรรมไม่ใช่วินัย เดียวนี้เรามาบวชเป็นพระในศาสนาของพระพุทธเจ้าแล้วก็ควรที่จะตั้งใจเจริญสมณธรรมเพื่อยุติเสียซึ่งกิเลสให้หมดไปสิ้นไปให้ได้

นั่นแหละกำหนดปล่อยวางความอยาก อย่าให้ความอยากเกิดขึ้น อยากให้จิตเป็นสมาธิ อยากรู้ธรรมเห็นธรรมไม่เป็นไปอันนี้ไม่ใช่ธรรมวินัย

ความอยาก นั้นเป็นเครื่องกีดขวางไม่ให้จิตใจเข้าสู่ความสงบได้ ให้ปล่อยวางเสมอ

อุปาทาน ความหึงหวงห่วงอาลัยร่างกายนั้น นั่งนาน เดินนาน กลัวว่าจะเกิดโรคเหน็บชาอย่างโน้นอย่างนี้ อย่าให้มีอุปาทานเป็นเหตุให้เกิดภพ ภพเป็นเหตุให้เกิดชาติ ถ้าตัวเรายังยึดถือและยังเสียตายอยู่ ได้ชื่อว่าเราทำความเพียรอยากได้ของตายของฉิบหาย ไม่ใช่ทาง พระพุทธเจ้าไม่สอน

นั่นแหละทำให้เหมือนกับผ้าเช็ดเท้า หรือดินและน้ำธรรมดา ว่าดินและน้ำนั้นใครจะอาบหรือชุดกนอย่างไร มันก็ไม่ว่าอะไร อันนี้ฉันใด จิตใจของพระโยคาวจรเจ้าทั้งหลายที่ท่านข้ามโอชะไปพระนิพพานแล้วนั้นท่าน ก็ทำใจอย่างนั้นมีใจอันผ่องใสนั่นแหละชำระปล่อยวาง

ถ้าเดินจงกรม ๑ ชั่วโมง นั่งสมาธิก็ต้อง ๑ ชั่วโมง
นั่นแหละ ยกมือขึ้นไหว้ครูพุทโธ อัมโม สังโฆ สาระณัง
คัจฉามิ ข้าพเจ้าจะนั่งสมาธิฝึกจิต อบรมจิต สอนจิต ทรมาน
จิตให้จิตมีสติ ให้จิตมีปัญญา ให้จิตฉลาดรู้เท่าต่อภพชาติ
สังขารเป็นมาอย่างไร กรรมดีกรรมชั่วให้ผลเป็นสุขเป็น
ทุกข์อย่างไร นั่นแหละเราจะได้เป็นไปกำหนดปล่อยวางเสมอ

ธัมมัญญุตตา ประกอบ เหตุดี แล้ว อัตถัญญุตตา ผลดี
นั่นจะเกิดขึ้นสนองข้างหน้าโน้นไม่ช้าก็เร็ว ไม่เร็วก็ช้า ถ้าเรา
ทำถูกแล้ว นั่นแหละข้อสำคัญ จำไว้

ต่อแต่นั้น นั่งสมาธิ เอาขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับ
มือซ้าย ทำกายให้ตรง ดำรงสติให้มั่นเฉพะหน้า ไม่ให้ก้ม
ไม่ให้เงย ไม่เอียงซ้าย ไม่เอียงขวาวางกายให้สบาย ทำใจให้
สบาย ถ้าก้มเงยเอียงซ้ายขวาแล้วใจจะไปพะวัักพะวง
ตามธาตุขันธ์นั้น ไม่สงบ ไม่ใช่ทาง ทำกายให้ตรง ดำรงสติ
ให้มั่น บริกรรมพุทโธ อัมโม สังโฆ สาระณัง คัจฉามิ

ต่อแต่นั้น บริกรรม พุทโธ เพียงอารมณ์เดียว หายใจ
เข้าว่า พุท ออกว่า โธ เท่านั้น กลั่นใจดู มันไม่ขาด ให้ถอนขึ้น
มาเอาพอดีนั่นแหละ เข้ายาว ออกยาว เอาพอดีๆ

นั่นแหละ ต่อแต่นั้นอาศัย วิริเยนะ ทุกขะมัจเจติ เรา
ยึดธรรมะ วิริยะธรรม นี้ เป็นเครื่องปราบกิเลส เป็นเครื่อง
พึงพิงอาศัย

แล้วต้องมี ขันติ ตะโป ตะปัสสิโน เรายึด ขันติธรรม

เป็นเครื่องแพดเผาเสียซึ่งความชั่วกิเลสนั้น จึงจะเป็นผู้นำ
อวิชาและโทษนั้นออกจากดวงจิตได้

อัตตา หะเว ชิตัง เสยโย จงยึดเอาการที่ชนะตนด้วย
การทำคุณงามความดีได้นั้น

นั่นแหละการนั่งสมาธิมันจึงจะเป็นไปโดยอาศัยธรรม
ทั้ง ๓ อย่างนี้นั้น

ต่อแต่นั้น เมื่อเวลาล่วงไปถึง ๓๐ นาที เวทนาชั้น
มันเกิดขึ้น มีนขาปวดร้อนแสบเย็นก็อย่าฟังกระดูกกระดูก
อย่าฟังลุบลำ อย่าฟังเกานะ ถ้าเรากระดูกกระดูกลุบลำ
และเกานั้นแปลว่าเราเสียดายของตาย ไม่อยากได้ของไม่
ตาย คือ พระนิพพาน

ถ้าเราให้กายไหว ความไหวกายนั้นกระทบจิต จิตก็
เลยไม่สงบ ก็เลยเกิดความฟุ้งซ่านรำคาญขึ้น นั่นแหละ
ความสงบก็ไม่เกิดขึ้น ยากที่จะเป็นไปนะ

นั่งภาวนาให้เหมือนกับดอกกลางไร่ เหมือนกับคนที่
ไม่มีหัวใจนั้นแหละมันจึงจะเป็นไป ทุกข์อริยสังข์จึงเกิดขึ้น
เราจะได้พิจารณาเห็นว่า เกิดเป็นทุกข์จริงๆ นะภพชาติสังขาร
นี้นั้น

นั่นแหละข้อสำคัญทำความเพียรกันอยู่อย่างนั้น คงที
๑ ชั่วโมง ก้าวหน้า ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาทีและถ้าคงที ๑ ชั่วโมง
๓๐ นาที ก้าวหน้าต้อง ๒ ชั่วโมง ขึ้นไปเป็นระยะๆ นี้แปลว่า
ทำความเพียรเอาชนะกิเลสและธาตุชั้นเพราะกิเลสและ

ธาตุขันธ์นี้นั้นเอาเปรียบเอารัตเอาแพ้อาชนะมาทุกภพ
ทุกชาติ

เราคือใจ ใจคือเรา เป็นทาสของกิเลสและธาตุขันธ์
นั้นครอบงำบังคับให้วกเวียนเปลี่ยนชาติภพไม่มีวันจบสิ้น
ให้ทำแต่ความชั่ว ทำตัวเศร้าหมอง อยู่ในโลกสงสารไม่มี
ขอบเขต เป้าหมายทางพ้นทุกข์นั้น

ที่นี่เราได้มีโอกาสดีแล้ว จะมายึดธรรมะคำสอนของ
พระพุทธเจ้าเป็นเครื่องปราบเหล่าข้าศึกนี้ให้จงได้ นั้นแหละ
ทำความเพียรให้คงที่และก้าวหน้า ต่อแต่นั้น เมื่อนั่งเหม่อลอย
ล้มแล้วยกมือขึ้นกราบ ๓ ที แล้วลุกขึ้นยืนภาวนา ๓๐ นาที
แล้วก็เดินจงกรมก้าวหน้าขึ้นไปเป็น ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที แล้วก็
ยืนอีก ๓๕, ๓๖ นาที ก้าวหน้าขึ้นไปเป็นระยะๆ นี่คือการ
ทำความเพียรก้าวหน้า ไม่ใช่คงที่ เพราะคงที่เราผ่านมาแล้ว
ชนะกิเลสและธาตุขันธ์ได้แล้ว ที่นี่ต้องก้าวหน้าทำกันอยู่
อย่างนั้น วันคืนนั้นยืนเดินนั่งนอนไม่ลดละ

ต่อแต่นั้น นั่งทับทุกข์ จนทุกข์ดับไม่มีอยู่ที่กายนั้น
หมดเวทนาทุกข์สุขเฉยๆ ไม่มีเหลือแต่เฉยๆ เท่านั้น เราคือ
จิต จิตคือเราจะรู้เองเห็นเอง และจิตนั้นจะมี สติ ปัญญา มี
ศรัทธา มีความเพียร ความอดทน ความชนะตน อดอาจ
กล้าหาญชาญชัยเพราะรู้เท่าต่อธาตุขันธ์ และเวทนาขันธ์
ไม่หวั่นไหว

เมื่อ เจริญสมถกรรมฐาน เดินจงกรม ยืนภาวนา และ

นั่งสมาธิขณะแล้ว ก็มาถึงบทบาทวาระที่ ๒ คือ การเจริญ
วิปัสสนากรรมฐาน

วิปัสสนากรรมฐาน

การเจริญวิปัสสนากรรมฐานนั้น ให้ยกเอาขั้นที่ ๕
ขึ้นมาสอนจิต ให้จิตได้ศึกษาให้จิตมีวิชาความรู้ ขั้นที่ ๕ คือ
รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ

รูปัง อนิจจัง รูปไม่เที่ยง จิตจงศึกษา รูปไม่เที่ยง
เวทนา อนิจจา เวทนาสุขทุกข์เฉยๆ ไม่เที่ยง
สัญญา อนิจจา สัญญา ความจำได้หมายรู้ ก็ไม่เที่ยง
จิตจงศึกษา

สังขารา อนิจจา สังขารไม่เที่ยง จิตจงศึกษา
วิญญาณัง อนิจจัง วิญญาณไม่เที่ยง จิตจงศึกษา
รูปัง ทุกขัง รูปไม่เที่ยง เป็นทุกข์ จิตจงศึกษา
เวทนา ทุกขา เวทนาไม่เที่ยงเป็นทุกข์ จิตจงศึกษา
สัญญา ทุกขา สัญญาไม่เที่ยง เป็นทุกข์
สังขารา ทุกขา สังขารไม่เที่ยง เป็นทุกข์
วิญญาณัง ทุกขัง วิญญาณไม่เที่ยง เป็นทุกข์
จิตจงศึกษา

มันสุขหรือมันทุกข์ ไข้ไหมเล่า? จิตตามจิตนั่นเอง
แหละให้จิตมีสติปัญญาฉลาดรู้ อย่าได้นั่งขบเขาเหงาอยู่ มัน

จะไม่ได้ปัญญาณะ

รูปร่าง อนัตตา รูปร่างกายนี้เป็นอนัตตา เพราะมันไม่เที่ยงมันเป็นทุกข์ มันจึงเป็นอนัตตา (อนัตตา แปลว่า ไม่ใช่เขาไม่ใช่เรา ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขาหรือ) จิตจงศึกษาอย่าพึงทำตนเป็นคนโง่ อันนี้แหละเวียนเกิดเวียนตาย ภพน้อยภพใหญ่ก็มาได้รูปร่าง อนิจจา ทุกข์ อนัตตา นั้นแหละ ได้สมบัติอันเก่า นี้แหละเก่าเพราะมันไม่เที่ยงเก่าเพราะมันเป็นทุกข์ เก่าเพราะมันเป็นอนัตตาจิตจงศึกษาอย่าพึงเมินเฉยจะไม่มีสติปัญญารู้เท่าต่อสภาวะธรรม สิ่งทั้งปวงนั้นมัน ไม่ได้ตามใจหมายทั้งนั้น

ถ้าเป็นอัตตา คือตัวตนแล้วไซ้ร้ ก็คงจะเที่ยง ไม่ทุกข์นั้นแหละ เพราะเหตุนี้มันจึงชื่อว่า อนัตตา ไม่ใช่เขาไม่ใช่เราหรือ นี่แหละจิตจงศึกษา จะได้ความสังเวชสลดใจจนน้ำตาไหล ไ้หนอนิจจา เรามาอยู่กับของที่ ไม่ใช่ เขาไม่ใช่เรา มาอยู่กับของที่ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา นั้นแล จะสำคัญมันหมาย วิเศษอะไรเล่า ไม่ทั้งนั้น

นี่แหละจิตจงศึกษา รูปร่าง อนิจจัง ทุกข์ อนัตตา รูปร่างกายทุกท่านหญิงชายพระเณรชื่อนี้ นั้น พระองค์เจ้าเปรียบเหมือนต่อมน้ำ ธรรมดาคว่าต่อมน้ำนั้น เมื่อเม็ดฝนตกจากบนฟ้ามากระทบน้ำข้างล่าง มันก็กองขึ้นเป็นฟองอากาศ ไม่นานหนอกก็แตกเปื้อะหายไปเท่านั้น อันนี้ฉันใดรูปร่างกายก็ฉันนั้น

พระองค์เจ้าสอนให้เห็นเพียงแค่นั้น อย่าเพิ่งเห็นว่า
รูปร่างกายเป็นเรา เราเป็นรูปร่างกาย ร่างกายมีเรา เรามี
ร่างกายไม่หอรอก เป็นแต่สัมภาระปัจจัยเครื่องอาศัยชั่วคราว

หอรอกน่านี้อ้อสำคัญมันหมาย

อันนั้นแหละ เวทนา อนิจจา สุขทุกข์เฉยๆ เปรียบ
เหมือนคลื่นน้ำ ธรรมดาว่าคลื่นน้ำนั้น ลมพัดมาเป็นคลื่นๆ
ในห้วงหนองคลองบึงก็ดี ไม่นานมันก็ดับไปเท่านั้น อันนี้ฉันใด
เวทนา สุขทุกข์เฉยๆ ก็เกิดขึ้นอยู่แล้วดับไปเท่านั้น ไม่ใช่
สัตว์ไม่ใช่บุคคลไม่ใช่ตัวตนเราเขา ไม่เที่ยงเป็นทุกข์เป็น
อนัตตานั้นแหละให้เห็นคลื่นน้ำ อย่าได้เห็นว่าเวทนาเป็นเรา
เราเป็นเวทนา เวทนามีเรา เรามีเวทนา ไม่ใช่หอรอก เป็น
สมบัติของธาตุขันธ์ต่างหาก

นั่นแหละให้มันเห็นแจ้งจริงอย่างนี้ มันจึงจะเบื่อ
หน่ายในภพชาติสังขารที่เป็นมานี้

**สัญญา อนิจจา ไม่เที่ยง ทุกขา ลำบากกายใจ อนัตตา
ไม่ใช่เขาไม่ใช่เรา**

สัญญา ความจำได้หมายรู้ ก็เปรียบเหมือน พยับ
แดดฤดูร้อนเรามองออกไปกลางทุ่งว่างๆ มันก็ส่งประกาย
ระยิบระยับในเดือน ๔ เดือน ๕ นั้น หรือเปรียบเหมือนเปลว
ไฟที่มันลุกขึ้นเป็นกองๆ นั้น เปลวไฟนั้นก็ส่งประกายไม่นาน
ก็ดับไปเท่านั้น อันนี้ฉันใดสัญญาอนิจจึงไม่เที่ยงก็ฉันนั้น
อย่าได้ยึดมั่นถือสัญญาเป็นเรา เราเป็นสัญญา สัญญามีเรา

ไม่ใช่หรรอก เป็นแต่เครื่องใช้อาศัยช่วยทรงจำพุทธวจนะ และ
ความรู้้นานาชนิดนั้นเท่านั้นแหละ ไม่นานก็หลงลืมไปเท่านั้น
อันนี้แหละความรู้อยู่กับสัญญา เห็นเป็นเพียงแค่นั้น เปรียบ
เหมือนพยับแดดไม่เที่ยง เป็นทุกข์เป็นอนัตตาเท่านั้น มันจึง
จะไม่หลง จึงจะไม่เศร้าโศกไปตามมันดับไปแล้วนั้น

อันนี้แหละพระพุทธเจ้าสอน พระโยคาวจรเจ้าทั้ง
หลายให้เห็นเพียงแค่นั้น อย่าได้เห็นว่าเป็นของมีสาระ
แก่นสาร

สังขารา อนิจจา สังขารทั้งหลาย ทั้งหญิง ทั้งชาย
มนุษย์ นาค ครุฑ อินทร์ พรหม โลกทั้งสามนั้นนั้น ในสามภพ
ทั้งบนบกและในน้ำ ยมโลก มนุษย์โลก พรหมโลกก็ตี
อันนั้นแหละเป็นสังขารไม่เที่ยงเป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

นั่นแหละจะเป็น อูปาทินะกะสังขาร สังขารที่มี
ใจครองก็ตามที มนุษย์ นาค ครุฑ อินทร์ พรหม ละเอียด
ประณีตเลวทรามนั้นๆ นั่นแหละ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไปเท่านั้น

อะนูปาทินะกะสังขาร สังขารที่ไม่มีใจครอง ต้นไม้
ภูเขา ถ้าวัลลย์ รุกขชาติ บ้านเรือน ทุกสถานนั้นแหละ รถ
เรือน เถวียน ล้อ สะสมด้วยเหตุปัจจัยแล้วเบื่องตันก็ดู
สวยงามหรรอก นานๆ ไปก็คร่ำคร่า เบื่องปลายก็ต้องแตกดับ
ลงนอนทับแผ่นดินด้วยกันหมดทั้งสิ้น อันนี้ฉันใด สังขาร
อะนูปาทินะกะ ก็ฉันนั้น

นี่แหละสังขารทุกประเภทให้เห็นเพียงแค่นั้น ไม่เที่ยง

เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

ยังภิกษุจิ สมุททะยะธัมมัง สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้น
เป็นธรรมดา

สัพพันตัง นิโรธะธัมมัง สิ่งนั้นทั้งปวงได้แก่ สังขาร
ธรรมทั้งปวงนั้น ก็มีความแตกดับไปเป็นธรรมดา นั้นแหละ
เป็นแต่ขันธ์ธาตุอายตนะ ประชุมกันเข้าแล้ว ก็สมมติกันว่า
เป็นตัวตนฉันบุคคลเราเขาเท่านั้น เพียงแค่นั้น นี้ข้อสำคัญ
มันหมาย

นั่นแหละสังขารร่างกาย พระองค์เจ้าสอนเปรียบ
เหมือนต้นกล้วย ธรรมดาว่าต้นกล้วยนั้นไม่มีสาระแก่นสาร
อะไรหรอก บุรุษได้พรั้มตัดเข้าไปสู่ปากกล้วยตัดฟันลงไป
มีแต่หยวกทั้งต้นอันนี้ฉันใด สังขารร่างกายทั้งหลายก็ฉันนั้น

เมื่อสิ้นลมแล้วเมื่อไร ก็เหลือแต่ธาตุดินและธาตุน้ำ
ก็เปื่อยเน่าสาปสูญเป็นดินหมดเสียสิ้นเท่านั้นแลไม่มีสังขาร
ประเภทใดคงที่ได้ตามใจหมาย ให้เห็นเพียงแค่นั้น อย่าเห็น
ว่าสังขารเป็นเรา เราเป็นสังขาร สังขารมีเรา เรามีสังขาร
ไม่ใช่เป็นแต่สัมภาระปัจจัยเครื่องอาศัยชั่วคราวไม่นานก็จะ
จากกันไปเพราะมันแก่เจ็บตายทอดทิ้งลงนอนทับแผ่นดิน
เท่านั้น

วิญญาน ผู้รับรู้ในหู ในตา ในจมูก ในลิ้น ภายและใจ
อันนั้น อนิจจังไม่เที่ยง ทุกขังก็เป็นทุกข์ อนัตตาก็ไม่ใช่เขา
ไม่ใช่เราเปรียบเหมือนนักเล่นกล ในถนน ๔ แพร่ง ธรรมดา

ว่าคนไปมาทั้ง ๔ ทิศ หลงมายาสาไทยตามนักเล่นกลนั้น
อันนี้ฉันใดถนน ๔ แพร่งนั้นได้แก่ ธาตุ ๔ คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ
ธาตุลม และธาตุไฟนั้น นั่นแหละเจ้าวิญญูณหลอกลวงว่า
ธาตุดินก็ของเราธาตุน้ำก็ของเรา ธาตุลมและธาตุไฟก็ของเรา
เป็นของมันคงแน่นอน นั่นแหละหลอกลวงให้หลงอย่างนั้น

นั่นแหละอนิจจัง ไม่เที่ยง ทุกขัง ก็เป็นทุกข์ อนัตตา
ไม่ใช่เขา ไม่ใช่เรา ให้เห็นเพียงแค่นั้น อย่าพึ่งหลงยึดหลงถือ

อันนี้แหละ **ขั้น ๕** อนิจจัง ไม่เที่ยง ติมนให้แตก
(พิจารณาให้เห็นจริงแจ้งชัด) ทุกขัง ก็เป็นทุกข์ ลำบากกายใจ
อนัตตา ไม่ใช่เขาไม่ใช่เรา นั่นะติมนให้มันแตกด้วยปัญญา
ใคร่ครวญหาเหตุผลต้นปลาย ของภพชาติ **ขั้น ๕** เป็นมา
อย่างไร หมวดหมู่กอง สังขาร กองรูป กองเวทนา กองสัญญา
กองสังขาร กองวิญญูณรวมเรียกว่า **ขั้น ๕**

ภารา หะเว ปญจักขันธา **ขั้น ๕** เป็นทุกข์ เป็น
ภาระหนัก

นัตถิ **ขันธะสะมา** **ทุกขา** ทุกข์อื่นหมิ่นแสนจะทุกข์
เสมอเหมือนขั้น ๕ ไม่มี นี่แหละ **นัตถิ** **ขันธะสะมา** **ทุกขา**
(**นัตถิ** แปลว่า **ไม่มี**) ให้มันเห็นเพียงแค่นั้น ไม่เที่ยง เป็นทุกข์
เป็นอนัตตา ตีให้มันแตกด้วยปัญญาวิปัสสนา นั่นแหละคาด
หมายเสียก่อนให้มันรู้ให้มันเห็นจริงแจ้งชัด อันนี้เป็นข้อสำคัญ
มันหมาย นั่นแหละตีตั้งแต่มนุษย์ขึ้นไปถึงพรหมโลก ตีตั้งแต่
พรหมโลก อนิจจัง ทุกขัง อนัตตาลงมาถึงเทวโลก ตีตั้งแต่

เทวโลกมาถึงมนุษย์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา น้อมลงสู่ไตรลักษณ์
ที่ตั้งแต่มนุษย์โลกลงไปถึงยมโลก

ยมโลก โลกหาความเจริญไม่ได้นะ

นรก นรกกี่มี ๔๕๖ ชุมใหญ่ๆ นะเจ้านั้นแหละนรก
เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน ๔ สถานนั้น เรียกว่า ยมมะ
(ยมมะ คือโลกหาความเจริญไม่ได้) นั้นแหละ ตีให้เห็นว่า
มันเป็นอนิจจังไม่เที่ยง โลกนั้นก็ดี ทุกขัง ก็เป็นทุกข์ แสน
สาหัส อนัตตา ก็ไม่ใช่เขาไม่ใช่เรา โลกทั้งสาม กามโลก ๑๑
มี อบายภูมิ ๔ มนุษย์ ๑ สวรรค์ ๖ รวมเป็น ๑๑

โลกเสพกาม ก็น้อมลงสู่ไตรลักษณ์ อนิจจะตา ไม่
เที่ยงนะ ทุกขะตา ก็เป็นทุกข์ อนัตตะตา ไม่ใช่เขาไม่ใช่เราแท้
นั้นแหละมันจึงจะเบื่อหน่ายคลายความยึดความถือ ไม่ใช่เขา
ไม่ใช่เรา

พรหมโลก ๑๖ ก็ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา
อรุปรหม ๔ ละเอียดประณีตเลวทรามนะ เป็นที่อยู่ของ
หมู่สัตว์ผู้บำเพ็ญรูปฌาน อรูปฌาน และบุญกุศลเกิดขึ้น
ละเอียดประณีตต่างกันนั้นๆ แต่แล้วก็ตกใต้อำนาจของ
ไตรลักษณ์ทั้งนั้น

อนิจจะตา ไม่เที่ยง ทุกขะตา ก็เป็นทุกข์ อนัตตะตา
ไม่ใช่เขาไม่ใช่เราแน่นอน

นั้นแหละ การเจริญวิปัสสนาค้นคว้าในขั้น ๕ น้อม
ลงสู่ไตรลักษณ์ ให้เห็นเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มันจึงจะ

เบื้องหน้าคลายความกำหนัดนะ โลกทั้งสามเป็นที่อยู่ของ
หมู่สัตว์ชั่วคราว ไม่นานหนอกก็เคลื่อนคลาดย้ายไปเท่านั้น

โลกภายในอีกคืออะไร ? คือเมืองกายนคร เมืองกาย
นครคืออะไร ? ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ นี่คือนคร เมืองกายนคร
เป็นที่โคจรอาศัยของเจ้าจิตรราชคือใจ จิตคือเรา มาฟังฟัง
อิงอาศัยเมืองกายนครนี้ เห็นว่าเป็นของมั่นคงถาวรแน่นอนหนา
เป็นที่ฟังฟังอิงอาศัยหลบแดดลมร้อนเย็นหนาวอยู่สนุก
สนาน แต่แล้วก็ไม่นานนะก็ถูกเจ้าพญามัจจุราชผู้มีอำนาจ
เสนาใหญ่ มาประหารตัดประหารให้ ย่อยยับแตกดับตายทิ้งเสีย
นั่นแหละให้เห็นเป็นอย่างนั้น โลกภายนอกภายในก็เป็นอย่าง
เดียวกันหมดเสียสิ้น

อนิจจัง ไม่เที่ยง เมืองกายนครนี้นั้น

ทุกขัง ก็เป็นทุกข์ลำบากกายใจ

อนัตตา ก็ไม่ใช่เขาไม่ใช่เราแน่นอน

นั่นแหละพระโยคาวจรเจ้าทั้งหลายท่านมาเห็นโลก
ภายนอกภายในอย่างนี้

อันนี้เป็นการเจริญวิปัสสนาขั้นเหตุ ค้นคว้าในขั้นที่ ๕
ในโลกทั้งสามให้มันแจ้งชัดอย่างนี้ น้อมลงสู่ไตรลักษณ์
เสมอมนั้นจึงจะเบื้องหน้าคลายความยึดว่าธาตุขันธ์เป็นเรา
เราเป็นธาตุขันธ์ ธาตุขันธ์มีเรา เรามีธาตุขันธ์ ไม่ใช่หรอก
ให้เห็นเพียงแต่ว่าเป็นสัมภาระปัจจัยเครื่องอาศัยชั่วคราว
และเป็นสมบัติมาหาได้ใหม่

นั่นแหละธาตุ ๔ ดินน้ำลมไฟนี้มาหาได้ใหม่ทั้งนั้น และเป็นสมบัติของโลกยิมโลกมาใช้สอยชั่วคราว ไม่นานหนอ ก็ส่งคืนให้แก่โลกเท่านั้น เพราะมันแก่เจ็บตาย

ธาตุ ๔ ดินน้ำลมไฟ เมื่อมันแตกดับสามัคคีกันแล้ว ต่างฝ่ายก็ต่างไปนะ หมดยิ่งแค่นั้นลมถึงสภาพสูญ ไม่มีอะไรเป็นเขาเป็นเราทั้งนั้น

อันนี้เป็นการศึกษาวิปัสสนาขั้นเหตุคันคว่าในขั้นที่ ๕ ให้มันเห็นจริงแจ่มชัด อย่างนี้มันจึงจะพอใจใฝ่ฝันในการที่จะเจริญธรรมต่อไป

ฉะนั้นเมื่อเราพิจารณาแล้วพิจารณาเล่า **อัมมัตตา** คือตัวเรา ก็เป็นอย่างนั้น ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา **พะหิตธา** วา ภายนอกคือคนอื่นก็ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตานั่นแล แล้วก็สิ้นสงสัยเท่านั้น วกจิตไปดูอดีตที่ล่วงมาแล้ว ล้านชาติแสนชาตินับไม่ถ้วนประมวลไม่จบ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ดับไปเท่านั้น ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาเท่านั้น

จะไปอนาคตข้างหน้าโน้น ก็เกิดขึ้นตั้งอยู่ดับไป ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาเท่านั้น

อัมมัตตา วา ภายในคือตัวเรา ก็ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา **พะหิตธา** วา ภายนอก คือ คนอื่น همینแสนในโลก ทั้งสามนี้ก็ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ด้วยกันหมดสิ้นนี้แหละเจ้า จงใช้ปัญญาโยนิโสมะนะสิการ ใคร่ครวญหาเหตุผลต้นปลายของภพชาติสังขาร ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นมาอย่างไร

นั่นแหละพิจารณาฝึกจิต สอนจิตให้จิตมีสติ ปัญญา ฉลาดรู้เท่าต่อธาตุขันธ์ จะได้ไม่หวั่นไหวไปตามขันธ์ เมื่อชรา พยาธิ มรณะมาถึงแล้วข้างหน้าโน้น ภัยใหญ่ นั้น เราศึกษา รู้ แล้วก็ปล่อยวางได้ไม่หวั่นไหวไปตามภพชาติสังขารนั้น ก็อยู่ ด้วยความสุขสบายใจ

ต่อแต่นั้น เมื่อเราฝึกในการเจริญเตนจกรม ยืน กาวนา นั่งสมาธิ ไหว้พระสวดมนต์คงที่ก้าวหน้าอยู่อย่างนั้น จะช้าหรือเร็วก็ทำกันอยู่อย่างนั้น แล้วก็พิจารณาภพชาติ สังขาร ขันธ์ ๕ น้อมลงสู่ไตรลักษณ์เราพิจารณาแล้ว พิจารณาเล่า ประมวลเข้ากันทั้งสมถกรรมฐานและวิปัสสนา กรรมฐานขั้นเหตุ

อันนี้เป็นขั้นเหตุนะเจ้า เป็นการฝึกจิต อบรมจิต สอน จิต ทรมานจิต ให้จิตมีสติ ให้จิตมีปัญญา ฉลาดรู้ต่อภพชาติ สังขารอยู่ทุกเมื่อ จะได้ไม่หวั่นไหว เห็นเป็นอย่างนั้นจิตนั้นก็ กลัวเหมือนเต่าหนีไฟ ธรรมดาว่าเต่าเพ็กมันอยู่ในดงป่าใหญ่ เมื่อไฟไหม้ป่า โอ้มันก็รีบหนีไฟนะ ไปเลยรีบคลานลงสู่ หนองน้ำใหญ่ นั่นแหละ เพราะกลัวไฟไหม้ อันนี้ฉันใด พระ โยคาวจรทั้งหลาย ก็ฉันนั้น กลัวว่าภพชาติ สังขารอันนี้แหละ เป็นภัยใหญ่

อุปานียะติ โลโก อะธูโว โลกคือ หมูสัตว์ ไม่จริง ยังยืนหรือกเจ้า อันชรา คือความแก่นั่น ย่อมขัดตอนอายุ ของชีวิตสัตว์ทั้งหลายไปสู่ความตายทุกวันคืนไม่ว่างเว้นนะ เปรียบเหมือนกับนายโคบาลขัดตอนฝูงโคทั้งหลายไปสู่ที่

เลี้ยงกินหญ้า ใช้ช้อนฆ่าไปตีไป โคทั้งฝูงนั้นถูกช้อนของ นายโคบาลเจ็บร้ายไปทั้งฝูงนั้นอันนี้ฉันใด นั้นแหละเมื่อเห็น เป็นเช่นนั้นก็อย่าเพิ่งประมาทนะเราทุกคนทุกท่านในภพ ทั้งสามเป็นฝูงโคใหญ่ของพญามัจจุราชนะ พญามัจจุราชนั้น เป็นผู้มีอำนาจเสนาใหญ่ เราทุกท่านตั้งแต่วันเกิดมานั้นถูก พญามัจจุราชตัดสินประหารชีวิตแล้ว เมื่อไหร่เราจะไป พันได้พ้นจากความเป็นฝูงโคนั้น

นั้นแหละ ฉะนั้นเมื่อเห็นเป็นเช่นนั้น อย่าได้หัวโหว จงเจริญสมถธรรม ด้วยการเดินจงกรม ยืนภาวนา และนั่งสมาธิและวิปัสสนาธรรม ด้วยการพิจารณาภพชาติสังขาร น้อมลงสู่ไตรลักษณ์ให้เห็นแจ้งประจักษ์อย่างนั้นทำความเพียรอยู่อย่างนั้นวันคืนยืนเดินนั่งนอน ทำอยู่อย่างนั้น ไม่ลดละ

นั้นแหละจะเป็นหรือไม่เป็นก็ทำไปอย่างนั้น

อัมมัญญตา ประกอบเหตุดีแล้วนะ อัตถัญญตา ผลดี คือความสงบขั้นต่างๆ จะเกิดขึ้นสนองข้างหน้าโน้น ขณิกสมาธิ อุปลารสมาธิและอัปนาสมาธิ อันนั้นผลจะเกิดขึ้นสนองเพราะเราประกอบเหตุขึ้นพร้อมแล้วโดยไม่ผิดพลาด

ต่อแต่นั้น พอเราประกอบให้เป็นมรรคสามัคคีกัน พร้อมแล้วทุกอย่าง ต่อแต่นั้นจิตก็รวมเป็นมรรคสามัคคี ภายกับจิตกับสติปัญญา นั้นพร้อมมูลทุกอย่างเพราะการ ฝึกฝนอบรมมานั้น

ต่อแต่นั้นไม่นานจิตก็วางพุทโธ วางกาย วางเวทนา
วางขันธ รวมลงสู่ภวังคภพอันแน่นแฟ้น ในขณะที่จิตรวม
ลงไปนั้นจะเร็วหรือช้านั้น จิตกับสติกับปัญญาตามกันทันอยู่
ไม่ลดละนั่นแหละเพราะการฝึก เมื่อลงไปถึงฐานนั้นแล้ว สิ่ง
ที่มีอยู่ดับหมดเหมือนไม่มีนะ เหลือแต่ผู้รู้กับสติ ต่อแต่นั้นแสง
สว่างกระจ่างแจ้งเกิดขึ้นพร้อมในขณะนั้น นี่เป็นของสำคัญ
นี่แหละ เป็นสมถกรรมฐานขั้นผล เกิดขึ้นเรียกว่าอุปจารธรรม

สมถกรรมฐานขั้นผล ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นเองหรือกว่า
เป็นมาอย่างนั้น ในขณะนั้นแสนสุขแสนสบายความสุขใน
โลกนี้นั้นจะหาสิ่งเปรียบปานเสมอไม่มี เพราะจิตมีอารมณ์
เดียวนะสุขสบาย ผู้รู้พูดขึ้นอีกว่า นัตถิ สันติ ประรัง สุขัง
ความสุขอันเสมอด้วยจิตสงบไม่มี

อันนี้เป็นของแน่นอนนะ สุขแท้ที่แท้จริง นั่นแหละสุข
ที่เกิดจากความสงบนั้น

ต่อแต่นั้นพูดขึ้นมาอีกว่า เรื่องความสุขนี้นั้นเป็น
โลกียสุขนะ และเป็นโลกียสังขารเป็นสังขารอันไม่มั่นคง เป็น
สังขารไม่แน่นอนโลกียสังขาร เกิดขึ้นได้เพราะการฝึก อันนี้
เป็นบุญ

นั่นแหละแต่แล้วอย่าเพิ่งติดสุข ถ้าติดสุข ความสุข
นั้นเป็นเครื่องปิดทุกข์ เมื่อความสุขเป็นเครื่องปิดทุกข์ ไม่
เห็นทุกข์ก็ไม่เห็นธรรม ไม่เห็นตน ก็หลงโลก อิกนะ ค้าง
โลกอีกเป็นเปรตใน วัฏฏสงสารค้างโลกอีกนั่นแหละอย่า

เพิ่งติดสุข แล้วอย่าเมินเฉยพอจิตมันสงบอยู่สมควรแล้ว
อาศัยอุปการธรรมนั้นนะเป็นเครื่องหนุนส่งจิตให้ม่กำลัง ที่นี้
ทหารเอกเกิดขึ้นพร้อม ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา เกิด
ขึ้นพร้อมพริบในขณะนั้นกล้าหาญชาญชัย ปัญญาสัมมาทิฐิ
เห็นพร้อม

โอ้... การสะสมกระทำคุณงามความเพียรนั้นนั่นแหละ
เป็นมรรค มรรคธรรมเป็นเครื่องส่งหนุนจิตเข้าสู่ความสงบ
ได้แน่นอนอันนี้เป็นทางพ้นทุกข์ก็เห็นแจ่มชัดในระยะนั้น
นั่นแหละก็สิ้นสงสัย

ต่อแต่นั้น แสงสว่างกระจ่างแจ้งเกิดขึ้น ในขณะนั้น
มีนิมิตผ่านเข้ามาอีก **นิมิตนั้นท่านพระธรรมยกบุพเพชาติขึ้น
มาสอนนะ** นี่ข้อสำคัญ นั่นแหละครั้งแรกแล้วแต่เขาจะ
ยกอะไรมาสอนเป็นเปรต เป็นเสือ เป็นช้าง ยักษ์ สัตว์บก
สัตว์น้ำต่างๆ เขายกเอามาสอนเรานั้นแหละ เพราะเราหลง
ภพชาติหลงสังขาร นั่นแหละสำคัญมันหมายความว่าเกิดชาติเดียว
ไม่ใช่เมื่อเห็นเป็นนั้นก็กำหนดถามผู้รู้ ว่า นี่คืออะไร อย่า
ให้มันเสียเปล่าจะไม่ได้ปัญญา ไม่ได้ความสังเวช นี่คืออะไร
กำหนดถาม เขาจะพูดขึ้นมาะ “นี่แหละ **บุพเพ อะนะนุสสุเต
สุ อัมเมสุ** ชาติภพที่ผ่านเสวยมาแล้วเป็นอย่างนี้”

“เป็นอย่างนี้ก็เป็นอย่างนี้หรือ ?”

“เป็น”

“เพราะเหตุไรจึงเป็น ?”

“เพราะกลืนกินยาพิษ โลก โกรธ หลง อวิชชา ตัณหา นั้นคือยาพิษ นั้นแหละเป็นเครื่องร้อยรัดผูกมัดดวงจิต ดวงใจนั้นให้วกเวียนเปลี่ยนชาติภพไม่จบสิ้นนั้นแหละนานแสนนานเพราะกรรมกับกิเลสนั้น หลอกหลวงวิ่งรัดผูกมัดอยู่ เป็นนิจ จนกว่าที่จะเปลี่ยนชาติภพ มาใหม่อีกนั้นก็ช้านาน เป็นแสนๆ ชาติแต่ละภพละชาตินั้นนะ”

นั่นแหละจะได้ความสังเวชสลดใจ น้ำตาไหล ไห้...หนอ อนิจจาน่าสังเวชเพราะเราหนอเป็นเหตุท่องเที่ยวเกิดแก่เจ็บตายในภพน้อยใหญ่ เรานี้เป็นเหตุกิเลส และกรรมนั้นเป็นเครื่องร้อยรัดผูกมัด นั่นแหละจะได้รับปัญญาความรอบรู้ รู้รอบในภพชาติสังขารเป็นมาแต่ชาติปางก่อนโน้น

นั่นแหละเขาจะทำท่าทางแก้ก็ร้องคราง เจ็บก็ร้องครางนอนตายเกลือกเลือดบ้าง อาเจียนเป็นเลือดตายบ้าง นั่นแหละตายแล้วก็เฝ้าเปื่อยเฝ้าสาบสูญ ไม่มีอะไร ทุกภพทุกชาติเวียนเกิดเวียนตายภพน้อยภพใหญ่นั้น ตายถมทับแผ่นดิน ดินเป็นที่รวบรวมไว้ทั้งนั้น

นั่นแหละจะได้ความสังเวชสลดใจ ใจจะได้เกรงกลัว กลัวเกรงไม่อยากจะอีกต่อไป จะได้ปัญญาริชาความรู้ฉลาดต่อภพชาติสังขาร เปลี่ยนภพชาติมาเป็นอย่างนั้น อันนี้เป็นข้อสำคัญมันหมายนั่นแหละ **เมื่อเห็นเป็นเช่นนั้นก็จบเรื่องนั้น แล้วก็วกจิตน้อมจิตเข้ามาดูนิมิตปัจจุบันชาตินี้**

สังขจะนิมิต สังขธรรมทั้ง ๔ พิจารณา **ชาติ** คือความ

เกิดเป็นทุกข์ ทุกข์เพราะความเกิด ชรา คือความแก่เป็นทุกข์ ทุกข์เพราะความแก่ พยาธิ คือความปวดไข้เป็นทุกข์ ทุกข์เพราะความไข้ได้ป่วย มรณะ คือ ความตายเป็นทุกข์ ทุกข์จนตายเมื่อถึงบทบาทตายแล้ว ใครเล่าอยากได้ไม่มี

นั่นแหละ อนุโลม ปฏิโลม เดินหน้าถอยหลังพิจารณา แล้วพิจารณาเล่า

อัทธมา เจวะ ทะพิตทา จะ สัพเพมัจจุประระยะนา จน และมี ดีและชั่ว นอกบ้านในบ้าน นอกเมืองในเมือง ใต้น้ำบนบก ใต้ดินบนอากาศ ใครเล่าจะผ่านพ้นไปได้ ต่างแก่เจ็บตายเที่ยงแท้แน่นอน

สัพพัง เกทะปะริยัตถัง เอวัง มัจจานะ ชีวิตตั้ง ภาชนะดิน ทั้งปวงที่ปรุงแต่งขึ้นด้วยเหตุปัจจัย เบื้องต้นก็สวยงาม รถเรือน เกวียน ล้อ บ้าน เรือน ทุกประเภท ใช้ไปนานๆ ก็เก่าคร่ำคร่า เบื้องปลายก็ต้องแตกดับลงนอนทับแผ่นดินด้วยกันหมดทั้งสิ้นแน่นอนนั่นแหละ **ชีวิตสังขาร** น้อยนิดเดียว เปรียบเหมือนน้ำค้างบนใบหญ้าเมื่อต้องแสงพระอาทิตย์เข้าแล้วก็พลันที่จะแห้งหายไป อันนี้ฉันใดบนพื้นปฐพีอันกว้างใหญ่ก็ดี หรือ ในท้องฟ้าอากาศ อันพิสดาร วิตถารก็ดีจะปราศจากความตายของสัตว์ แม้เพียงเส้นผมหนึ่งไม่มี

เท่าที่แสดงมานี้ จงพิจารณาดูเกิดก็จะเกิดความสังเวชในชีวิต นั่นแหละเกิดแก่เจ็บตายเป็นทุกข์โทษภัยน้อย

ใหญ่ โลกคือหมู่มัจจุร်เป็นอย่างนั้น เวียนเกิดเวียนตายใน
ภพน้อยใหญ่ณะสังขารทั้ง ๔ นี้ได้ทุกภพทุกชาติ ได้แต่
สมบัติอันเก่านั้นแหละ ไม่นั่นนอนของเก่านั้น

แต่แล้วปราชญ์เจ้าทั้งหลาย ท่านก็ได้สังขารทั้ง ๔
ชาติ ขรา พยาธิ มรณะนี่นั่นแหละ ปราชญ์เจ้าทั้งหลายจึง
มีใจพองแฉ่วเบิกบาน ได้บรรลุวิมุตติวิโมกข์จากสังขารทั้ง ๔
นี้เพราะสังขารทั้ง ๔ นี้เป็นบ่อฐานสถานที่บำเพ็ญสมถ
ธรรมวิปัสสนาธรรม ขยำเสียซึ่งกิเลสอันเป็นเหตุให้เกิดทุกข์
ออกจากดวงจิตได้ มีแต่สังขารทั้ง 4 เท่านั้น

ที่นี้ตายแล้วก็ปราศจากของรักใคร่ชอบใจทั้งหลาย
ทั้งปวงของที่รักใคร่ชอบพอนั้นต้องได้พลัดพรากจากเรา
แน่แท้คือร่างกายนี้นะ นั่นแหละพลัดพรากจากเราไป เป็น
อย่างนั้นเป็นสุขหรือเป็นทุกข์เล่า เวียนเกิดเวียนตายภพน้อย
ภพใหญ่ อยู่อย่างนี้เป็นนิจ

อันนี้แหละข้อสำคัญมันหมาย พิจารณาแล้วพิจารณา
เล่าอนุโลมปฏิโลมเดินหน้าถอยหลังไปถึงบทบาทมันชำนาญ
แล้ว พระธรรมจะยกมรณะกรรมฐานมาสอนอีก เพราะเรา
หลงในภพชาติสังขาร

มรณะ ยกภาพมาให้เห็น เป็นคนนอนตายต่อหน้า
หญิงชายตายต่อหน้า มองไปข้างหน้าโน้นสุดสายตานะ ช้าย
ขวาข้างหลังมีแต่ตายกับตาย

อันนี้พระธรรมยกบุพเพชาติปางก่อนมาสอนอีก

เวียน เกิด เวียนตายภพน้อยภพใหญ่ ต่ำๆ สูงๆ ลุ่มๆ ดอนๆ
นั่นแลมีแต่ตายกับตาย นอกจากตายไปแล้วไม่มี

ตายแล้วเป็นอย่างไร **ตายอยู่กลางพงไพรป่าไม้ พื
และน้องพงศ์เชื้อก็ไม่มี** มีแต่ตายกับตาย ตายแล้วก็ทอดทิ้ง
ไว้ในโลกนี้เพราะเป็นสมบัติของโลก ไม่มีอะไรเป็นเขาเป็นเรา
เกิดที่นี้ก็แก่เจ็บตายทอดทิ้งไว้นี้ ไปเกิดที่โน้นก็แก่เจ็บตาย
ทอดทิ้งไว้ที่โน้นอีก เป็นอย่างนั้นทั้งบกและน้ำได้เสวย
มาทุกภพทุกชาติแล้วนั่นแหละ **พระธรรมยกบุพเพชาติปาง
ก่อนมาสอนสมบัติแต่ปางก่อนโน้น นี่แหละเวียนเกิดเวียน
ตายภพน้อยภพใหญ่ก็ได้มาแต่สมบัติอันเก่านี้แหละ ก็
เพราะมันเจ็บแก่เจ็บตายซ้ำๆ ซากๆ ไม่มีวันจบสิ้นได้**

นี่แหละจงศึกษา ชาติ ๔ ดินน้ำลมไฟนี่นั่นเมื่อมี
ความสามัคคีกันอยู่ เป็นอย่างไรน่าดูน่าชมหญิงชายนะลูก
คลำจับต้องก็อบอุ่น ที่นี้เมื่อสิ้นลมแล้ว ชาติไฟก็ดับเหลือแต่
ธาตุดินกับธาตุน้ำรวมกันอยู่เป็นอย่างไร เปลี่ยนสี สีขาวซีด
สีเขียว สีดำ น่ากลัวทั้งนั้น ส่งกลิ่นเหม็นออกมา หน้า बैฮิด
พองส่งกลิ่นออกมานั้น นั่นแหละมองไปข้างหน้า นกตะกุ่ม
และอีแร้ง สุนัขบ้านและสุนัขป่าแย่งกินเป็นอาหารอยู่
เป็นกลุ่มๆ ส่งเสียงดังสนั่นหวั่นไหว ตัวหนึ่งคาบแขน ตัวหนึ่ง
คาบขา แย่งกันอย่างนั้นแหละ นี่แหละมาตายทอดทิ้ง
เป็นเหยื่อเป็นภักษาหารอีแร้งอย่างนั้น

นั่นแหละพิจารณาเห็นเป็นอย่างนั้นก็สิ้นสงสัย เพราะ

เราเป็นเหตุ เกิดแก่เจ็บตายนั่นเป็นผล เรายังเป็นเหตุ เพราะ
กิเลสเป็นเครื่องรังรัดผูกมัด ให้เวียนเกิดเวียนตาย
ภพน้อยภพใหญ่ไม่มีวันจบสิ้นได้

ฟังศึกษาไม่นานก็เบื่อหน่าย **มรณะกรรมฐาน** เกิดขึ้น
อสุภะกรรมฐาน เกิดขึ้นเบื่อหน่าย นั่นแหละหนักเข้าก็เหลือ
แต่ร่างกระดูก นั่นแหละร่างใหม่ๆ เก่าๆ สั้นๆ ยาวๆ นะ เพราะ
เราเวียนเกิดเวียนตาย แต่ละภพชาติมันไม่เหมือนกัน ทั้งบน
บกและในน้ำ ทั้งในดงและในป่า เป็นอย่างนั้น

นั่นแหละ ต่อแต่นั้นก็ฟังศึกษา นี่แหละเมื่อเห็นเป็น
อย่างนั้นอินทรีย์มา วาสนาสงนะ ฟังเห็นเป็นอย่างนั้น
จิตนั้นก็รู้ว่าเราмаอยู่กับของตาย ตายแล้วก็เบื่อหน่ายสาบสูญ
เหลือแต่ร่างกระดูกไม่มีอะไรเป็นเราเป็นเขา

อันนี้ **อนิจจะตา** ไม่เที่ยงมันอยู่ตรงนี้ **ทุกขะตา** ก็มัน
เป็นอยู่ตรงนี้ ไม่ได้ตามใจหมาย **อนัตตะตา** ไม่ใช่เขาไม่ใช่เรา
ก็อยู่ตรงนี้

นั่นแหละพระโยคาวจรเจ้าทั้งหลายเห็นเป็นอย่างนั้น
ก็เบื่อหน่าย จึงเลิกละ แล้วก็ยึดตาบเพชร คือ สติปัญญา
ถางสังโยชน^๑ ตัดสังโยชน ๓ กิเลส ๕ หรือ ๑๐ กิเลส แล้วแต่จะ
ทำลายได้อันนั้นเป็นภาระหน้าที่ของจิตเขาจะทำงานเอง

---

^๑ **สังโยชน** หมายถึง เครื่องร้อยรัดจิตใจยึดเหนี่ยวขังอยู่ในโลกสงสาร
มีอยู่ ๑๐ อย่างคือ ๑) สักกายะทิฏฐิ ๒) วิจิกิจฉา ๓) สิ้นพตปรัมมาส
๔) กามะฉันทะ(กามะราคะ) ๕) พยาบาท(ปฏิกิเลส) ๖) รูปะราคะ ๗) อระรูปะราคะ
๘) มานะ ๙) อุทธัจจะ ๑๐) อวิชชา

อันนั้น นิยะไตรธรรม นิยะไตรจิต เกิดขึ้นที่จิต จิตถึง แล้วแก้วทั้ง ๓ ประการ แก้วพุทโธ ธัมโม สังฆโม เกิดขึ้นแล้ว ที่จิตหมดเพียงเท่านั้น

อันนั้นแหละ จิตตั้ง ทันทตั้ง สุขามาวะหาติ จิตที่ฝึก ดีแล้วนำสุขมาให้ อันนั้นเป็นของสุขดีเลิศประเสริฐแท้ พุทโธ ธัมโม สังฆโมดวงเด่น เกิดขึ้นแล้วที่จิต อันนั้นแหละเป็นของ สำคัญมันหมาย

ปะฏิปันนา โมกขันติ ฉายิโน มาระพันธนะนา เมื่อจิต รือถอนสังโยชน้ออกจากจิตได้แล้ว นั้นแหละมารตามไม่เห็น ตามไม่ทัน หมดเพียงแค่นั้น นี่ข้อสำคัญมันหมาย

นี่เป็นวาระพระโยคาวจรเจ้าจำพวกที่ ๑

จำพวกที่ ๒ เฟ่งพิจารณาให้เหลือแต่ร่างกระดูก กำหนดไฟเผาทันทีหมดเสียสิ้น ไม่มีอะไรเป็นเขาเป็นเรา ที่นี้เรามาอยู่กับธาตุขันธ์ของสูญ สูญไม่มีอะไรเป็นเขาเป็นเรา สูญตั้งแต่เมื่อปฏิสนธิมาเป็นระยะๆ มาเป็นหนุ่มเป็นสาว สูญจากความป็นหนุ่มเป็นสาวมาเป็นพ่อคนแม่คน สูญจากความป็นพ่อคนแม่คนมาเป็นคนเฒ่าคนแก่ ผมหงอกแก้วมตอปปันหักเนื้อหนังสะพรั่งพร้อมไปด้วยเส้นเอ็น ย่อมเป็นที่สังเวช ทั้งตนและบุคคลอื่น อันนี้เป็นมาเป็นไปอยู่ตามเหตุปัจจัย ปรุงแต่งขึ้น

นั่นแหละ ธาตุโย สูญญะโต ปัสสะ พระธรรมพูดขึ้นมาอีกนะ ท่านจงพิจารณาเห็นเป็นของสูญ มรณะ อสุภะ

สุญญะตะกรรมฐาน ทั้ง ๓ ฐานนี้เกิดขึ้นแล้วที่จิตจะเป็น
ธรรมแขนงเอก แล้วจิตนั้นจะหมดความสงสัย ไม่มีภพใดชาติ
ใดที่จะคงที่เที่ยงแท้ถาวร

สุญญ โลก โลกทั้งสามก็สูญอีก พุตมาอย่างนั้น
ฉะนั้นโลกภายนอกก็สูญโลกภายในก็สูญ จะเอาสถานที่ใด
เป็นเขาเป็นเราไม่มีที่อยู่ที่เที่ยงแท้แน่นอนไม่มี

อนิจจะตา มีแต่ของไม่เที่ยงทั้งนั้น **ทุกขะตา** ก็เป็น
ทุกข์ **อนัตตะตา** ไม่ใช่เขาไม่ใช่เรา ถึงขั้นนี้ละเอียดจริงนะ
ท่านละเอียดจริงๆ นะจิตขั้นนี้ นี่แหละบ่อนฐานกรรมฐานเอก
ที่จะเอาตนรอดพ้นจากหลุมลึก คือ กิเลสได้ไม่น้อยก็มาก
ไม่มากก็น้อยแน่นอนนะ

นั่นแหละ เมื่อเห็นอย่างนั้น เรามาอยู่กับของสูญโลก
สูญโลกไม่เที่ยง โลกเป็นทุกข์ โลกเป็นอนัตตา อยู่ไปแล้วก็
ลำบากกายใจ จิตไม่แล้วไม่รอด

พระพุทเจ้าทั้งหลายท่านทอดทิ้งไว้แล้ว ท่านไม่มา
เอาอีก

อัปปะภีวัตติ ท่านดับขันธ์เข้านิพพานแล้ว โลกทั้งสาม
ท่านไม่กลับมาอีก เพราะเบื่อหน่ายในโลกสูญนั้นนั่น

อัปปะภีสนธิ ท่านไม่มาถือปฏิบัติอีกในโลกทั้งสาม
หมดเพียงแค่นั้น

อะนุปายาโส ท่านไม่ประมวลมาอีกซึ่งทุกข์ทั้งหลาย
ทั้งปวง

อนุตตะโร ดวงจิตของพระโยคาวจรเจ้าทั้งหลายผู้ได้
แล้วนั้นเป็นของเยี่ยมในโลกทั้งสาม ไม่มีสิ่งใดที่จะดีเยี่ยม
เสมอเหมือน

โลกัสสันโต เป็นที่สิ้นสุดแห่งโลกทั้งสาม หหมดเพียง
แค่นั้น

เมื่อเห็นเป็นอย่างนั้นท่านก็เปื้อนหายยึดติดบเพชรตัด
สังโยชน์ ๓ คือ สักกายะทิฏฐิ วิจิกิจฉา และสีลัพพตปรามาส
ขาดจากใจ ถ้าตัดได้ ๕ หรือตัดได้ ๑๐ ถอนออกได้ทั้งหมด
ก็ดีมาก

นั่นแหละชาตินี้เป็นผล ชาติปางก่อนโน้นเป็นเหตุ
สะสมมาบุญกุศลภพน้อยภพใหญ่ นั่นแหละเป็นเครื่องส่งผล
ให้ได้ตามใจหมาย

เมื่อตัดถอนได้แล้ว อันนั้นแหละ **วิราโย** ปราศจาก
อูฐีเครื่องเศร้าหมอง **เขโม** เป็นสุขอันเกษม **ราชภัย** (อาราภัย)
ไกลจากสงสาร อันนี้ข้อสำคัญมันหมาย

นี่แหละการแปลงไขธรรมะเทศนา บรรยาย **ธรรม
ปฏิบัติ** เรื่อง **สมถกรรมฐาน** และ **วิปัสสนากรรมฐาน** ทั้งเหตุ
และผลย่อมาอธิบายให้ฟัง เพื่อว่าท่านผู้ใคร่ธรรมทั้งหลาย
จะได้สนใจนำไปประพฤติปฏิบัติอบรมจิตใจของตนให้ตรง
ต่อธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้า แล้วต่อแต่นั้นไปก็จะไม่
ผิดพลาด ตั้งพรรณานานี้ก็สมควรแก่กาลเวลา ขอยุติเอาไว้
แต่เพียงนี้

เอวัง

หมายเหตุ

ธรรมะที่ท่านพระอาจารย์ จันทา ถาวโร เทศนาอบรม พระภิกษุและสามเณร ตลอดจนอุบาสถและอุบาสิกา นั้น มีถ้อยคำที่เป็นภาคอีสาน และคำบาลีปะปนอยู่หลายแห่ง

ผู้ถอดข้อความจากเทปยังต้องทั้งประสบการณ์ และ ความรู้ในด้านภาษาทั้งคำบาลีและคำอีสาน จึงต้องอาศัย ท่านผู้รู้ คือ พระมหาสมเกียรติ วีรญาโณ ได้กรุณาตรวจทาน และแก้ไขคำบาลีและอาจารย์ชัยชาญ วงศ์สามัญ ช่วยแปล คำอีสานให้เป็นภาษาไทย จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น ข้าพเจ้าได้เพิ่มเติมหรือ ตัดข้อความไปบ้างบางตอน แต่ก็ได้พยายามรักษาเนื้อความ เดิมไว้ให้มากที่สุด หากจะมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อน ของเนื้อหาไปบ้างโดยไม่ได้เจตนา ก็คงเป็นเพราะความเขลา เบาปัญญาของข้าพเจ้าโดยแท้

ข้าพเจ้าจึงขอโอกาสกราบขอขมา ต่อท่านพระอาจารย์ จันทา ถาวโร ไว้ ณ ที่นี้ด้วย ขอได้โปรดเมตตาให้อภัย และ อย่าให้เป็นบาปเป็นกรรมแก่ข้าพเจ้าเลย

พระอำนวยการ ไสสโก

“

มรรค ๘ เป็นทางดำเนินให้ถึงซึ่งความ
ดับทุกข์ เป็นทางเดินสะอาดเตียนดี เดินได้แต่
เพียงคนเดียว บริวารนั้นมีแต่บุญกุศลเป็นเพื่อน
เป็นพวกเป็นพ้องพี่น้อง ติดตามอำนวยความสะดวก
นั้นแหละถนนโลกีย์ ขึ้นไปถึงพระนิพพาน
พ้นทุกข์พ้นโศกโรครภัย ไม่มีเกิดเจ็บตายอีกต่อไป
มีทางเดียวนี้เท่านั้นเป็นทางดำเนินให้พ้นทุกข์ได้

”

ทางพันทุกข์

(มรรค ๘)

โดย

พระอาจารย์จันทา ถาวโร

ใจคือเรา เราคือใจทุกท่านมาสิงสถิตในกายนี้ ก็ต้องอาศัยกายวาจาทำให้ทุกอย่างนั้นแหละ ก็จึงทำความปิติยินดีได้กายสมบัติ วชิสมบัติ ที่จะได้ฟังฟังอาศัยทำคุณงามความดี ให้มีโนสมบัติ คือ ใจนี้สมบูรณ์ทุกอย่าง ไม่ขาดตกบกพร่อง แม้แต่สิ่งหนึ่งประการใด

ฉะนั้นเมื่อได้สมบัติ กายสมบัติ วชิสมบัติดีแล้วก็อย่าเพิ่งนิ่งนอนใจ อย่าเพิ่งประมาทต่อสมบัติทั้งหลายเหล่านี้

อุปานิยติ โลกโก อะธูโว โลกคือหมู่มสัตว์พระพุทธเจ้า พระองค์สอนว่า

ภิกขเว ดูก่อนสงฆ์ทั้งหลาย ร่างกายนี้มันไม่จริงยั่งยืนคงที่ประเดี๋ยวต้องแปรปรวนเปลี่ยนแปลงสภาพไปอยู่เสมอไม่ได้ตามใจหมาย ไม่คงที่ นั้นแหละมีแต่ นำทุกข์โทษภัยมาให้ ทุกกาลสมัย

อันชรา คือ ความแก่นี้มันก็ย่อมขยับตอนอายุชีวิตของร่างกายนี้ไปสู่ความทุพพลภาพหายนะ หาความมั่นคงถาวรไม่ได้แปรปรวนเปลี่ยนแปลงตั้งแต่วันคลอดออกจากครรภ์

หลวงปู่จันทา ถาวโร ๑๔๕

มารตามาเป็นระยะๆ ไม่มีวันจบสิ้นได้ จนตราบเท่าเข้าสู่ความ
แตกดับหมดเกษียณภพชาติของสังขาร แล้วก็หมดเพียง
แค่นั้น แม้ว่าเจ้าตัว คือ ใจจะนั่งชบเซาเหงาอยู่อาลัยอาวรณ์
ไปตามธาตุขันธ์นั้น แต่แล้วธาตุขันธ์คือกายนี้ทั้งหญิง
ชายเขาก็มิได้เสียใจ และดีใจตามที่เราร้องให้อาลัยอาวรณ์
ตามนั้น มีแต่จะทำงานตามหน้าที่ไปตามเหตุปัจจัยที่ปรุงแต่ง
มาแล้ว

นั่นแหละทีนี้เมื่อเป็นเช่นนั้น พระพุทธเจ้าผู้เป็นจอม
ปราชญ์ผู้ฉลาด พระองค์ก็รีบเร่งสั่งสอนเหล่ามนุษย์
เทพนิกรผู้จมในหลุมลึก คือ กิเลส ให้บำเพ็ญเอาอริยทรัพย์
คือ บุญกุศลมรรคผลให้เกิดขึ้นจากกายสมบัติ วาจาสมบัติ
มโนสมบัติ ให้พร้อมทุกเมื่ออย่าให้มันเป็นโมฆะร่วงโรยไป
เสียเปล่า จึงให้ได้ประโยชน์ไต่ตถิผล คือ บุญกุศลมรรคผล
ธรรมอันวิเศษ เกิดขึ้นจากร่างกายนี้ขึ้นให้ได้พร้อมทุกเมื่อ
อย่าได้เนิ่นช้า จะผิดหวัง

นั่นแหละโบราณท่านว่า “ไฟร้อนจะนอนเย็นไฟเย็น
จะเข็ญร้อน ภายหลังจะดับตาย”

ไฟร้อนจะนอนเย็น หมายถึง ผู้มีพุทโธ ธัมโม สังฆโ
ทาน ศีล ภาวนา ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๒๒๗ น้อมเอามาเป็น
เครื่องประดับ หรือน้อมเอาเอาเข้ามาเป็นที่พึ่ง น้อมเอา
เข้ามาเป็นเครื่องกลั่นกรองกิเลส อันนี้ได้ชื่อว่าเป็นผู้ ไฟร้อน
จะนอนเย็น เมื่อน้อมเอาธรรมะทั้งหลายเหล่านี้มาเป็นเครื่อง

พอกจิตใจ ให้หายพยศอันร้ายกาจ จนถึงได้บรรลุ นิยะไตรธรรม
ตามที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ นับตั้งแต่พระโสธดาพลขึ้นต้น
ไปเป็นระยะถึงอวสานที่สุดวิมุตติหลุดพ้นอันนี้ได้ชื่อว่า
ใฝ่ร้อนจะนอนเย็น

นั่นแหละนอนเย็นสบาย คือ ใจนั้นหมดความกระหาย
เศร้าโศกอาลัยปริเทวทุกข์ไปตามธาตุขันธ์แล้ว นั่นแหละ
เพราะใจฝึกได้แล้ว อบรมสะสมคุณงามความดีเกิดมีแล้วที่
จิตนั้น นอนก็เย็น ยืนเดินก็เย็น จะไปไหนมาไหนก็เย็นสบาย
เพราะจิตชำระเครื่องร้อนออกจากจิตได้แล้ว

เครื่องร้อนและเครื่องร้อยรัดผูกมัดได้แก่ **โลภะ**
โทสะ โมหะ อวิชชา ตัณหา อันนี้เป็นเครื่องร้อน หรือว่าเป็น
เครื่องร้อยรัด เป็นเครื่องเสียบแทงดวงจิตของโลก คือ
หมุ่สัตว์ให้เราร้อนกระวนกระวาย ไม่มีวันจบสิ้น

เพราะ **โลภะ** ความโลภในกิเลสงามและวัตถุงาม
มันร้อนเพราะ **โทสะ** ความโกรธเคียดแค้นหึงหวงห่วง
อาลัยเป็นของร้อน เพราะ **โมหะ** ความหลงในภพชาติสังขาร
มันร้อน

กามตัณหา ความใคร่ในกิเลสงามและวัตถุงามก็เป็น
ของร้อน ภาวตัณหา ได้ ๑ แล้วอยากได้ ๒ ได้ ๓ แล้วอยาก
ได้ ๔ ใจพลอยยินดีอยู่เป็นนิจ นั่นแหละก็เป็นของร้อน
วิภวตัณหา ได้มาแล้วสมบัติร่างกายนี้มัน ก็ไปตามอำนาจ
ของเหตุปัจจัยที่ปรุงแต่งมาแล้ว ผมหงอกแก้มตอบฟันหัก

แปรปรวนเปลี่ยนแปลงสภาพไปอยู่เป็นนิจ

นั่นแหละ **ตัณหา ๓** เป็นเครื่องร้อยรัด เป็นเครื่องผูกมัดโลก คือ หมุ่สัตว์ไว้ให้เวียนเกิดเวียนตายในภพน้อยภพใหญ่ในวัฏฏทุกข์ไม่มีวันจบสิ้น **อวิชชา** ความหลงและความโง่ครอบงำดวงจิตโลกคือหมุ่สัตว์ได้แล้วมีตนนอนนถการไม่รู้เท่าสังขารอันทำให้เกิดรูปเกิดนามตามยถากรรมที่ทำไว้ นั่นแหละเพราะอวิชชาความมืด เป็นเหตุเป็นปัจจัยทั้งตัณหา โลภะ โทสะ โมหะ เป็นของร้อนเป็นเครื่องร้อยรัด เกิดแก่ เจ็บ ตาย เคราะห์เข็ญเวรร้ายนั้นก็เป็ผลทั้งนั้น

เมื่อเห็นเป็นเช่นนี้แล้วว่า เกิดแก่เจ็บตายเป็นผลแน่นอน เคราะห์เข็ญเวรร้ายก็เป็นผลจากโลภะมูล โทสะมูล โมหะมูล อกุศลมูล บาป กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา อวิชชา อันนี้แหละตัวเหตุปัจจัย ทำให้ดวงจิตก่อเกิดเอากำเนิดในโลกทั้งสาม คือ ไม่มีวันจบสิ้นได้ ได้ประสบพบปะตั้งแต่เหตุเภทร้าย คือเกิดแก่เจ็บตาย นั้น เคราะห์เข็ญเวรร้ายนานาชนิดไม่มีวันจบสิ้น

ฉะนั้น พระองค์เจ้าเมื่อเห็นเป็นอย่างนี้ พอพระองค์เจ้าตรัสรู้ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค รู้แจ้งประจักษ์ด้วยพระปัญญาของพระองค์แจ้งชัดแล้วนั้น พระองค์เจ้าก็รีบเร่งตรัสธรรมะบทบาทอันแน่นอนไว้ให้เราซึ่งเป็นชาวพุทธหวังความบริสุทธิ์ ได้เกิดขึ้นมาประสบพบปะแล้วยึดเอามาเป็นเครื่องวัดยึดเอาเป็นเครื่องประพฤติ ปฏิบัติ ได้แก่ มรรค ๘

มรรค ๘ โพชฌงค์ ๗ สมถะ วิปัสสนา ศील สมาธิ ปัญญา อันนี้แหละเป็นเครื่องรื้อถอนเหล่ากิเลสเป็นเหตุเกิดทุกข์ได้ เป็นเครื่องกลั่นกรองกิเลส หรือเป็นธรรมทางปฏิบัติให้ดำเนินถึงซึ่งความดับทุกข์ได้แก่มรรค ๘

๑. สัมมาทิฏฐิ

ปัญญาสัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบ เห็นความทุกข์ว่า การเกิดแก่เจ็บตาย นี่คือทุกข์ เป็นผลของตัณหา ๓ ทุกข์เกิดแก่เจ็บตายเป็นผล เคาระห์เข็ญเวรร้ายอันนั้นก็เป็ผลของตัณหา ๓

อันนี้แหละ คือ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ คือ ตัณหา ๓ นี้ นิโรธ คือ ข้อวัตรปฏิบัติ (นิโรธ แปลว่า ดับทุกข์) จาโค สละ คินเสียซึ่งตัณหา ๓ เพราะเป็นเหตุเกิดทุกข์ ปะฐินิสลักโค สละ คินส่ง คินเสียซึ่งตัณหา นั้นเพราะเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ มุตติ ปล่อยวางเสียเถิดตัณหา นั้น อย่าเพ็งยึดไว้ถือไว้เพราะเป็นเหตุเกิดทุกข์ อาละยะสะมุคฆาโต จงปล่อยวางอย่าเพ็ง หิงหวง ห่วงอาลัยยึดไว้ เป็นเหตุเกิดทุกข์

ด้วยการบำเพ็ญศีล สมาธิ ปัญญา มรรค ๘ โพชฌงค์ ๗ สมถะวิปัสสนา ทาน ศील ภาวนา อันนี้เป็นเครื่องปล่อยวางเสียซึ่งตัณหา ๓ พร้อมทั้งอวิชชา โสภ โกรธ หลงเสียได้ นอกนั้นไม่มี

นั่นแหละ ปัญญาสัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบ เกิดแก่เจ็บตายเป็นทุกข์โทษภัยใหญ่ ไม่มีบทบาทสถานที่ใดที่จะหลีกเลี่ยง

ได้ ไม่ว่าจะเป็นนอกบ้านในบ้าน นอกเมืองในเมือง ใต้น้ำบนบก ใต้ดินบนอากาศจะต้องประสบพบปะเหตุเภทร้าย คือ แก่ เจ็บ ตาย เเคราะห์เข็ญเวรร้ายนี้แน่นอน

สัพพัง เกทปะริยัตถัง เอวัง มัจจานะ ชีวิตัง
แม้ภษาขณะดินทั้งปวงที่บุคคลปรุงแต่งขึ้น เบื้องต้นก็สวยงาม รวด เรือน เกวียน ล้อ กุฎิวีหาร ใช้ไปนานๆ ก็คร่ำคร่า เบื้องปลายก็ต้องแตกดับลงนอนทับแผ่นดินกันหมดทั้งสิ้น ไม่มีสิ่งใดที่จะผ่านพ้นไปได้

ชีวิตของโลกคือหมู่สัตว์ ไม่ว่าจะเป็น **อุปาทินนะกะสังขาร** สังขารที่มีใจครองก็ติละเอียดประณีตเลวทราม ก็ตามที หรือ **อะนุปาทินนะกะสังขาร** สังขารที่ไม่มีใจครอง ก็ตาม ทุกถ้วนหน้าก็ย่อมต้องมีความแปรปรวนเปลี่ยนแปลง สภาพลงสู่ความแตกดับทับถมลงบนแผ่นดินด้วยกันหมดทั้งสิ้นอันนี้แน่นอน

ฉะนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ พระองค์เจ้าจึงสอนให้เรา ประพฤติวัตรปฏิบัติ **ปัญญาสัมมาทิฐิ** เห็นชอบ เห็นว่ากรรมดีให้ผลเป็นสุข

สุโข ปัญญัสสะ อัจจะโย การสะสมซึ่งบุญนั้นๆ นำมาซึ่งความสุขความเจริญด้วยการให้ทาน รักษาศีล เจริญเมตตาภาวนาไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ อดนอนผ่อนอาหารอันนี้เป็นการสะสมบุญทุกประเภทน้อยใหญ่นำมาเสียซึ่งความสุขความเจริญ

บุญเป็นมรรคเป็นเครื่องส่งให้จิตได้บรรลุโลกุตตรกุศลอันยิ่งใหญ่ไพศาลต่อไป ที่นี้เมื่อจิตสะสมบุญเกิดมีแล้วบันดาลให้บรรลุโลกุตตรธรรมอีก บุญทั้ง ๒ ประเภทนี้ นำสุขมาให้ เป็นของดีเลิศประเสริฐแท้ อันนี้ข้อสำคัญมันหมาย

ฉะนั้น **ปัญญาสัมมาทิฐิ** จึงเป็นผู้เห็นชอบอยู่เสมอในการประกอบคุณงามความดี

นั่นแหละ **ปัญญาสัมมาทิฐิ** เห็นชอบว่า เกิด แก่ เจ็บ ตาย นี้เป็น **ทุกข์** ตัณหา ๓ เป็น **ตัวเหตุ** นิโรธ แปลว่า **ดับทุกข์** และ **มรรค** คือข้อปฏิบัติให้ถึงซึ่งความดับทุกข์ ได้แก่ **มรรค ๘**

สัมมาทิฐิ ปัญญาเห็นชอบ เห็นว่า เกิดแก่ เจ็บ ตาย เป็นทุกข์โทษภัยใหญ่ เห็นว่าเคราะห์เข็ญเวรร้ายให้ผลเป็นทุกข์อันไม่น่าปรารถนา นั่นแหละซ้ำๆ ซากๆ ไม่มีวันจบสิ้นได้ อันนี้ข้อสำคัญมันหมาย

นั่นแหละ จงอบรม **ปัญญาสัมมาทิฐิ** ให้มีไว้ เพื่อจะได้เป็นเครื่องแก้เหล่ากิเลส ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ออกจากดวงจิตได้และจะเป็นเครื่องชำระล้างบาปชั่วช้าลามกจากใจได้

อันนี้แหละ **ปัญญาสัมมาทิฐิ** ความเห็นชอบเห็นว่า พระพุทธเจ้า พระองค์เป็นผู้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นพระพุทธเจ้าขึ้นในโลกด้วยพระปัญญาบารมีธรรมพระองค์ สะสมมากพน้อยใหญ่ เห็นว่าโลกคือ หมูสัตว์มีกรรมเป็นของของตน มีกรรมเป็นผู้ให้ผล ดีชั่วเกิดขึ้นจากการกระทำทั้งนั้น

เมื่อทำให้เกิดมีแล้ว ก็จะเป็นสมบัติของตัวสัตว์ทุกถ้วนหน้า
ไม่มีสิ่งใดที่จะเสมอเหมือน

อັตตะนา วะ กะตัง ปาปัง อັตตะนา วะ สังกิลิส
สะติ(เป็นต้น) พระพุทธเจ้าเน้นหนักแน่นอนสอนไว้ ทำบาปเอง
ยอมเคราะห์หมองเอง ไม่ทำบาปเองยอมหมดจดเอง ความ
หมดจดและความเคราะห์หมองเป็นของเฉพาะตน คนอื่นยัง
คนอื่นให้หมดจดและเคราะห์หมองหาได้ไม่

ฉะนั้นบุญก็ดี บาปก็ดี ตนของตนเอง เป็นผู้สะสม
ใส่ตนไว้เมื่อสะสมกระทำใส่ตนและนั่นตนตนนั้นจะต้องรับ
ผลเป็นสุขและทุกข์ต่อไป

นี่แหละเรื่องปัญญาสัมมาทิฏฐิ พระองค์เจ้าสอนให้
เจริญมีขึ้นด้วยการเจริญสมถกรรมฐาน เติบจนกรม ยืน
ภาวนา นั่งสมาธิ จิตสงบลงสู่อุปปจารธรรม ปัญญาสัมมาทิฏฐิ
จะเกิดขึ้นอัปนาสมาธิธรรม ขณิกสมาธิธรรมโน้นรวมลง
ถึงฐานนั้นแล้ว ปัญญาสัมมาทิฏฐิ จะเกิดขึ้นในขณะนั้น
เมื่อเกิดขึ้นแล้วพิจารณาภพชาติสังขารสังขจะของจริงทั้ง ๔
เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นทุกข์ภัยน้อยใหญ่ไม่มีสิ่งใดที่จะแก้ไขได้
เพ่งจนถึงสภาพตาย ตายแล้วอึดพองเปื่อยเน่า ไม่มีอะไรเป็น
เขาเป็นเรา นี่เรื่องปัญญาศึกษาพิจารณาธาตุขันธ์ ปัญญา
สัมมาทิฏฐิ เห็นชอบถูกต้อง ถูกต้องทุกอย่าง

อนิจจะตา ไม่เที่ยง ธาตุขันธ์ ขันธ์นี้ ทุกขะตา เป็น
ทุกข์เพราะไม่ได้ตามใจหมาย เพราะมันแก่เจ็บตาย อนัตตะตา

ไม่ใช่เขาไม่ใช่เราทุกถ้วนหน้าแน่นอน

พอเห็นถึงสภาพตายเห็นสาบสูญ ไม่มีอะไรเป็นเขา เป็นเรา **ปัญญาสัมมาทิฐิ** นั่นก็ถอน **สังโยชน์ ๑๐** ปัจจัย **๑๐** **สังโยชน์ ๑๐** นั้น ได้แก่ **สักกายะทิฐิ วิจิกิจฉา** **สีลัพตปรามาส** **กามฉันทะ (กามะราคะ)** **พยายาท(ปะฎิฆะ)** **รูประราคะ** **อระรูประราคะ** **มานะ** **อุทธัจจะ** **และอวิชชา** **ตณหา** **อันนี้เป็นสังโยชน์** แปลว่า เครื่องคล้องเครื่องดองโลกคือ หมู่สัตว์ไว้

ปัจจัย ๑๐ ได้แก่ **อวิชชา** เป็นปัจจัยให้เกิดสังขาร **สังขาร** เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ **วิญญาณ** เป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป **นามรูป** เป็นปัจจัยให้เกิดอายตนะ **อายตนะ** เป็นปัจจัยให้เกิดผัสสะ **ผัสสะ** เป็นปัจจัยให้เกิดอุปทาน **อุปทาน** เป็นปัจจัยให้เกิดภพ **ภพ** เป็นปัจจัยให้เกิดชาติ **ชาติ** เป็นปัจจัยให้เกิดความแก่ เกิดความเจ็บ ความตาย ความเศร้าโศกาอาลัย **ปะริเทวะนาการ** ร้องไห้โหม่นัสความต่ำใจน้อยใจ **อุปายาส** ความคับแค้นอัดอั้นตันใจ **อะติตันติปะวารามิ** นี้ ปัจจัย ๑๐

สังโยชน์ ๑๐ **ปัจจัย ๑๐** เป็นสายโซ่เหนียวแน่นเส้นใหญ่ของพญามัจจุราชผูกมัดรัดโลกตรึงตราไว้กับโลก ทั้งสามให้วนเวียนเปลี่ยนชาติภพไม่มีวันจบสิ้น

นั่นแหละ **ปัญญาสัมมาทิฐิ** เห็นชอบลงถึงฐาน อปฺปนาสมาธิ อุปจาระ ขณิกะ พร้อมทุกอย่างเป็นหินลับสัองจิตให้มีสติปัญญาคมกล้า **ปัญญาสัมมาทิฐิ** ถอน**สังโยชน์ ๑๐**

ปัจจัย ๑๐ ออกจากดวงจิตแล้วนั้น นั่นแหละดวงจิตจะได้บรรลุ
นิยะโตธรรม นับตั้งแต่ **พระโสดาผล** สัตตักขัตตุประระมะ
ผู้ได้บรรลุสังโยชน์ ๓ มีภพจะมากเกิดเป็นมนุษย์อีก ๗ชาติ และ
ทั้ง ๗ ชาตินี้มัน อบายไม่ได้ไปไหนรอกไม่ได้ใหม่ จะขึ้นต้นไม้
เรียกร้องหามาเถอะ อบายไม่มีทั้งนั้น

โกลังโกละ พระโสดาผล ตัดสังโยชน์ ๓ ขาดจากใจ
จะมากเกิดในมนุษย์อีก ๓ ชาติ และชาติที่ ๓ ได้ตรัสรู้อรุริยสัง ๔
เข้าพระนิพพาน

เอกพีซี พระโสดาผล ตัดสังโยชน์ ๓ ขาดจากใจ
ปัญญาวิปัสสนาแก่กล้า มามนุษย์ชาติเดียวตรัสรู้อรุริยสัง ๔
เข้าพระนิพพาน

อนาคามีผล ตัดสังโยชน์ ๕ กามะราคะพยายาม
(ปะฏิฆะ) ขาดจากใจ ดับขันธ์ แล้วไปสุทธาวาส ๕ ไปเป็น
พรหมอยู่โนน บำเพ็ญฆ่าสังโยชน์อยู่เบื้องบน รูปะราคะ
อะรูปะราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา ตัณหา สังโยชน์เบื้อง
บนขาดจากใจไปนิพพานพวกนั้นไม่มาโลกมนุษย์อีก

พระอรหันตผล เป็น **อเสขะบุคคล** บุคคลผู้เสร็จกิจ
แล้วเป็นบุคคลผู้ยอดเยี่ยมตัดสังโยชน์ ๑๐ ปัจจัย ๑๐ ออก
จากใจด้วย**ปัญญาสัมมาทิฎฐิ** เพราะมาเจริญสมถกรรมฐาน
เดินจงกรม ยืนภาวนา นั่งสมาธิ อดนอนผ่อนอาหาร นี่แหละ
ให้เกิดสมาธิธรรมทั้ง ๓ (ขณิกะ อุปจาระและอัปปนาสมาธิ)
เกิดขึ้นแล้ว**ปัญญาสัมมาทิฎฐิ**เกิดขึ้นพร้อมตัดสังโยชน์ ๑๐

ปัจจัย ๑๐ ออกจากใจ รู้แจ้งเห็นจริงทุกสิ่งอย่าง เรามาท่อง
เที่ยวเกิดดับเพราะตักขหา เป็นตัวเหตุ อวิชชา เป็นตัวปัจจัย
สังโยชน์ ๑๐ เป็นสายโซ่ของพญามัจจุราชผู้คล้องไว้ ให้มา
ได้สมบัติอันกันดาร คือ ขาดกันดาร ขรากันดาร พยาธிகันดาร
มรณะกันดารไม่รอดแล้ว

นั่นแหละนักปราชญ์ ผู้เจริญสมถธรรมแล้วเห็นแจ้ง
ชัดอย่างนั้น ท่านก็ยึดปัญญาและสติถอนสังโยชน์ ๑๐ ปัจจัย
๑๐ ออกจากใจได้ เมื่อถอนออกหมดแล้วนั้นอันนั้นเป็น วิราโช
ปราศจากอัฐิเครื่องเศร้าหมองของร้อน เขโมเป็นสุขอันเกษม
ราชภัย (อาราภัย) ไกลจากสงสาร

นั่นแหละ **อัปปะฏิวัตติ** โลกทั้งสามไม่มีดวงจิตของ
พระโยคาวจรเจ้าทั้งหลายเหล่านั้น อบายภูมิ ๔ ไม่มีในดวง
จิตของพระโยคาวจรทั้งหลาย ผู้ได้บรรลุโลกุตตรธรรมอัน
เยี่ยมแล้ว หมดเพียงแค่นั้น เกิดแก่เจ็บตายไม่มีอยู่ในดวงใจ
ของพระอริยเจ้าทั้งหลายเหล่านั้น เป็นอนันตะบรมสุข เป็นสุข
อันเลิศ ไม่มีเกิดไม่มีดับ

นั่นแหละเหมือนไส้ตะเกียงสิ้นน้ำมันแล้ว จะเอาไฟไป
ติดมันก็ไม่ลุก เพราะหมดเชื้อแล้ว เป็น **อะสังขะตะธาตุ**
อะสังขะตะธรรม **อะสังขะตะปัจจัย** ไม่มีเหตุปัจจัยใดนั้นที่
มาปรุงแต่งให้เกิดรูปนามสังขาร หมดเพียงแค่นั้น อันนี้ได้ชื่อ
ว่า **ปัญญาสัมมาทิฐิ** ข้อที่ ๑ เห็นชอบอย่างนี้

๒. สัมผัสกับไป (ความดำริชอบ)

ความดำริชอบ ดำริอะไรเล่า ดำริคิดเห็นว่าโลกคือ หมู่สัตว์ถูกกามครอบงำแล้ว รังริตผูกมัดไว้แล้ว กามโอะชะ (กาโมชะ) เครื่องผูกสัตว์ทั้งหลายไว้ด้วยกาม ภวโอะชะ (ภะโวชะ) ภพชาติเป็นเครื่องผูกสัตว์ทั้งหลายไว้ด้วยภพ ทิฏฐิโอะชะ (ทิฏฐิฐชะ) เครื่องผูกสัตว์ทั้งหลายไว้ด้วยทิฏฐิ ความยึดมั่นถือกายว่ากายเป็นตน ตนเป็นกาย กายมีในตน

โอะชะ คือ ห้วงน้ำทั้ง 4 นี้ นั่น ท่วมทับจิตใจของสัตว์ทั้งหลายให้จมอยู่ มีกามเป็นต้นเหตุนั่นแหละ สัมผัสกับไป ดำริชอบ ดำริคิดจะออกจากกามทั้งหลายว่า

กามะกาโม กามทั้งหลายนะ พระหุทุกโย มีความทุกข์มาก พระหุปายาสา มีความคับแค้นอัดอั้นตันใจมาก

กามะกาโม กามทั้งหลาย เปรียบเหมือนก้อนกระดูก ร่างกระดูก สุนัขไปกัดแทะ กินกระดูกนั้น พระหุทุกโย มีทุกข์มาก พระหุปายาสา มีความสุขน้อยคับแค้นอั้นตันใจ ได้กินแต่น้ำลายเท่านั้นแหละ กามทั้งหลายก็ฉนั้น

กามะกาโม กามทั้งหลาย เปรียบเหมือนก้อนเนื้อ ถ้าสัตว์ตัวไหนคาบแล้ว สัตว์ตัวอื่นก็ยื้อแย่งกัน กัดกันกินนะ หูขาดปากขาดตาแตก นั่นแหละเพราะกามเป็นเหตุ พระหุทุกโย มีความทุกข์มาก พระหุปายาสา มีความคับแค้น อัดอั้นตันใจมาก

กามะกาโม กามทั้งหลาย เปรียบเหมือนคบหญ้า คบหญ้าแห้งไหม้ไฟบุรุษถืออยู่เหนือลม ไฟนั้นก็ลวกลนบุรุษนั้น

ปวดร้าวไปทั้งกายแทบประดาจะตาย กามทั้งหลายก็ฉนั้นนั้น

สัมมาสังกัปป ดำริชอบเห็นเป็นอย่างนั้น

กามะกาโม กามทั้งหลายเปรียบเหมือนหลุมถ่านเพลิงถ้าใครตกลงไปแล้วก็ถูกไฟไหม้แทบประดาจะตาย กามะกาโม กามทั้งหลายก็ฉนั้นนั้น

นั่นแหละ **พะหุทุกโข** มีความทุกข์มาก **พะหุปายาสา** มีความคับแค้นอัดอั้นตันใจมาก

กามะกาโม กามทั้งหลาย เปรียบเหมือนนอนหลับฝันว่าได้อย่างโน้นอย่างนี้ ตื่นขึ้นมาแล้วก็ไม่ได้อะไรเปล่าทั้งนั้น

กามะกาโม กามทั้งหลายเปรียบเหมือนกำมือเข้าแล้วก็เหยียดออก แล้วก็ไม่มีอะไร รสของกามนั้นก็มิเพียงแค่นั้น

กามะกาโม **พะหุทุกโข** มีทุกข์มาก **พะหุปายาสา** มีความคับแค้นอัดอั้นตันใจมากนั้นแหละเปรียบเหมือนต้นไม้ใบดกปกหนาที่งดอกออกผลมีรสหวานอร่อยอยู่ถนนวน ๔ แพร่ง มนุษย์และสัตว์ทั้งหลายไปมาทั้ง ๔ ทิศ ขึ้นเขย่ากึ่งก้านให้ยกเยอ ไปทั้งต้น กามทั้งหลายก็ฉนั้นนั้น

นั่นแหละโลกคือหมู่สัตว์เมื่อบริโภคมกามเข้าแล้วก็ทำอย่างนั้น ทำร่างกายทุพพลภาพ เกิดโรครภัยนานาชนิด ไม่มีวันจบสิ้นเพราะกามนี้เป็นก้อนโรค เป็นก้อนภัยต่างๆ นะ

อันนี้แหละกามะกาโม กามทั้งหลายเปรียบเหมือนคมดอกและคมดาบ ถ้าใครไปลูบคลำแตะต้องเข้าแล้วก็

บาดปวดร้าวไปทั้งตัวแทบตาย กามทั้งหลายก็ฉนั้นนั้น

กามะกาโม กามทั้งหลายเปรียบเหมือนปลายดอก
และปลายดาบ ถ้าใครถูกทิ่มแทงเข้าแล้วก็เป็ทุกข์ปวดร้าว
ไปทั้งกาย กามทั้งหลายก็ฉนั้นนั้น

พะหุทุกโข มีทุกข์มาก ภิกษุทั้งหลาย **พะหุปายาสา**
มีความคับแค้นอัดอั้นตันใจมาก

กามะกาโม กามทั้งหลายเปรียบเหมือนศรีษะอสรพิษ
แมงป่อง ตะขาบ งูเห่า งูเห่าทั้งหลาย นั้นแหละถ้าใครไม่
พินิจไปเหยียบเข้าก็ถูกกัดปวดร้าวไปทั้งกายแทบประดาจะตาย

กามะกาโม กามทั้งหลาย **พะหุทุกโข** มีทุกข์มาก
พะหุปายาสา มีความคับแค้นอัดอั้นตันใจมาก

นี่แหละ สัมมาสังกัปปो ดำริชอบ นั้นแหละทรงเพศ
เป็นพรหมจรรย์ หันหลังสู่โลกหันหน้าสู่พระนิพพาน นักบวช
ผู้จะหนีจากกามได้ พระสงฆ์องค์เจ้า นะ อุบาสก อุบาสิกา
บริษัท ๔ มาเจริญทาน ตีลภาวนา มาอดนอนผ่อนอาหาร
รักษาพระไตรสรณคมน์ ๓ คีล ๕ คีล ๘ กรรมบถ ๑๐
วันหนึ่งคืนหนึ่งอันพวกเหล่านี้ พระพุทธเจ้าพระองค์รับรอง
เพราะมายิตถธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นเครื่อง
กลั่นกรองกิเลส เป็นเครื่องย่างกิเลส เป็นเครื่องล้างบาป

อันนี้ ปัญญาสัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบ สัมมาสังกัปปो
ทั้ง ๒ นี้จัดเข้าใน ปัญญา ปัญญาสัมมาทิฏฐิ อันนี้มรรค ๒ ข้อ
จัดเข้าใน ปัญญาขั้นธ

ปัญญาชน แปลว่า เครื่องฟัดตำ (เครื่องปัดเป่า
ทำลาย) เครื่องรื้อถอนสิ่งรื้อยร็ดออกจากดวงจิตใต้

๓. สัมมาวาจา (วาจาชอบ)

กล่าววาจาชอบ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดปด ไม่พูดโกหก
พกลมไม่พูดส่อเสียด ยุยงส่งเสริมให้บุคคลอื่นแตกร้าง
สามัคคีจากกันพูดแต่คำที่เป็นสัตย์เป็นศีล แนะนำแต่สิ่งที่เป็น
ประโยชน์ไสตถิผลอันดีงาม

นั่นแหละเช่นอย่างบุคคลบางพวก เคยได้ยินมาแล้ว
นะว่า ข้าพเจ้าฉันมังสะวิรัตดีกว่าพระกลุ่มใหญ่ทั้งมหา
นิกายและธรรมยุติพวกที่ฉันเนื่อนั้น เป็นยักข์ เป็นโย เป็นมาร
ทั้งหมดสิ้น นั่นแหละข้าพเจ้าฉันเจและมังสะวิรัตถูกต้อง
ดีงาม อันนี้จัดเข้าใน **มิจฉาวาจา** นะพูดส่อเสียดยุยงส่งเสริม
ให้คนแตกร้างจากพระภิกษุสงฆ์ กลุ่มใหญ่นะ อันนี้เป็น
บาปหนัก

ยกตัวอย่างครั้งพุทธกาลโน้น คือ **โกกาลิกะ ๔** คนนี้
ซึ่งเป็นศิษย์ของพระเทวทัต นั่นแหละอาจารย์จมลงสู่เวจี
แล้วลูกศิษย์ ๔ คนนี้ เตือนร้อนอาทรใจ ก็เลยไปกราบไหว้
พระพุทธเจ้าว่า

“ข้าแต่พระองค์เจ้า พระมหาสารีบุตร โมคคัลลาน์
นั่นเป็นพระไม่ดีนะ หลอกหลวงประพฤติผิดมิจฉาจารทุกสิ่ง
ทุกอย่าง

พูดส่อเสียดต่อหน้าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าจึงว่า

ดูก่อน **โกกาลิกะ** อย่าเพิ่งพูดเสียดสีเสียดแทงลูก
กุตถาคตอริยสงฆ์ ๒ องค์นี้ ท่านเป็นอริยบุคคลอันดีเลิศ
ประเสริฐแล้วนะไม่มีหรอกที่จะประพடுத்த้วงสิกขาบทวินัย
น้อยใหญ่กายกรรม ๓ วาจักรกรรม ๔ มโนกรรม ๓ เรียกร้อย
ทุกอย่าง ชำระได้แล้วเหตุปัจจัยผลนั้น ท่านอย่าเพิ่งพูด
ส่อเสียด เสียดสีนะไม่ดี เป็นบาป”

พระพุทธเจ้าเตือนถึง ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๔ หยิบนิสีทนะ
(ผ้าปูรองนั่ง) ลุกขึ้นตะโกนด้วยเสียงอันเร่าร้อนแล้วจาก
ไปเลยพอหวิดตา(พันสายตา) แล้ว พระอานนท์ ทูลถาม
พระพุทธเจ้าว่า

ข้าแต่พระองค์เจ้า **โกกาลิกะภิกษุ ๔** องค์นี้นั้น
ภพเบื้องหน้าเขาเมื่อแตกกายทำลายขันธไปแล้วนั้น ดวงจิต
จะไปสู่สถานใดพระเจ้าข้า คติใด ภพใด กำเนิด ๔ คติ ๕ นั้น?

ดูก่อน **อานนท์ โกกาลิกะ ๔** คนนี้นะ ใจเร่าร้อน
อยู่ด้วยบาป มาพูดเสียดแทงเสียดสีเสียดขยุงให้พระมหา
โมคคัลลาน์ สารีบุตร ซึ่งเป็นองค์อรหันต์ชินาสพของกุ
พ็อตถาคต เป็นผู้ดีเลิศประเสริฐแท้ นั้นแหละขาดใจเมื่อโห
กรรมกับกิเลสมันหนักจะพาไปไว้ปะทุมมะมหานครแสนพันปี
ก็ไม่มีวันพ้นได้นะ นี่เพราะโทษพูดส่อเสียดขยุง”

นั้นแหละ มีบุคคลจำพวกหนึ่ง ที่กรุงเทพฯ พูดส่อ
เสียดมิชฌกกลุ่มใหญ่ระบุว่า

“ฉันทือเป็นยักษ์ เป็นโซ เป็นมาร ไม่ถูกหรอกท่าน

ผิดทั้งนั้นถ้าใครดำเนินตามนะ ข้าพเจ้ามังสะวิรัต ฉันเจ
ถูกตองนี่แหละ เป็นของดีเลิศประเสริฐแท้ มานี่นะ มานี่”

นั่นแหละ ขอนี้ สัมมาวาจา มันผิดแล้ว เป็น มิจฉวาจา
พูดส่อเสียดขุยงสง เสริมคนอื่นแตกร้างสามัคคีจากกันให้
คนไทยนี่นะรังเกียจชิงชังภิกษุกลุ่มใหญ่ ทั้งธรรมยุตและ
มหานิกาย

นั่นแหละ มังสะวิรัต ฉันเจนี้ ครั้งพุทธกาลโน้น พระ
เทวทัตขอก่อนนะ ขอให้ภิกษุทั้งหลายฉันเจ อย่าฉันเนื้อสัตว์
ทั้งหลายจะตายมาก พระพุทธเจ้าไม่ให้ตามที่พระเทวทัตขอ
และว่าถ้าเป็นเนื้อสัตว์ตายโดยที่เราไม่ได้ยิน ไม่ได้เห็น และ
ไม่ได้สงสัยให้ฉันได้

แต่ถ้าได้เห็นเขาฆ่า จำไว้อย่าเพิ่งฉัน ถ้าได้ยินเขา
พูดว่าจะฆ่าวัว ฆ่าควาย ฆ่าปลา จำไว้อย่าเพิ่งฉันและทั้ง
ได้เห็น ทั้งได้ยินถูกต้อง อย่ากินนะ ถ้ากินเป็น อุททิสสะ
มังสะ ปรับโทษปาจิตตีย์

นั่นแหละ อันนี้ถึงแม้ว่าเราฉันเนื้อ เราก็ฉันตามมี
ตามได้นะไม่เป็นไร สันตฎฐี ประระมัง ะนะง

พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ตั้งแต่ปางก่อนโน้น ๓ ล้าน
๕ แสน ๘ หมื่น ๔ พัน ๑ ร้อย ๙๒ พระองค์เจ้านั้นก็ล้วนแต่
ฉันตามได้ตามมีทั้งนั้น

พระองค์เจ้านั้นก็ล้วนแต่ฉันตามได้ตามมีทั้งนั้น

จนและมีดีและชวนอกบ้านในบ้านนำอาหารอย่างไร

มาถวายให้ก็ฉันทั้งนั้น เว้นไว้แต่มังสัง ๑๐ อย่าง^๑ ไม่อนุญาติให้ฉันและเนื้อดิบไม่ให้ฉัน นั่นแหละถ้าเนื้อสุกแล้วอาหารเป็นของขบฉันถูกต้อง ฉันได้ไม่เป็นไร เว้นแต่อาหารไม่ถูกกับธาตุชั้นร้ก็เลือกฉันเอา อันนี้ไม่เป็นไร จงเป็นผู้ตั้งอยู่ใน **สันตฎฐิธรรม** มักน้อยสันโดษ สันโดษมักน้อยอันนี้ข้อสำคัญ มั่นหมาย

นี่ **สัมมาวาจา** กล่าววาจาชอบ แนะนำพร้าสอนแต่สิ่งที่ดีสิ่งที่มีประโยชน์โสดกถิลแก่ตนและผู้อื่นนั่นแหละดีแท้

วาจาชอบเป็น **สัมมาวาจา** ถ้า สัมมาวาจา นี้ขาดแล้ว ทางบพบาทที่ ๓ ทางไปพระนิพพานมันขาดแล้ว นั่นแหละบันไดขั้นที่ ๓ มันขาดจะขึ้นบ้านได้ไหมเล่า ไม่ได้ นั่นแหละมันต้องบริบูรณ์ทุกขั้นมันจึงจะขึ้นบ้านได้

นั่นแหละพูดส่อเสียดยุยงส่งเสริมให้บุคคลแตกร้าวสามัคคีจากกัน **ป้อยท่าดำผี** (สาปแช่ง) พูดจาหาประโยชน์มิได้ พูดสำรอก เพื่อเจ้อ กอบโกยเสียซึ่งประโยชน์นั้นผิดเป็น **มิจฉาวาจา** ประกอบด้วยเหตุเภทร้าย เหมือนกับบัวเนยพะขึ้นบนท้องฟ้ามันก็ราดหน้าตัวเองนะ อันนี้ฉันใดเคราะห์เข็ญเวรร้ายออกจากปากใครเล่า มันก็เข้าตัวนั่นแหละ อันนี้แหละ เสียบแทงตัวเองทำลายตัวเอง

---

^๑ มังสัง ๑๐ อย่างคือ ๑)เนื้อมนุษย์ ๒)เนื้อช้าง ๓)เนื้อม้า ๔)เนื้อสุนัข ๕)เนื้องู ๖)เนื้อราชสีห์ ๗)เนื้อหมี ๘)เนื้อเสือโคร่ง ๙)เนื้อเสือดาว ๑๐)เนื้อเสือเหลือง

จะทำให้สิ่งใดด้วยกาย ก็ไม่ทำให้เบียดเบียนตนและ
บุคคลผู้อื่นนะ จะพูดอย่างไรไม่พูดให้เบียดเบียนตนและ
บุคคลผู้อื่นนะ จะนึกคิดอย่างไรก็อย่างไรก็อย่าเพิ่งให้มัน
เบียดเบียนตนและผู้อื่นนะ นั่นแหละมันจึงใช้ได้ให้เป็น
สัมมาวาจา การทำอะไรก็ดีให้มันถูกต้องทุกอย่าง มันจึงจะ
ไม่มีโทษภัยน้อยใหญ่

อันนี้ข้อสำคัญมันหมาย สัมมาวาจา ถูกต้อง

นี่แหละศีล ๕ มุสาวาท ศีล ๘ ก็มุสา ศีล ๑๐ ก็มุสา ศีล
๒๒๗ ก็มุสา สิกขาบทที่ ๑ นะ พูดปดต้องปาจิตตีย์อันนี้ข้อ
สำคัญ ข้อที่ ๒ พูดส่อเสียดต้องปาจิตตีย์ ข้อที่ ๓ ต่ำว่าภิกษุ
อื่นต้องปาจิตตีย์แน่ะ มันก็มีอย่างนั้น

ที่นี่ สัมมาวาจา ข้อที่ ๓ ขาดแล้วจะไปพระนิพพาน
ได้อย่างไร ไปสวรรค์ก็ไม่ได้นะ อย่าว่าแต่จะไปพระนิพพาน
ไกลแสนไกลนะ อันนี้ มรรค ๘ ให้มันถูกต้อง

๔. สัมமாகัมมันโต (ทำการทำงานชอบ)

การทำงานชอบนะ การงานใดที่ไม่เบียดเบียนตนและ
ผู้อื่น ทางกายก็ดีให้ชอบ ทางวาจาก็ให้ชอบ ทางใจก็ให้ชอบ
นั่นแหละการทำงานชอบ

อันนี้การทำงานชอบ เติณจกรรม ฝึกจิต อบรมจิต
สั่งสอนจิต ทรมานจิต บูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
เอาบุญ นี่การทำงานชอบสัมமாகัมมันโต

ยินภาวนา ฝึกจิต หายใจเข้าว่า พุท ออกว่า โธ อยู่

กับกายสังขาร ลมหายใจเข้าออก อันนี้ สัมமாகัมมันโต
การทำงานชอบ ผิกจิตบำเพ็ญบุญน้อมเอาธรรมะคำสั่งสอนของ
พระพุทธเจ้ามากลืนกินเป็นอาหาร ขบไล่ไสส่งสมภารเจ้าวัด
ออกจากจิต คือ โสภ โภธ หลง อวิชชา ตัณหา นั้น นั้น
แหละนำมาซึ่งบุญกุศลคุณงามความดี ได้ชื่อว่า สัมமாகัมมันโต
การทำงานชอบ ประกอบด้วยบุญกุศลนั้นๆ

นั่งสมาธิ อดนอนผ่อนอาหาร ทำความเพียรให้คงที่
และก้าวหน้าอันนี้เป็น สัมமாகัมมันโต การงานชอบ นั้นแหละ
เป็นบ่อฐานที่เกิดบุญกุศลคุณงามความดี อบรมจิตใจให้มีสติ
ปัญญาฉลาดรู้ นั้นแหละให้จิตคลายเสียซึ่งพยศอันร้ายกาจ
เข้ามาในงานอันดีนั้น อันนี้หวังพันทุกข์ได้นอกนั้นไม่มี นี่ข้อ
สำคัญนะ

๕. สัมมาอาชีโว (เลี้ยงชีวิตชอบ)

เลี้ยงชีวิตชอบนะ ให้เลี้ยงชีวิตชอบ สิ่งใดที่ผิด
ศีลธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลายนั้น อย่าเพิ่งเอา
มาบริโภคนะ ปัจจัย ๔ ได้แก่ จีวรผ้าห่ม อาหารบิณฑบาต
เสนาสนะ ยารักษาปัจจัย ๔ นะ ตามได้ตามมี

สันตุฎฐี ประระมัง ะระนัง ตามได้ตามมีนะภิกษุทั้ง
หลายนั้นแหละไม่ใช่ญาติพี่น้อง ไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่พวาราณา
ก็อย่าเพิ่งขอเขา ถ้าไปขอเขาน้อยเมืองใหญ่ แม่ (เรียไร)
ข้าวสาร ข้าวเปลือก หรือแม่อะไรไปสร้างกุฏิวิหาร นั้นแหละ
นานาชนิดแล้วแต่ขอเอาได้ อันนั้นแหละแม่เงินทองบ้านน้อย

เมืองใหญ่ขอเขาปัจจัย ๔ ไปสร้างกุฏิวิหาร อันนี้เป็น **มิจฉา**
อาชีโว หาเลี้ยงชีวิตไม่ชอบธรรม ผิดคำสอนของพระพุทธเจ้า
นั่นแหละฆราวาสญาติโยมก็ดี สัตว์ ที่มีชีวิตดงดเว้น
อย่าเพิ่งฆ่าสัตว์ที่มีชีวิตค้าขายกินเป็นอาหาร อย่าเพิ่งฆ่า
มนุษย์นะผิดศีลธรรมของเทวดา โลก ฉิบหาย อย่าเพิ่งค้า
ขาย ยาพิษ ยาเบื่อสัตว์นั้นแหละ อย่าเพิ่งค้าขายเครื่อง
อาวุธประหัตสัตว์บกและสัตว์น้ำนั้นและฉิบหายเป็นโทษภัย
ใหญ่ นำโทษภัยร้ายเข้ามาสังหารตนไม่ขาดนี้ก็ชาติหน้า
ติดตามให้ผลเป็นทุกข์ อันนี้ผิดแน่นอน นั่นแหละจงเลิกละ
จึงจะได้ชื่อว่า **สัมมาอาชีโว** เลี้ยงชีวิตชอบ

สิ่งใดที่บริสุทธิ์ผุดผ่องดีนั้นไม่เป็นภัย ส่วนที่เป็นภัย
เป็นโทษก็จงเลิกละเว้น สุรายาเมา ขี้ฝืนกัญชาอย่าเพิ่ง
เอามาบริโภคคนนะ อาหารทุกสิ่งอย่างถ้าผิดพระไตรสรณคมน์
๓ ศีล ๕ ศีล ๘ ก็จงเลิกละ ถ้าผิดศีลธรรมคำสอนของ
พระพุทธเจ้าก็ให้เลิกละ อันนี้เป็นบาปเป็นกรรมให้เลิกละเสีย
เพราะกัลลักรองกิเลสไม่ได้

นี่แหละ **สัมมาวาจา** **สัมมากัมมันโต** **สัมมาอาชีโว** ทั้ง
๓ นี้จัดเข้าใน **ศีลขั้นธ**

ศีลขั้นธ ได้แก่ เครื่องฟัดตำ (เครื่องบดเป่าทำลาย)
เครื่องตำ เครื่องฟัด เครื่องรื้อถอน สิ่งที่เป็นเหตุเกิดทุกข์ คือ
กิเลสทุกประเภทน้อยใหญ่นั้นออกจากดวงจิตได้ นั่นแหละ
จงสำรวจรักษาไว้ให้ติดตามเพศตามเหตุปัจจัยที่สะสมกระทำ

มันจึงจะเป็นไปนะ นี่ข้อสำคัญมันหมาย

๖. สัมมาวิริยะ (ความเพียรชอบ)

มีความเพียรชอบใน ๔ ประการ คือ

๑) **สังวรปธาน** ระวังอย่าให้บาปเกิดขึ้นทางกายทุกจริต
วจีทุกจริต มโนทุกจริต ประพฤติชั่วฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ประพฤติ
ผิดในกามกล่าวมุสาวาท ขี้ฉ้อฉลขี้โกง สุรายาเมานั้นแหละ
อย่าให้มันเกิดขึ้นกายทุกจริต วจีทุกจริต มโนทุกจริต ๓ อย่าง
นี่จึงสำรวมระวังอย่าให้มีเกิดขึ้น เป็นบาป ขำระปล่อยวาง
ให้หมดเสียสิ้น นั่นแหละมันจึงจะเป็นของบริสุทธิ์ดีเลิศ
ประเสริฐแท้

๒) **ปธานปธาน** กำจัดบาปอกุศลเสียสิ้นด้วยการ
บำเพ็ญกุศลวัตร บำเพ็ญพุทโธ ธัมโม สังโฆวัตร ศีลธรรมวัตร
ทั้งหลายนั้นแหละเป็นแหละเป็นเครื่องกำจัดเสียซึ่งบาป
โลภ โกรธ หลง อวิชชาตณหา กำจัดหมดเสียสิ้น

๓) **ภาวนापธาน** อบรมภาวนา **เดินจงกรม** ภาวนา บูชา
พระพุทโธ พระธรรม พระสงฆ์เอาบุญ เดินจงกรมภาวนา
พุทโธ ธัมโม สังโฆ บมอินทรีย์ ๕ ให้แก่กล้าขึ้น สังสมบารมี
ธรรมให้เต็มขึ้น อันนี้เป็นการฝึกจิต อบรมจิต สอนจิต เรียกว่า
ภาวนापธาน หรือ ภาวนापธาน ประหารเสียสิ้น ซึ่งบาปน้อย
ใหญ่นั้น

นั่นแหละ **ยินภาวนา** ประหารเสียซึ่งบาป อบรมบุญ
กุศลเกิดขึ้น **นั่งสมาธิ** อดนอนผ่อนอาหาร อันนี้ **ปธานปธาน**

เสียสิ้นด้วย **ภาวณาปธาน** นั้นแหละกำจัดเสียซึ่งบาปน้อยใหญ่

๔) อนุรักษณาปธาน รักษาไว้ให้ดีบุญกุศลเก่าก่อนที่
สะสมมาแล้ว ทาน ศีล ภาวณา สะสมมาหลายภพหลายชาติ
แล้วนั้น จึงบันดาลให้มาเกิดเป็นมนุษย์ชาติสูงสุดและได้
พบพระพุทธศาสนาเป็นมูลฐานทางที่จะให้พ้นทุกข์ได้ก็จง
รักษาไว้อย่าให้ไฟมันไหม้ **ไฟโลภะ** โลภในกิเลสข้าวของ
เงินทอง **ไฟโทสะ** หึงหวงห่วงอาลัยในชีวิตสังขารร่างกายนี้
นั้น **ไฟโมหะ** ความหลง ในภพชาติ สังขาร อย่าให้ ไฟ ๓ กอง
นี้มันไหม้ ฉะนั้นอย่าให้ไฟมันเกิดมีขึ้น รักษาไว้ให้ดีซึ่งบุญ
กุศลน้อยใหญ่อันนี้ข้อสำคัญ มันหมาย

ภิกษุทั้งหลาย ปางเมื่อกุพ็อตถาคตเสวยชาติเป็น
พระเวสสันดรโพธิสัตว์สร้างบารมีตอนสุดท้ายนะ ๑๐ ชาติ
ชาติสุดท้ายเป็นพระเวสสันดรให้ทานขาสีกัณฑ์หาบังอรลูกรัก
แก่ชูชกพราหมณ์ ซึ่งไปขอยู่ที่ป่าศิรีวงกตขณะบำเพ็ญ
พรตเพศพรหมจรรย์นั้น ให้ทานแล้วพราหมณ์ชูชกก็ตีต่อหน้า
จนเลือดหลังแตก นั้นแหละร้องให้อาลัยอาวรณ

กุพ็อตถาคตยังสติปัญญาไม่ทันนะ ความโลภโกรธ
หลงเกิดขึ้นเผาใจให้เราร้อนจนตาแดงเหมือนไฟตะวันขึ้น
ใหม่ น้ำตาไหลเหงื่อไหลไทรมกาย คิดสงสารอาลัยลูกรัก
ทั้ง ๒ นั้นก็นึกว่าทำไมหนอ พราหมณ์ชูชก จึงมาตีต่อหน้า
ต่อตาเรา ให้ทานไปด้วยดีแล้ว ก็ควรจะเอาไปด้วยดีนะ แต่
นี้ไม่ควรเสียเลยหรือนึกว่าเราเป็นคนทุกข์จนคนแค้นกันดารมา

อยู่จึงมาตีเข้ยตีหยันรี ควรที่เราจะเอาดาบด้ามแก้วไปฆ่า
พราหมณ์ให้ตายเสียแล้วเอาลูกแก้วของพ่อกลับมาเสียจะดี
กว่านะ

นั่นแหละปราชญ์ผู้รู้เกิดขึ้นที่จิต โอ...ดูก่อนเวสสันดร
โพธิสัตว์ ท่านจะเอาวิญญูสงสาร อันยิตยาวกว้างยาวลิกิริหรือ
จะเอาโพธิสมภารข้ามโอชะสงสาร ตัดสินใจเดี๋ยวนี้อีกตัดสินใจ
ทันทีเลย

เอาโพธิสมภารข้ามโอชะสงสาร ใจก็เลยเย็น ความ
ร้อนเลยหายไป

นั่นแหละเมื่อมาตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว
เครื่องใช้บารมี ๖ อย่างนั้น จึงมีน้อย ห่างไกลจากตัวพ่อ
ตถาคตเพียงแค่ว่าเท่านั้น นั่นแหละเพราะเสียบุญตอนนั้น
ตอนให้ทานชาลิกัณฑาแก่ชุกพราหมณ์นั้น

ตั้งนั้นจงตั้งใจรักษาไว้ให้ดี อย่าเพิ่งให้ไฟ ๓ กองขึ้น
ใหม่ ใหม่ใจใหม่บุญนะ รักษาไว้ให้ดี สังวรปธาน รักษา
อย่าให้ไฟไหม้ อันนั่นแหละมันเสียผลอย่างนี้ ข้อสำคัญมัน
หมายมั่นหลายอย่างหลายประการนะ

นี่ข้อสำคัญ อย่าให้ไฟโลภ โลภะ โทสะ เกิดขึ้นเผา
ตั้งจะยกนิทานให้ฟังอีกเรื่องหนึ่งว่า มีพราหมณ์คนหนึ่งมี
นอเหม็นนะนอเหม็นนั้นมีราคาแพงมาก ก็เลยเอาไปขายให้
ท่านเศรษฐี

เศรษฐีจะเอาไหม นอเหม็น”

“เอา มันเป็นยาดี เป็นของดีเลิศประเสริฐ จะเอา
ราคาเท่าไร”

“ข้าพเจ้ายืนอยู่ที่นี่ ให้ท่านเศรษฐีขนเงินมาถมข้าพเจ้า
ถึงเพียงศรีษะนั่นแหละ พอดีราคา”

“เออได้ ทำสัญญาหมายมั่นไว้ละ”

ลงสัญญากันแล้ว ก็ส่งลูกน้องขนเงินมาถมขึ้นๆ
จนเพียงศรีษะแล้ว พราหมณ์ยังยกมือทั้งสองขึ้นอีกนะ
กัว๊กว๊วๆ ว่ายังไม่พอให้เอาถมอีก พอถมจนถึงปลายนิ้วมือ
เงินนั้นก็ทับคอหักตายเลย

อันนี้แหละ โลโก ฮัมมานัง ประป็นโก ความโลภ
โกรธหลงนั้นเป็นอันตรายแก่ธรรมทั้งหลาย

นั่นแหละภิกษุทั้งหลายควรระวังไว้ อย่าให้มันเผาใจ
ให้เราร้อนเป็นทุกข์ จะเสียหายเสียดีทั้งนั้น นี่ข้อสำคัญ
มันหมายถึงไตรปิฎกศีลธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าก็จง
เลิกละอย่าเพิ่งกระทำอย่างเพิ่งแต่จะต้อง

๗. สัมมาสติ (ระลึกชอบ)

สติ ระลึกชอบ ระลึกอะไร จะยืนเดินนั่งนอนมีสติ
ระลึกพร้อมอยู่เสมอ เมื่อมีสติได้ชื่อว่าความเพียรไม่ขาด
วรรคไม่ขาดสาย ก่อนทำก่อนพูดก่อนนึกคิดก็ให้มี สติก่อนนะ
และมีสัมปชัญญะประกอบกันเข้า ธรรม ๒ อย่าง นั่นแหละ
น้อมธรรม นิสัมมะ กะระณัง เสยโย เข้าอีกใคร่ครวญก่อน
แล้วจึงพูดจึงทำนะ ภิกษุทั้งหลาย

นั่นแหละ นี่ก็เสียก่อนสตินั้น จึงทำจึงพูดมันจึงไม่ผิด
นั่นแหละเดินหน้าถอยหลัง พูดจาพาที นอนหลับก็ตามที่ มีสติ
สัมปชัญญะ นิสัมมะ กระฉก สะโย ธรรมประจำเข้าอีกนั่น
และเรียกว่าธรรมมีอุปการะมาก ๒ อย่าง ๓ อย่าง

นั่นแหละ สติ ระลึกชอบ ระลึกในสติมหาปัญญา ๔
ปัญญา ด้วยปัญญาทั้ง ๔

๑) กายะ กายานุปัสสี วิหะระติ กายก็สักแต่ว่ากาย
นะภิกษุทั้งหลาย ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขาณะ กายนี้
ไม่เที่ยง กายนี้เป็นทุกข์กายนี้เป็นอนัตตา ไม่ใช่เขาไม่ใช่เรา
แน่นอนนั่นแหละภิกษุทั้งหลายจงพึงพิจารณาอยู่ทุก
อิริยาบถ ทั้ง ๔ ยืน เดิน นั่ง นอนมี สติ สัมปชัญญะ ปัญญา
ชอบติดตามดวงจิตอย่างนั้น พิจารณาแล้วพิจารณาเล่า

อัมตตตา วา ภายในคือตัวเราก็หนีความแก่เจ็บตาย
ไปไม่พ้น พะหิตธา วา กายนอก คือ คนอื่นก็หนีความแก่
เจ็บตายไม่พ้น นั่นแหละจงพิจารณาแล้วพิจารณาเล่า จะได้
เกิด นิพพิทาญาณความเบื่อหน่ายในภพชาติสังขารและเรา
นั่นแหละทั้งบนบกและในน้ำทุกถ้วนหน้าได้ภพชาติ สังขาร
ร่างกายมาแล้วนั้นก็ต้องเป็นอย่างนั้น คือต้องแก่ ต้องเจ็บ
ทอดทิ้งถมทับแผ่นดินไว้ด้วยกันหมดสิ้น

กายนี้ไม่มีแก่นสารหรือภิกษุทั้งหลายเปรียบเหมือน
ต้นกล้วย ต้นกล้วยนั้นไม่มีสาระแก่นสาร บุรุษต้องการอยาก
ได้แก่นของต้นกล้วยนั้น ก็เอาพว้าหรือมีดเข้าไปในปากกล้วย

ต้นโตใหญ่ก็ตัดถากฟันลงไปให้หมดทั้งต้น ก็มีแต่หยวก อันนี้
ฉันใด ร่างกายนี้ก็ฉันนั้น

นั่นแหละจะเป็นกายมนุษย์ นาค ครุฑ อินทรี ย พรหม
ในโลกทั้งสาม ก็ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา หมดเสียสิ้น
นี่แหละจงพิจารณาแล้วพิจารณาเล่า จะเกิดความเบื่อหน่าย
คลายความยึดความถือว่า กายเป็นเรา เราเป็นกาย กายมีเรา
เรามีกายไม่ใช่หรือ เป็นแต่สัมภาระปัจจัยเครื่องอาศัย
ชั่วคราวธาตุ ๔ ดินน้ำลมไฟนี่นั่น เมื่อมันสามัคคีฉันท์น้ำ
หนึ่งใจเดียวกันแล้วก็มั่นคงถาวรเป็นที่อาศัยพึ่งพอใจได้แต่
เมื่อแตกสามัคคีกันแล้วนะ ธาตุลมแตกสามัคคี ดับไปแล้ว
ธาตุไฟก็แตกดับอีกเหลือแต่ธาตุดินกับธาตุน้ำรวมกันอยู่เป็น
อย่างไร ร่างกายนี่นั่นไม่น่าชม น่ารังเกียจเป็นที่เบื่อหน่าย
เมื่อผิวตาย ลูกรักเมียแพง (แพง = ของรักของหวง) ก็
รังเกียจเบื่อหน่าย รีบهامไปเผาทิ้งป่าช้า เมื่อเมียตายลูกรัก
ผิวแพงก็เบื่อหน่าย ญาติพี่น้องก็รังเกียจรีบเอาไปเผาทิ้งป่าช้า
ให้มันหมดของเสนียดจัญไร

นี่มันเป็นอย่างนั้นแหละเรื่องกาย นั่นแหละเห็นเป็น
เพียงแค่นั้น อย่าได้เห็นมันคงว่ากายเป็นของแน่นอน เป็น
เพียงสัมภาระปัจจัยเครื่องอาศัยชั่วคราวเท่านั้นนะ เป็น
สมบัติของโลก ธาตุ ๔ ดินน้ำลมไฟนี่นั่นยืมโลกมาใช้สอย
ชั่วคราวไม่นานหนอที่ส่งคืนให้กับโลกเท่านั้น นี่ให้มันเห็นเป็น
อย่างนี้จึงจะได้ไม่ยึดถือมัน ใจจะไม่เศร้าหมอง

๒) เวทนาสุ เวทนานุปัสสี วิหะระติ เวทนาสุทุกข์
เฉยๆ เกิดขึ้นตั้งอยู่แล้วก็ดับไปเท่านั้น ไม่มีอะไรเป็นของเที่ยง
แท้แน่นอนจงพิจารณาให้เห็นแจ้งชัดในเวทนาธาตุชั้นนี้
ไม่ใช่เขาไม่ใช่เรา นั่นแหละเป็นเครื่องเสียบแทงให้เป็นทุกข์
เราร้อนอยู่เสมอ ไม่มีวันจบสิ้น อันนี้จึงพิจารณาอย่างนั้น

๓) จิตเต จิตตานุปัสสี วิหะระติ จิตก็สักแต่ว่าจิต
หนอถ้าจิตคือเรา เราคือจิตนะ และจิตนั้นยังไม่ได้ฝึก ยังไม่ได้
อบรมยังตกอยู่ใต้อำนาจของกิเลส ตัณหา กายครอบงำ
อยู่แล้วก็ให้ผลเป็นทุกข์โดยไม่รู้ตัวนั่นแหละ เป็นทาสของ
กิเลสและธาตุชั้นอื่นอย่างนั้นแล้วจิตนั้นก็เลยไม่มี
ความหมายอะไร ไม่มีสิทธิอำนาจนะ แล้วแต่กิเลสกับกรรมนั้นจะ
กระชากลากคอไปเท่านั้นมีทุกคติเป็นที่ไปเบื้องหน้า

ที่นี้จึงชำระฝึกจิตอบรมจิต เติบงกรรม ยินภาวนา
ไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ อดนอนผ่อนอาหารฝึกจิตให้จิต
มีสติ ให้จิตมีปัญญาฉลาดรู้เท่าต่อภพชาติสังขาร ให้จิตอยู่กับ
ปราชญ์ คือ พุทโธ ธัมโม สังโฆ จิตจะเป็นปราชญ์ไปด้วย
ให้จิตมีบุญมีกุศลเกิดขึ้นพร้อม นั่นแหละจิตนั้นจะได้ชื่อว่า
จิตเลิศ จิตประเสริฐนะ จิตนั้นจะหวังทางพ้นทุกข์ได้จง
อบรมชำระจิตอย่าให้มันเศร้าหมองนะ

จิตเต สังกิลิฏฐู ทุกคะติ ปาฎิกังขา เมื่อจิตเศร้า
หมองแล้ว *ทุกคติ* เป็นที่ไปเบื้องหน้า อย่าให้มันเศร้าหมองนะ
ชำระปล่อยวางเสมอ

จิตเต อะสังกิลิฏฐะ สุกติ ปาฎิกังขา เมื่อจิตผ่องใสแล้ว
สุคติ เป็นที่ไปเบื้องหน้า

นั่นแหละจงชำระด้วยทาน ศีล ภาวนา จงชำระด้วย
พุทโธ อัมโม สังโฆ จงชำระด้วยศีล สมาธิ ปัญญา มรรค ๘
โพชฌงค์ ๗ สมถะวิปัสสนา ชำระจิตนั้นให้ผ่องใส

จิตคือเรา เราคือจิต เมื่อจิตผ่องใสแล้วนั่นแหละ
จะเกิดมรรคเกิดผลขึ้นไปในเบื้องหน้า เข้าสมาธิจิตก็สงบ
ได้เร็วเพราะจิตมันผ่องใส อันนี้สำคัญมันหมาย นั่นแหละ
จะรู้แจ้งเห็นจริงทุกสิ่งอย่างเพราะจิตผ่องใส จงชำระ อย่าได้
ปล่อยให้อกุศลธรรมคือ โสภโภทรหลงนั้นเข้าครอบงำ

๔) อัมเม อัมมานุปัสสี วิหะระติ ธรรมที่เป็นกุศล ก็
ให้รู้รักษาไว้ เจริญให้เกิดมีพร้อมทุกระยะ ธรรมที่เป็นบาป
อกุศลชั่วช้าลามกนั้นก็กำจัดชำระอย่าให้เกิดมีขึ้นเพราะให้ผล
เป็นทุกข์

ทุกโข ปาปัสสะ อุจโย การสะสมซึ่งบาปนำมา
ซึ่งความทุกข์อันเร่าร้อน เฝ้าให้เป็นทุกข์ทั้งตนและบุคคลผู้อื่น
ทั้งชาตินี้ และชาติหน้า

ทุกคเตปิตติวิสะยะนิระยัง ปัสสะติ เมื่อแตกกาย
ทำลายขันธแล้วนั้น บาปเป็นของร้อน บาปเป็นของสกปรก
จงชำระ อย่าให้มีนะ เพราะจะนำดวงจิตที่บาปครอบงำแล้ว
นั้นไปสู่สุคติ คือ นรก เปรต อสุรกาย และสัตว์เดรัจฉานนั้น
เป็นที่ไปเบื้องหน้า นั่นเรื่อง ของบาป จงชำระ อย่าให้มี

นั่นแหละรีบเร่งบำเพ็ญ พุทโธ ธัมโม สังฆโม วัตร ศีล
สมาธิ ปัญญาวัตร มรรค ๘ โพชฌงค์ ๗ วัตร สมณะ วิปัสสนา
วัตร วัตตัง ยังวัตร เป็นเครื่องนำดวงจิตออกจากกิเลสและ
ความชั่วช้าบาปทั้งหลายทั้งปวงได้ จงบำเพ็ญให้มีพร้อม
ทุกระยะอันนี้ ข้อสำคัญมันหมาย

นี้ได้ชื่อว่า **สัมมาสมาธิ** ความระลึกรับ ระลึกในกาย
เวทนาจิต ธรรม อยู่เป็นนิจทั้งวันคืนยืนเดินนั่งนอนนะ อันนี้
เป็นช่องทางจะให้เกิดดวงตาเห็นธรรมทุกอย่าง จะไปสู่พระ
นิพพาน พันทุกข์ได้นอกนั้นไม่มี

๘) สัมมาสมาธิ (ตั้งใจมั่นชอบ)

ความตั้งใจมั่นชอบนะ เรียกว่า **สัมมาสมาธิ** ความสงบ
ที่เกิดจากสัมมาสมาธินี้มี ๓ ชั้น คือ **ขณิกสมาธิ** จิตสงบ
เฉียบๆ **อุปจารสมาธิ** จิตสงบลงไปนั้น มีอารมณ์เดียวเหลือ
แต่ผู้รู้สติเท่านั้น และ **อัปภินาสมาธิ** จิตรวมลงไปแล้วจะ
รวมลง ๓ พัก พักที่ ๓ จึงลงไปถึงฐานนั้นแล้วมีอารมณ์เดียว
จะพิจารณาธาตุชั้นอื่นไม่ได้ ต่อเมื่อถอนขึ้นมาอยู่ระหว่าง
อุปจารสมาธิ อาคัยสมาธิทั้ง ๒ ประเภทนี้นั้นเป็นเครื่องส่ง
เป็นเครื่องหนุนเดินวิปัสสนาค้นคว้าหาสัจจะของจริงทั้ง ๔
เกิดแก่เจ็บตายเป็นทุกข์โทษภัยใหญ่ เฟ่งจนถึงสภาพตายนะ
เกลื่อนกลาดดารดาษ ทั่วโลกทั่วสงสารท่องเที่ยวเกิดดับทั้ง
บนบกและในน้ำ นั่นแหละมีแต่ตายกับตายเท่านั้น ตายแล้วก็
เปื่อยเน่า สาบสูญหมดเสียสิ้น ก็เรามาอยู่กับของตายไม่มี

อะไรเป็นของดีเลิศประเสริฐแท้เพียงแค่นั้นชั่วระยะตายเท่านั้น
นั่นแหละ **ปัญญาสัมมาทิฐิ** เห็นชอบในขณะที่จิต
รวมลงสู่ **อุปการะ** และ **อัปนา** นั้น ปัญญาสัมมาทิฐิเกิด
ขึ้นจากขณะนั้น จะรื้อถอนดวงจิตออกจากหลุมลึกคือกิเลส
สังโยชน์ ๑๐ ปัจจัย ๑๐ ได้โดยไม่เหลือวิสัย โดยไม่ผิดหวังแท้
แน่นอน

อันนี้แหละ ฉะนั้นเมื่อจะให้ **สัมมาสมาธิ** ทั้ง ๓ อย่าง
นั้นเกิดขึ้นได้ก็ต้องเจริญเหตุเสียก่อนนะ คือ **การเจริญสมถ
กรรมฐานเตนจกรม ยินภาวนา นังสมาธิ อดนอนผ่อนอาหาร
พิจารณาธาตุขันธ์ให้มันแหลกละเอียดจนเข้าเป็นมรรค
สามัคคีอันแน่นแฟ้น ต่อแต่นั้นจิตจะรวมลงสู่ อุปการะและ
อัปนาได้ เมื่อรวมลงฐานนั้นแล้ววิปัสสนาญาณ เกิดขึ้น
เห็นแจ้งทุกสิ่งอย่างแล้วจิตนั้นจะรื้อถอนต้นหาอวิชชา โสภ
โกธ หลง ออกจากดวงจิตได้**

นั่นแหละมูลฐานอันดีเลิศอันนี้ได้ชื่อว่า **สัมมาทิฐิ**
ปัญญาสัมมาทิฐิ เห็นพร้อม สมาธิประกอบด้วยปัญญาอันนั้น
เป็นของดีแท้แน่นอน

แต่นี้สมาธิก็มีหลายประเด็น ประเด็นหนึ่งจิตรวมลง
ไปแล้วก็ไปติดสุขในสมาธินั้นก็ไม่มีสติปัญญาที่จะแก้ความ
หลงออกจากจิตใจได้ ได้เพียงสงบแค่นั้น แล้วเมื่อถอนขึ้นมา
ก็ไม่มีอะไร นั่นแหละเมื่อมีนิมิตเกิดขึ้นก็ไม่แก้ปริศนาปัญหา
ธรรมนั้น ปล่อยให้มันล่วงเลยไปเสียเปล่า อันนั้นแหละเรียกว่า

โมฆะสมาธิ สมาธิหัตถ์

เมื่อรวมลงไปแล้วถึงฐานอุปจารธรรมหรืออัปนาภี
ดินะอยู่พอสมควรแล้วให้ออกเดินวิปัสสนาค้นคว้าใน ชาติ
ความเกิดเป็นทุกข์ ชรา ความแก่เป็นทุกข์ พยาธิ ความป่วย
ไข้เป็นทุกข์ มรณะความตายเป็นทุกข์ ตาย...ตาย เกิดขึ้นแล้ว
ต้องตาย มีแต่ตายเท่านั้น นอกจากตายไปแล้วไม่มี นั่น
แหละสาบสูญไปเรื่อยไปไม่มีอะไรเป็นเขาเป็นเรา จิตนั้นก็
เบื่อหน่ายน้อยมจิตนั้นเข้าหาผู้รู้ ผู้รู้คือจิตคือใจ นั่นแหละ
เบื่อหน่ายแล้วก็ยึดคาบเพชรคือสติปัญญาถอนสังโยชน์
เท่านั้นแหละ สังโยชน์ ๑๐ ปัจจัย ๑๐ ถอนถางออกจากดวง
จิตแล้ว จิตหลุดพ้นจากอาสวะเครื่องตองอาสวะเวทิตี เครื่อง
ตองออกจากดวงจิตแล้วนั้น จิตนั้นพ้นจากเครื่องร้อยรัดพ้น
จากวิภวาททุกข์ ไม่มีน่ะโลก โกรธ หลง อวิชชา ตัณหา อันนี้
เป็นสมบัติของโลกทั้งสามน่ะ เมื่อทำลายได้แล้ว ดวงจิตขึ้น
อยู่เหนือโลกทั้งสามก็สบายเป็นเอกกันตะบรมสุข เป็นสุขอัน
เลิศประเสริฐแท้

นี่ข้อสำคัญมันหมาย มรรค ๘ เป็นทางดำเนินให้ถึง
ซึ่งความดับทุกข์ จงเจริญนะ อย่าประมาท สัมมาทิฏฐิ ความ
เห็นชอบ สัมมาสังกัปปิ ดำริชอบ สัมมา วาจา กล่าววาจา
ชอบ สัมมากัมมันโต การงานชอบ สัมมาอาชีโว เลี้ยงชีวิตชอบ
สัมมาวายาโม เพียรพยายามละชั่วประพฤติดีดีชอบ สัมมาสติ
ระลึกชอบ กาย เวทนา จิต ธรรมนั้น สัมมาสมาธิ ตั้งใจมั่น

ขอบในสมาธิทั้ง ๓ นะ ให้มันขอบประกอบด้วยปัญญา

นี่มรรคทั้ง ๘ นะเป็นทางเดินสะอาดเตียนดี เดินได้ แต่เพียงคนเดียว บริวารนั้นมีแต่บุญกุศลเป็นเพื่อนเป็นพวก เป็นพ้องพี่น้องติดตามอำนวยความสะดวกเป็นสุข นั้นแหละถนนโลกีย์ ขึ้นถึงนิพพาน พันศอกนะพันทุขุ์โคกโรครภัยเกิดแก่เจ็บตาย ภาวน้อยภาวนใหญ่ไม่มี มีทางเดียวเท่านั้นที่เป็นทางดำเนินให้ พันทุขุ์ได้

มัดเค มัดคัง มัดโค แปลว่าทางเดิน พระพุทธเจ้าได้ ตรัสรู้ ทุขุ์ สมุทัย นิโรธ มรรค จึงได้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า เทศน์โปรดปัญจวคีย์ทั้ง ๕ เสร็จแล้ว พระองค์เจ้าก็มาเทศน์ โปรดยสะกุลบุตร พร้อมทั้งสหาย ๕๔ คน เทศน์ อริยสังข์ ๔ นี้แหละ ทุขุ์ สมุทัย นิโรธ มรรค นะ (มรรค ๘) ได้สำเร็จ อรหันต์ขึ้นในโลกครั้งที่ ๒ ของปฐมสาวกเป็น ๕๕ องค์พอดี นั้นแหละธรรมะของจริงเป็นอย่างนี้

ฉะนั้น วันนี้ได้แสดง มรรค ๘ นะ พอเป็นเครื่อง เตือนจิตใจของท่านผู้ใคร่ธรรมทั้งหลาย เมื่อฟังแล้วจง โอปนยิกอน้อมไว้ที่ใจใคร่ในธรรมะ แล้วก็นำไปประพฤติ ปฏิบัติฝึกหัดอบรมจิตใจของตนให้ตรงต่อหลักธรรมะคำสอน ของพระพุทธเจ้าต่อแต่นั้นก็จะเป็นผู้งอกงามไพบูลย์พูนสุข เพราะมรรค ๘ นี้เป็นธรรมที่รื้อถอนกิเลสอย่างหยาบ โลภะ โทสะ โมหะอย่างกลางอย่างละเอียด อวิชชาตัณหา โสภ โภธ หลง นั้นแหละขาดจากใจทำความเห็นด้วยความเป็นผู้ไม่มี

ภัยและเวร เป็นเหตุยังใจให้ได้ดื่มรสของความสงบโดยลำดับ
นับว่าเป็นผู้นำชีวิตให้เป็นไปพร้อมด้วยประโยชน์สุขด้วย
ความเห็นที่ดีที่เรียกว่า สัมมาทิฏฐิ ในองค์มรรค อันเป็น
เครื่องทำให้เสนาमारสุมหลงและไม่เป็นที่ค้นพบแห่งมัจจุราช

อันบุคคลผู้มีสัมมาปฏิบัตินี้ได้ชื่อว่า เป็นผู้ยังคุณสมบัติ
อันดีเลิศ คือ บุญกุศลมรรค ผลธรรมวิเศษให้เจริญตามกาล
และเวลา แม้กาลสมัยจะล่วงไปมากเท่าไร คุณงามความดีก็
เจริญตามกาลอยู่เช่นนั้น ถึงแม้จะมีชีวิตอยู่เพียง วันเดียว
สมเด็จ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงตรัสเรียกว่าเป็นผู้มีราตรี
เดียวอันเจริญแล้ว

อะโฆณัตถัสสะ ชีวิตัง ความเป็นอยู่ของบุคคลนั้น
ไม่เปล่าจากประโยชน์ และได้ชื่อว่าเป็นผู้มีราตรีเดียวอัน
เจริญแล้ว

ธรรมะบรรยาย วันนี้เรื่อง มรรค ๘ มากี่พอเป็นเครื่อง
เตือนจิตใจของท่านผู้ใคร่ธรรมทั้งหลาย ก็สมควรแก่
กาละเวลา

พุทธานุภาเวนะ อัมมานุภาเวนะ สังฆานุภาเวนะ
ขอเดชะแห่งคุณพระพุทธรเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์
จงมาเป็นปฏิภาณบายบำบัดเสียซึ่งอุปัทวันตรายทั้งหลาย
ทั้งปวง ขอให้พวกท่านทั้งหลายจงได้ประสบแต่ความสุข
ความเจริญทุกทีวารাত্রีกาลเทอญ

เอวัง

วีรียะนะ ทุกขะมัจเจติ

ความทุกข์นั้นมันเผาธาตุดุชนธ์ แล้วก็เผาใจด้วย
นั้นแหละ จะล่วงทุกข์ได้ก็เพราะความเพียร
เห็นธรรมได้ก็เพราะความเพียร นอกนั้นไม่มี